

vergadering **19**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 17 januari 2018

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	5
ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de afdankingen bij het Agentschap Integratie en Inburgering	
ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de staking bij het Agentschap Integratie en Inburgering	
ACTUELE VRAAG van Sonja Claes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de impact van de herstructurering van het Agentschap Integratie en Inburgering op de decentrale werking	5
ACTUELE VRAAG van Katrien Partyka aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de controle op brandveiligheid en ontploffingsgevaar van woningen.	12
ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de resultaten van de 3RX-studie en de realisatie van de IJzeren Rijn.	
ACTUELE VRAAG van Ludo Van Campenhout aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de alternatieve route voor de IJzeren Rijn	
ACTUELE VRAAG van Lode Ceyskens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over een oplossing voor het tracé van de IJzeren Rijn.	14
ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de informatiedoorstroming met betrekking tot terreurgedetineerden onder elektronisch toezicht.	
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het elektronisch toezicht en de wisselwerking met het federale niveau	20
ACTUELE VRAAG van Lode Ceyskens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de terugkeer van de wolf in Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de terugkeer van de wolf in Vlaanderen en de nood aan een wolvenplan	25
ACTUELE VRAAG van Anke Van dermeersch aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de mediastorm na de verkiezing van Miss België 2018 en de reactie ter zake van de minister.	28

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het rapport Ondersteuningsnetwerken, de eerste tussentijdse evaluatie van het M-decreet.	
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het evaluatierapport betreffende de opstart van het nieuwe zorgondersteuningsmodel in het kader van het M-decreet.	
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het evaluatierapport betreffende de invoering van het M-decreet en de ondersteuningsnetwerken	31
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	38
ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk	
– 1373 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	38
Artikelsgewijze bespreking	39
VOORSTEL VAN DECREET van Jan Peumans houdende diverse bepalingen tot invoering of verbetering van sommige verplichtingen tot rapportering aan het Vlaams Parlement over de toepassing en interpretatie van decreten door rechterlijke instanties, en over het gevoerde opsporings- en vervolgingsbeleid	
– 1295 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	40
Artikelsgewijze bespreking	40
VOORSTEL VAN DECREET van Kathleen Helsen, Koen Daniëls en Jo De Ro houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat de onderwijsdoelen betreft (opschrift gewijzigd door de commissie: ... tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, en tot wijziging van de decreten Rechtspositie onderwijspersoneel)	
– 1364 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 9	
Algemene bespreking	41
Artikelsgewijze bespreking	61
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een belastingsupplement voor wagens waarvan de CO2-uitstoot niet gekend is	
– 1407 (2017-2018) – Nr. 1	
Verslag	62
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over vrijstelling of vermindering van verkeersbelasting voor auto's die een periode niet op de openbare weg rijden	
– 1413 (2017-2018) – Nr. 1	
Verslag	62
ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk	
– 1373 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	63

VOORSTEL VAN DECREET van Jan Peumans houdende diverse bepalingen tot invoering of verbetering van sommige verplichtingen tot rapportering aan het Vlaams Parlement over de toepassing en interpretatie van decreten door rechterlijke instanties, en over het gevoerde opsporings- en vervolgingsbeleid – 1295 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	64
VOORSTEL VAN DECREET van Kathleen Helsen, Koen Daniëls en Jo De Ro houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat de onderwijsdoelen betreft (opschrift gewijzigd door de commissie: ... tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, en tot wijziging van de decreten Rechtspositie onderwijspersoneel) – 1364 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 9 Aangehouden stemmings Hoofdelijke stemming	64 67
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	67
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER	67
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	67
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	70
Individuele stemmings Vlaamse Volksvertegenwoordigers	70

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.05 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Imade Annouri, Rik Daems, Grete Remen, Wouter Vanbesien, Daniëlle Vanwesenbeeck: ambtsverplichtingen;

Lydia Peeters: familieverplichtingen;

Ann Brusseel, Ingeborg De Meulemeester, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Yamila Idrissi, Lies Jans, Peter Wouters: gezondheidsredenen.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 60/14)

ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de afdankingen bij het Agentschap Integratie en Inburgering

ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de staking bij het Agentschap Integratie en Inburgering

ACTUELE VRAAG van Sonja Claes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de impact van de herstructurering van het Agentschap Integratie en Inburgering op de decentrale werking

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Voorzitter, minister, collega's, maandag werd er gestaakt bij het Agentschap Integratie en Inburgering. Gisteren verscheen er een open brief van bijna 400 personeelsleden van datzelfde agentschap, een open kritische brief over de werking en het aankomende ontslag van 170 personeelsleden. Volgens de vakbonden zal dit catastrofale gevolgen hebben, en volgens het personeel zelf komt de decretale verplichting in het gevaar. Dat wil zeggen dat de reguliere dienstverlening van het agentschap niet langer gewaarborgd is.

Dat betekent concreet dat er vandaag nog geen wachtlijsten zijn, maar dat die in de toekomst weer zullen ontstaan. Wachtlijsten om Nederlands te leren, om trajecten naar werk voor nieuwkomers te begeleiden, om lokale besturen die om advies vragen te bedienen, om les te geven om de Vlaamse waarden en normen te leren en dergelijke.

De staking en de malaise die ik net omschreef, komen niet uit de lucht vallen. Sinds de zomer komt er al een regen aan alarmerende berichten uit het agentschap. Het is begonnen met het opstappen van de voorzitter van de raad van bestuur wegens een gebrek aan transparantie. Daarna volgden er berichten over tekorten, al jaren, van miljoenen euro in de begroting van het agentschap. Ten slotte kwam er het harde nieuws dat er dan maar 170 personeelsleden moesten afvloeien om het agentschap opnieuw gezond te krijgen.

Ondertussen steeg het wantrouwen tussen het personeel enerzijds en de directie en de top anderzijds. Beste meerderheidspartijen, u treft net zoals minister Homans een grote verantwoordelijkheid en het agentschap is amper drie jaar geleden opgericht. U deed dat toen tegen de wens van het veld in en in de overtuiging dat er efficiëntiewinsten zouden zijn. Nu blijkt vandaag dat er geen efficiëntiewinsten zijn. Nu blijkt zelfs dat er 170 personeelsleden moeten worden afgedankt en dat de reguliere dienstverlening in het gedrang komt.

Beste meerderheidspartijen, minister, gaat u blijven doen alsof er niets aan de hand is? Gaat u het integratiebeleid laten blijven afbrokkelen? Of gaat u eindelijk de hand in eigen boezem steken en akkoord gaan met de vraag van Groen om ten minste vandaag of morgen een externe audit te organiseren?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, het personeel heeft aan de alarmbel getrokken omdat ze effectief vrezen dat de werking van het Agentschap Integratie en Inburgering in het gedrang komt als een kwart van het personeel moet verdwijnen. U geeft als argument dat de asielinstroom opgedroogd is, waardoor het aantal nieuwkomers daalt en we dus gelijklopend het personeel afbouwen. Klopt dat argument wel?

Laat ons kijken naar het profiel van de inburgeraars. Op het piekmoment van de asielinstroom was het aandeel 30 à 40 procent. De rest van de inburgeraars, minister, zijn Europeanen: Polen, Bulgaren, Roemenen.

Gezinshereniging is een tweede groep. En verder is er ook arbeidsmigratie. En die groep zal de komende jaren niet dalen. Het vrij verkeer van Europeanen zal niet dalen. Gezinshereniging is sinds 2014 gestegen. En arbeidsmigratie stijgt. Ik wil hiermee maar aangeven dat de ongerustheid van het personeel terecht is. Ze zijn er terecht van overtuigd dat de asielinstroom als een drogreden wordt gebruikt om personeel te doen afvloeien en op die manier die miljoenenput die gecreëerd is door het mismanagement te dekken.

Minister, bent u bereid om orde op zaken te stellen? Want inburgering en integratie zijn van cruciaal belang. Bent u bereid om orde op zaken te stellen door in eerste instantie een externe audit te bestellen, om op die manier duidelijk te maken wat er is gebeurd in het agentschap en wat de concrete noden zijn, zodat we kunnen rekenen op een goed draaiend agentschap? Want nogmaals, minister, inburgering en integratie zijn zaken van cruciaal belang. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Sonja Claes (CD&V): Beste collega's, voorzitter, minister, mijn vraag heeft een iets andere insteek. Als er middelen te kort zijn – veel middelen, veel miljoenen –, dan moet er worden ingegrepen. We zijn ervan overtuigd dat een herstructurering in het centrum noodzakelijk is. We moeten bekijken hoe dit is kunnen foutlopen. Hoe is dit zo grondig kunnen foutlopen? Daaruit moeten we onze lessen trekken.

Maar een tweede punt – en daarvoor wil ik vandaag een lans breken – is dat er in het verleden ook afspraken zijn gemaakt. Die afspraken moeten worden

gehonoreerd. Limburg zou in eerste instantie, net als Antwerpen en Gent, een aparte entiteit blijven. Limburg heeft vijftig jaar ervaring op het vlak van integratie. Er is door de regering beslist om Limburg toch te laten inkantelen. Op dat ogenblik zijn er afspraken gemaakt binnen de regering, met de deputatie en met medewerkers, dat de regionale autonomie zou blijven, dat de juristen, de tolkendiensten regionaal zouden kunnen blijven. Die afspraken zijn ook gemaakt in verband met welke verantwoordelijkheid de regionale voorzitters zouden hebben.

Minister, CD&V pleit ervoor een regionale verankering te behouden. We kunnen ons heel moeilijk voorstellen wat het voordeel ervan is dat juristen, tolken, vanuit eender welke regio, ook vanuit Limburg, naar Brussel moeten gaan. Wat is daarvan de meerwaarde? Wij wensen de regionale spreiding te behouden. *(Applaus bij CD&V, Open Vld en Groen)*

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, collega's, het onderwerp is – jammer genoeg – al verschillende keren aan bod gekomen in dit parlement. Het is goed dat erover wordt gesproken, niet alleen in de plenaire vergadering, maar ook in de commissies.

De redenen waarom dit allemaal gebeurt, zijn al genoegzaam bekend, net als de redenen waarom we tot een herstructurering moeten overgaan. Ik ben heel blij, mevrouw Claes, dat u ook erkent dat het nodig is. Ik ben het absoluut oneens met mevrouw Moerenhout en mevrouw Kherbache, die insinueren dat er sprake is van mismanagement. Ik ben het daar absoluut niet mee eens.

U weet dat wij absoluut, expliciet en duidelijk hebben gekozen voor een herstructurering. Waarom? Omdat dat de meest transparante manier is om dat te doen.

Ik kan u meegeven dat er eind 2017 8 bijzondere ondernemingsraden zijn geweest en dat er door de vakbonden minstens 93 vragen zijn gesteld en ook beantwoord. Het is zeer belangrijk dat de vakbonden die ook hebben beantwoord.

Ik heb deze week in de media vernomen dat de vakbonden een persoonlijk gesprek hebben gevraagd met mij. Ik zal dat gesprek ook aangaan. Ik zal hen volgende week ontvangen. Ik doe dat met veel plezier.

De fase van consultatie, van informatie werd eind 2017 afgesloten. Sinds begin 2018 wordt er gesproken over een sociaal plan. Dat hebt u ook kunnen lezen in de media. Collega's, hierbij is het heel belangrijk om aan te stippen dat we de mensen die jammer genoeg moeten vertrekken, met dat sociaal plan, ook vanuit de Vlaamse Regering en vanuit het management van het agentschap willen ondersteunen, bijvoorbeeld wat de uittredingsvergoeding betreft, maar ook wat de mogelijkheden voor outplacement betreft. We kunnen daar alleen maar achter staan.

Ik ben blij, mevrouw Moerenhout, dat u hier vandaag hebt gezegd dat er geen wachtlijsten zijn, in tegenstelling tot wat u in het verleden altijd hebt beweerd. Ik ben zeer blij dat u nu dan zegt dat er geen wachtlijsten zijn. De bekommernis dat er in de toekomst geen wachtlijsten mogen ontstaan, is natuurlijk ook mijn bekommernis. U weet dat ik onmiddellijk, bij aanvang van de herstructurering, zowel aan het management maar ook aan de regeringscommissaris heb gevraagd om er echt over te waken dat er in de toekomst ook geen wachtlijsten zullen ontstaan.

Collega's, het laten afvloeien van mensen is nooit aangenaam, maar ik wil toch nog eens aanstippen dat bij het uitbreken van de asielcrisis er heel duidelijk is

gezegd bij de toekenning van de middelen dat enerzijds de middelen tijdelijk waren maar anderzijds ook de arbeidscontracten tijdelijk waren. Dat is altijd zeer duidelijk gecommuniceerd, ook naar de vakbonden. Het heeft natuurlijk geen zin om mensen aan boord te houden als er geen trajecten voorhanden zijn. Is hier sprake van mismanagement zoals de collega's van Groen en sp.a eigenlijk insinueren? Neen. Maar als er natuurlijk een afname is van de instroom van vluchtelingen en van mensen die een inburgeringstraject volgen, dan is het ook normaal dat de personeelsleden die tijdelijk waren aangenomen, ook afvloeien.

Ik ben het ook met u eens, mevrouw Kherbache, dat u zegt dat we moeten blijven inzetten op – en u hebt het woord niet genoemd – vrijwillige inburgering. U weet dat wij daar altijd middelen voor hebben vrijgemaakt, dat wij er ook absolute voorstander van zijn. Het is niet omdat je uit Polen komt en niet uit Marokko dat je Nederlands zou kennen. Die mensen moeten ook worden ingeburgerd als ze in Vlaanderen een toekomst willen uitbouwen.

Collega's, ik wil nog meegeven dat er op het agentschap nooit, maar dan ook nooit, een euro is bespaard. Als u weet dat de basisdotatie in 2015 35,2 miljoen euro was en in 2018 45,6 miljoen euro, dan is dat, als ik goed kan rekenen, plus 10,4 miljoen euro. Als hier mensen durven te beweren of er in de media geruchten opgaan dat er systematisch is bespaard op het agentschap, dat vraag ik daar bewijzen voor, want daar is niets van aan en dat klopt absoluut niet. Als ik zeg dat er in 2018 een budget is van 45,6 miljoen euro, is dat exclusief de asielmiddelen van 3,2 miljoen euro die er in 2018 ook nog bij komen.

Collega's, van twee zaken een. We hebben afgesproken – en dat is niet alleen de verantwoordelijkheid van mijn partij in de regering, mevrouw Moerenhout – in collegialiteit met de andere twee regeringspartijen dat alle middelen, niet alleen de middelen die ik heb gekregen voor inburgering, maar ook bijvoorbeeld middelen die collega Vandeuren heeft gekregen in het kader van woonbegeleiding en van ondersteuning van de CAW's, ook de middelen die collega Muyters heeft gekregen voor het begeleiden naar werk van nieuwkomers, ook de middelen die collega Crevits heeft gekregen voor het begeleiden in het onderwijs, tijdelijk waren. En tijdelijke middelen impliceren natuurlijk ook tijdelijke contracten. Al die mensen die zijn aangenomen bij het agentschap, wisten op voorhand zeer goed dat het een tijdelijke job was. Dat er nu een herstructurering zou zijn, stond in de sterren geschreven: de instroom is gedaald, de mensen wisten het op voorhand. Ik denk dat het zeer goed is dat we voor deze optie, voor deze piste en voor deze keuze zijn gegaan omwille van de transparantie en omwille van het feit dat het dan ook in overleg met de vakbonden gebeurt. Wil dat zeggen dat de vakbonden per definitie altijd akkoord moeten gaan met alles wat we vragen en zeggen? Neen. Ik denk dat het goed is dat we rond de tafel zitten, dat er bijzondere ondernemingsraden worden georganiseerd enzovoort. Zoals ik daarnet heb gezegd, zal ik hen volgende week met heel veel zin ontvangen. Ik zal ook antwoorden op hun vragen enzovoort. We doen wat we moeten doen en we voeren alleen maar een verantwoord bestuur.

De dienstverlening moet natuurlijk gegarandeerd blijven. Ik heb er al naar verwezen dat er geen wachtlijsten zijn en dat er ook geen zullen komen. Dat komt natuurlijk enerzijds door de vele mensen die nog altijd zullen blijven werken voor het agentschap, maar ook door het feit dat de afvloeiing van die mensen natuurlijk ook gefaseerd gaat verlopen. We gaan ze niet allemaal tegelijk bedanken voor bewezen diensten. Het gaat heel gefaseerd gebeuren.

Collega Claes, ik ben het absoluut met u eens dat de dienstverlening moet worden gegarandeerd over de provincies heen. Maar het is natuurlijk wel zo dat het agentschap ontstaan is, zoals u weet, uit een fusie van een twintigtal entiteiten en organisaties die zich met inburgering en integratie bezighielden. Er

is nu inderdaad sprake van om bepaalde diensten centraal te gaan organiseren. Maar ik zal er samen met u – en u hebt mijn woord wat dat betreft – over waken dat bijvoorbeeld organisaties die zich daarmee bezighouden in de provincie Limburg, in de provincie West-Vlaanderen, in de provincie Vlaams-Brabant, absoluut nog dezelfde dienstverlening vanuit de centralistische structuur in Brussel zullen krijgen. Ik denk dat ze dat absoluut verdienen. (*Applaus bij de N-VA*)

An Moerenhout (Groen): Minister, u zegt dat er geen wachtlijsten zullen ontstaan. Dat is nu net onze aanklacht, en die van het personeel: zij zeggen dat als die besparingen en ontslagen onverwijld doorgaan, dat er dan wel wachtlijsten zullen ontstaan. U en iedereen hier weten dat het voor integratie en inburgering ontzettend belangrijk is dat we ingrijpen voordat die wachtlijsten ontstaan en niet op het moment dat ze ontstaan.

U zegt dat de besparingen en ontslagen passen in het terugschroeven van de asielmiddelen. Dat klopt niet. Ten eerste omdat vandaag nog altijd een heel groot deel van de erkende vluchtelingen uit 2015, uit die zogenaamde asielcrisis, nog steeds een traject volgt. En ook, ten tweede, omdat uit de herstructureringsplannen, die pas twee weken geleden werden bekendgemaakt, blijkt dat er wordt bespaard op alle cruciale diensten, niet alleen op de diensten die asielmiddelen hebben gekregen, bijvoorbeeld de juridische dienst. Dat is een van de efficiëntste diensten. Daar ging 0 euro asielmiddelen naartoe, en toch moeten die mensen één vierde van het personeel afdanken. Minister, dat is geen goed beleid. Hier wordt niet transparant met overheidsmiddelen omgegaan. Dat schept absoluut geen vertrouwen. Niet voor ons, niet voor het personeel, voor niemand in Vlaanderen. Daarom is die externe audit broodnodig.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, u gaat echt voorbij aan de realiteit. Ik heb daarnet benadrukt dat de stijging van het aantal inburgeringscontracten niet volledig te wijten is aan de instroom van asielzoekers. Het grootste aandeel komt er door de stijging van de gezinshereniging, de arbeidsmigratie en de Europeanen. Het is toch van de pot gerukt dat u bij een stijging van het aantal nieuwkomers de middelen terugschroeft en een kwart van het personeel laat afvloeien! Welk signaal geven wij hiermee aan Vlaanderen? Vinden wij inburgering en integratie minder belangrijk? Of denken we dat het gemakkelijker kan met veel minder personeel, met de helft van de trajectbegeleiders, met een kwart minder personeel voor het geven van de cursussen maatschappelijke oriëntatie? Als u een externe audit zou durven te overwegen, dan zou u weten dat de cursussen maatschappelijke oriëntatie vandaag niet binnen de drie maanden kunnen worden aangeboden.

Wat is uw probleem? Wat vreest u van een externe audit? Die zou klaarheid en duidelijkheid scheppen. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

Sonja Claes (CD&V): Minister, ik ben blij dat ik met u een partner heb om de regionale verankering te blijven realiseren. Maar ik ben er niet helemaal gerust op. U zegt dat bekwame juristen, waarop we met de gemeentebesturen heel vaak een beroep doen om onze medewerkers het juiste advies te laten geven aan de nieuwkomers, eerst naar Brussel moeten reizen om vandaaruit advies te geven. Minister, dat zal niet werken. Centraal aangestuurd? Ja. Maar niet een centrale werkplaats, want dan ga je alle voeling verliezen met het lokale bestuur en met de provincie. Wij pleiten ervoor dat deze mensen ook een werkplaats kunnen hebben in Limburg of in de andere vestigingsplaatsen. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik ben toch een beetje verwonderd over het verloop van deze discussie. Het agentschap heeft inderdaad extra middelen gekregen om de asielcrisis te tackelen. Het gaat over meer dan honderd voltijdse medewerkers. Die asielcrisis is ondertussen onder controle. Dan kun je toch niet

verwachten dat het agentschap tot in de oneindigheid zal zorgen voor alle aspecten van integratie. De bevoegdheid van het agentschap houdt in dat het de inburgeringstrajecten verzorgt. Dat heeft het in het verleden gedaan en dat zal het in de toekomst doen, want het beschikt over die extra middelen. Mevrouw Moerenhout, wat u zegt over eventuele toekomstige wachtlijsten, klopt helemaal niet. Ik vraag mij echt af wat hier het probleem is.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, integratie en inburgering zijn essentieel, u weet dat zeer goed. Die twee elementen zijn van cruciaal belang, willen we de mensen goed laten samenleven. Het doet pijn te zien dat er perikelen zijn en dat er betwijfeld wordt of de dienstverlening verder kan worden gegarandeerd.

We hebben er lang op aangedrongen om ook in Brussel een verplichte inburgering te krijgen. Nu is dat in een ordonnantie vastgelegd. Laat nu het beeld niet ontstaan dat men er in Brussel werk van maakt en dat in Vlaanderen de dienstverlening voor nieuwkomers niet langer gegarandeerd zou zijn. We werden er van op de hoogte gesteld dat zowel de juridische dienstverlening als die van de tolken zou verminderen.

Bent u ervan overtuigd dat er voldoende dienstverlening zal overblijven voor inburgering en integratie van nieuwkomers? Dat is voor ons immers cruciaal.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Van Volcem, u weet dat ik niet bevoegd ben voor Brussel. Wij hebben een insteek gegeven vanuit onze expertise voor de ordonnantie, want vooralsnog is Vlaanderen het enige gewest waar inburgering verplicht is, dankzij de heer Keulen, die de eerste minister was van inburgering en integratie. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA en CD&V)*

De expertise die we sinds 2004 hebben opgebouwd, delen we met Brussel en ook met Wallonië, dat ook wel nog iets van ons zou kunnen leren. Voor de rest doen wij in Vlaanderen wat we willen doen. Inburgering en integratie horen wel bij elkaar, maar voor inburgering is er een cursus maatschappelijke oriëntatie (MO) en een traject, terwijl integratie over veel beleidsdomeinen gaat. U weet dat ik in het kader van de asielcrisis, los van de extra middelen die we aan het agentschap hebben gegeven, ook aan de lokale besturen 22 miljoen euro extra hebben gegeven. Minister Vandeurzen heeft extra geld gegeven aan de lokale besturen voor woonbegeleiding en minister Crevits heeft in het kader van OKAN ook extra middelen gegeven. Dat was ook allemaal tijdelijk.

Ik herhaal dat er geen wachtlijsten zullen ontstaan. Nu wordt hier de indruk gewekt dat er misschien wachtlijsten zullen ontstaan. Ik heb geen glazen bol, maar ik kan u wel garanties geven met betrekking tot de middelen die we nu ter beschikking stellen van het agentschap. In 2018 zullen die stijgen met 10,4 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak van 2018 heb ik in 5,5 miljoen euro extra voorzien voor het agentschap, enerzijds om die herstructurering in goede banen te kunnen leiden, maar anderzijds ook om te kunnen investeren in een uniform ICT-systeem. Dat was er nog niet bij de fusie van die twintig entiteiten. Ze waren volop bezig met de voorbereiding daarvan toen de asielcrisis uitbrak. Als het deze regering niet menens was met inburgering en integratie, zouden we daar ook niet zoveel middelen voor vrijmaken.

Mevrouw Kherbache, het aantal trajecten is in 2017 wel degelijk gedaald. Die cijfers heb ik niet uitgevonden, maar ze staan op de website van het agentschap. Het aantal inburgeringstrajecten was in 2016 met 52 procent gestegen in vergelijking met 2014. Daar zat de piek. We hebben dan onmiddellijk onze verantwoordelijkheid opgenomen en daar geld en middelen tegenover gesteld. Ik

vind het belangrijk om te kunnen inzetten op de vrijwillige inburgering, en dat zullen we blijven doen. We zijn ervan overtuigd dat we met die 10,4 miljoen euro extra in drie jaar tijd aan al die vragen tegemoet kunnen komen.

Ik besluit. Het zal misschien niet bij alle partijen in goede aarde vallen, maar ik wil het management en de raad van bestuur een compliment geven voor de manier waarop ze met de asielcrisis zijn omgegaan. De raad van bestuur heeft unaniem, waarschijnlijk met pijn in het hart, heel deze herstructurering goedgekeurd. Ze hebben die crisis van in het begin in 2015 goed aangepakt en ze hebben ervoor gezorgd dat elke nieuwkomer in Vlaanderen de kansen kreeg waar hij of zij recht op had. *(Applaus bij de N-VA)*

An Moerenhout (Groen): Mevrouw Sminate, het probleem is dat er vandaag meer mensen worden afgedankt, dat er meer bespaard wordt, ook op de diensten die geen asielmiddelen hebben gekregen, dan dat er asielmiddelen naar het agentschap zijn gegaan. Het probleem is dat daardoor de huidige werking van het agentschap niet kan worden gewaarborgd. Dat zegt de vakbond, maar dat zegt ook het personeel. Het probleem is dat zelfs met die 170 personeelsleden die nu moeten afvloeien – met het risico dat de dienstverlening niet meer wordt gegarandeerd – de laatste prognoses aantonen dat er eind 2018 nog steeds een tekort zal zijn van 2 miljoen. Er is dus een groot probleem bij het agentschap en bij het waarborgen van de inburgering en de integratie.

Heel veel partijen en volksvertegenwoordigers hebben de mond vol van het belang van een goede integratie, en terecht. Er is terecht geapplaudisseerd voor de heer Keulen. Maar als u die erfenis wilt vrijwaren, als u ervoor wilt zorgen dat het Vlaamse inburgerings- en integratiebeleid goed blijft, dan moet u nu ingrijpen. Dan moet u het pleidooi, zowel van ons als van sp.a, als ondertussen ook van het personeel, voor een externe audit steunen. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Yasmine Kherbache (sp.a): De instroom van nieuwkomers zal jaar op jaar fluctueren. Inderdaad, dit jaar zijn er 17 tot 19 procent minder inburgeringscontracten afgesloten. Maar als we vergelijken met 2014, zijn er 22 procent meer contracten afgesloten. Mijn punt is dat er een gestage stijgende lijn is, dat het grootste aandeel van inburgeraars vandaag niet de asielzoekers zijn en dat iedereen benadrukt dat een goed draaiend agentschap van cruciaal belang is om inburgering en integratie te kunnen waarborgen. Dat is waar het personeel van het agentschap met hart en ziel voor gaat. Dat is onze vraag, minister: ga aan hun kant staan, luister naar hun bekommernissen en zorg ervoor dat die werking gevrijwaard kan worden, niet door een kwart van het personeel te ontslaan en op die manier de werking in de soep te laten draaien, maar door effectief te investeren in het agentschap. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Sonja Claes (CD&V): Minister, wat mevrouw Moerenhout zegt, is wel juist. De juridische dienst moet mee besparen, moet zelfs meer besparen dan de andere diensten, en heeft geen asielmiddelen gehad. Die hele herstructurering en de fasering die daarin zit, doet daardoor ook wel vragen rijzen, bij de vakbond en bij het personeel. Wij willen vooral dat die vijftig jaar ervaring, heel vaak van goede juristen, overeind blijft, en dat u die mee overeind houdt. We willen er vooral voor zorgen dat de kennis die is vergaard, er ook blijft en dat de juridische en de tolkdienst, zoals ze uitgebouwd is, ook kan blijven bestaan. Natuurlijk, als er minder asielzoekers zijn, moeten mensen worden afgedankt. Dat is evident, maar dat is niet volledig terug te vinden in de herstructurering zoals ze vandaag is geformuleerd.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Katrien Partyka aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de controle op brandveiligheid en ontploffingsgevaar van woningen.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Minister, net zoals u en iedereen hier, heb ik met afschuw gekeken naar de beelden van de ontploffing op de Paardenmarkt in Antwerpen, waar onder het puin zwaargewonden, maar jammer genoeg ook dodelijke slachtoffers te betreuren waren. Dat zoiets gebeurt in je eigen stad of gemeente is de ergste nachtmerrie, niet alleen voor de burgers, maar ook voor de bestuurders, voor de burgemeester en de lokale hulpdiensten. Want de controle op brand- en ontploffingsgevaar is dan wel een samenspel van federale en Vlaamse regels, in de praktijk zijn het toch de lokale veiligheidsdiensten en de lokale bestuurders die verantwoordelijk zijn voor de toepassing en de handhaving ervan.

Net zoals veel lokale bestuurders in de zaal heb ik me op het moment van de beelden dadelijk afgevraagd: was er een conformiteitsattest, was de brandweer langs geweest, was er een woningonderzoek door Wonen-Vlaanderen, waren er klachten binnengekomen bij de gemeentelijke administratie?

Dat is uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de lokale besturen.

Minister, de vraag is of dit had kunnen worden vermeden. Dat is meteen ook een vraag aan u. Kan de Vlaamse overheid maatregelen nemen om dergelijke rampen in de toekomst te vermijden?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Partyka, uw actuele vraag is veel algemener dan de papieren versie. Dat maakt niet uit. Mijn antwoord zal kort zijn.

Ik ben het met u eens dat het zeer jammer en tragisch is wat op de Paardenmarkt in Antwerpen is gebeurd. U weet dat het puin momenteel nog wordt geruimd. Ik hoop van niet, maar misschien zullen nog stoffelijke resten van onder het puin worden gehaald.

Ik kan eigenlijk niet op uw vraag ingaan. Het gerechtelijk onderzoek loopt nog en moet nog uitwijzen wat de echte en werkelijke oorzaak van het gebeuren is.

Katrien Partyka (CD&V): Minister, dat vraag ik absoluut niet. Ik vraag u niet wat de oorzaak van de ramp is. Ik heb enkel vermeld dat er veel aanwijzingen zijn.

Als minister van Wonen bent u verantwoordelijk. Het zou om veilige woningen moeten gaan. In de praktijk hebben de lokale besturen te maken met malafide huisjesmelkerij of met slechte woningen. Zij zijn daarvoor verantwoordelijk. Uw diensten van het Agentschap Wonen-Vlaanderen hebben verklaard dat bij controles een vijfde van de woningen niet in orde blijkt te zijn. Slechts een fractie van de woningen wordt gecontroleerd. In de dagelijkse gang van zaken vormen vele duizenden woningen dan ook een pertinent gevaar voor de openbare veiligheid. De lokale besturen zijn, samen met de veiligheidsdiensten, hiervoor verantwoordelijk. Ook vanuit het werkveld klinkt al lang de roep om meer regels.

Concreet vraagt de Vlaamse overheid dat alle stookinstallaties om de twee jaar worden gekeurd. Dat hebt u in de nieuwe huurregeling overgenomen. Om de twee jaar moet voor een stookinstallatie verplicht een attest worden afgeleverd.

Uw eigen diensten hebben opgemerkt dat dit misschien ook voor gasinstallaties aangewezen is. Waarom vragen we niet dat om de vijf jaar wordt aangetoond dat een installatie in orde is? De veiligheidsdiensten zullen u vertellen dat misbruik een pertinent gevaar is. Meer gasinstallaties zijn niet dan wel in orde. Dat is een gevaar. Wat kunnen we daar als Vlaamse overheid aan doen? *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Voorzitter, ik zou waakzaam zijn om niet het zoveelste regeltje of de zoveelste verplichting te maken. Er moet natuurlijk wel een zekere veiligheid zijn. Dat gas is levensgevaarlijk, niet enkel voor de mensen die er wonen, maar voor de hele omgeving.

Minister, het zou al een goede zaak zijn indien u, als minister van Wonen, een sensibiliseringscampagne zou voeren. De vraag is wat iemand moet doen als hij gas ruikt. Ik heb de artikels gelezen. Mensen ruiken gas, maar in plaats van de juiste instanties te bellen, bellen ze de huisbaas die dan onbereikbaar blijkt te zijn. Volgens mij moeten de mensen onmiddellijk naar de brandweer, Eandis of Infrax bellen om het probleem direct op te lossen. Er kan worden gecommuniceerd over wat iemand moet doen indien hij een gaslek ruikt. U kunt sensibiliseren met betrekking tot een en ander. Volgens mij is veilig wonen voor veel mensen een prioriteit.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Mevrouw Partyka, in dit verband slaat u de bal volgens mij volledig mis. We hebben in Vlaanderen het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater. Dat valt onder de bevoegdheid van de minister van Leefmilieu en absoluut niet onder de bevoegdheid van de minister van Wonen.

Ik heb op de sociale media gelezen dat u dit voor de huurmarkt in de regelgeving wilt inschrijven. Er moet een vijfjaarlijkse controle komen. Dan zouden we weer naar af gaan. Nu moet dat immers voor alle woningen en om de twee jaar gebeuren. Ik begrijp niet goed waarom u een stap achteruit wilt zetten. Nu is er een verplichting. Die verplichting komt uit de bevoegdheid van de minister van Leefmilieu. Ik stel voor dat u er bij haar op aandringt dat de controles om de twee jaar gebeuren.

Ik val overigens bijna van mijn stoel. Vorige maand hebt u tijdens een plenaire vergadering een pleidooi gehouden om de huursubsidies onafhankelijk te maken van het kwaliteitsonderzoek van de woningen en geen conformiteitsattesten voor woningen meer te eisen. Nu zegt u net het omgekeerde, namelijk dat we moeten controleren en bijkomende attesten moeten afleveren. Wilt u af van meer controles en conformiteit of wilt u meer controles en conformiteit? De ene dag zegt u het ene en de andere dag zegt u het totaal tegenovergestelde. *(Applaus bij de N-VA)*

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Van Volcem, ik ben het eens met u. We moeten inderdaad waken over de woonkwaliteit. Maar ik ben het natuurlijk ook eens met collega Engelbosch. Je kunt hier vandaag moeilijk komen pleiten – ik zal seffens nog wat verder ingaan op de bijkomende regels waarover we het dan kunnen hebben – voor meer controle en een maand geleden zeggen bij het toekennen van een huursubsidie.... *(Opmerkingen van Katrien Partyka)*

... bij het toekennen van een huursubsidie waar de woonkwaliteit heel belangrijk is voor mij... Ik heb toen gezegd dat ik de woonkwaliteit niet loslaat. Toen was u vragende partij om dat wel te doen. Maar bon, het is uw volste recht, mevrouw

Partyka, om af en toe van idee te veranderen. *(Opmerkingen van Katrien Partyka)*

Wat mij wel een klein beetje stoort in dit debat, en dat ligt niet aan u, mevrouw Partyka, is dat blijkbaar heel veel mensen er al van uitgaan dat het hier per definitie met een gaslek te maken heeft. Het gerechtelijk onderzoek loopt. Dat moet nog uitgewezen worden. Als bekend wordt wat de oorzaak is geweest, en dat geldt niet alleen voor wat er in Antwerpen is gebeurd maar ook wat er eventueel in het verleden is gebeurd... U weet dat we in het verleden wel maatregelen hebben genomen naar aanleiding van de studentenhuisvesting. Maar als u pleit voor meer regels, waar ik niet per definitie neen op zeg, dan moeten we natuurlijk wel weten over welke regels en welke regelgeving we spreken. Uw oorspronkelijke vraag luidde of ik van plan ben om een verplichting op te leggen waarbij eigenaars van woningen met een bepaalde frequentie hun gasinstallatie moeten laten controleren met het oog op het vermijden van ontploffings- en brandgevaar. Ik zeg niet per definitie neen, maar u gaat er gewoon van uit dat dit de oorzaak is. Ik wens over deze concrete zaak, voorzitter, collega's, hier geen verdere uitspraken te doen, want er loopt een gerechtelijk onderzoek dat alles nog zal moeten uitwijzen.

Katrien Partyka (CD&V): Ik heb het eerst en vooral niet over de concrete zaken. Ik vind het ook bijzonder jammer dat er wordt verwezen naar het onderzoek woningkwaliteit. Dat gaat uiteraard maar over een zeer beperkt segment. Dat is een andere discussie over woningkwaliteit.

Mijn vraag aan de minister van Binnenlands Bestuur is – ik vind het jammer dat daar zo op wordt gereageerd – hoe we kunnen zorgen voor meer veiligheid vanuit de bevoegdheid Wonen waar er overduidelijk een probleem is. Er is een probleem van veiligheid in vele duizenden Vlaamse woningen. Er is een probleem voor de lokale besturen om die veiligheid te garanderen. De enige vraag aan u als verantwoordelijke minister is: wat gaat u doen? We verwachten van u een initiatief. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de resultaten van de 3RX-studie en de realisatie van de IJzeren Rijn.

ACTUELE VRAAG van Ludo Van Campenhout aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de alternatieve route voor de IJzeren Rijn

ACTUELE VRAAG van Lode Ceyssens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over een oplossing voor het tracé van de IJzeren Rijn.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik wil beginnen met een oproep te lanceren aan het adres van de minister: betaal de Nederlanders, zorg dat u een zak geld hebt. Ik denk immers dat u met die nieuwe studie, waarvoor mijn complimenten, die derde weg hebt gevonden. Dat is een omweg rond Venlo. Dat betekent misschien wel de doorbraak voor een spoordossier dat nu al decennialang in een impasse zit maar waarbij er een belangrijke 'maar' is, namelijk dat de factuur vooral aan Nederlandse kant zit terwijl de voordelen – minister, ik denk dat u daar kamerbrede steun voor krijgt – er zijn voor de haven van Antwerpen maar ook voor de verkeersleefbaarheid en verkeersveiligheid op

onze autosnelwegen, namelijk de E313, de E314, de E17 en de E19. Kortom, daar zal Vlaanderen een heel eind mee vooruit geraken.

Mijn vraag aan uw adres, minister, is heel concreet: wat is uw verdere modus operandi, uw verder plan van aanpak om droom en daad met elkaar in contact te brengen?

De voorzitter: De heer Van Campenhout heeft het woord.

Ludo Van Campenhout (N-VA): Minister, het openstellen van de lijn Hamont-Weert is al een goede zaak voor het goederentransport langs het spoor. Het aandeel van het spoor blijft laag. Toen ik 20 jaar geleden de eerste vragen stelde in de Kamercommissie Infrastructuur, was dat 7 procent en vandaag is dat nog altijd 7 procent.

Uw studie komt zeer gelegen. De derde weg, die haalbaarder lijkt dan de IJzeren Rijn via het historisch tracé met het stiltegebied in De Meinweg, laat het beste verhopen. Er wordt nu gesproken over het nieuwe Saeftinghedok en over extra capaciteit. Dat hoeft geen probleem te zijn voor de mobiliteit als het aandeel van de binnenvaart en het spoor naar omhoog gaat. Voor de binnenvaart ziet dat er goed uit. Voor het spoor lijkt dat een optie als we extra investeren en de derde weg kiezen, in alle betekenissen van het woord.

Minister, mijn vraag is dezelfde als die van collega Keulen: wat zijn de vervolgstappen in overleg met de Nederlandse regering, Noordrijn-Westfalen en de Duitse regering?

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Collega's, dit is het oudste dossier waarover we hier al ooit hebben gesproken, want het is gebaseerd op het Scheidingsverdrag van 1839, toen de Belgen een doorgang naar Duitsland hebben gekregen door Nederland. Ze moesten daar wel zelf voor betalen, werd toen gesteld. Het duurde toch tot 2008 voor Nederland naar aanleiding van de pogingen van minister Crevits, die doorgang wou geven. In 2011 heeft België gekozen voor het historisch tracé en was er een memorandum of understanding, dat nooit aan de federale regeringen is voorgelegd.

Minister, in 2015 hebt u inderdaad het initiatief genomen voor de Rhein-Ruhr Rail. Nu hebben we in de krant gelezen dat die Rhein-Ruhr Rail de beste optie is. Dat brengt een zekere euforie met zich mee, want die IJzeren Rijn is inderdaad belangrijk. Euforie is misschien veel gezegd, maar we zijn het erover eens dat dit een belangrijk dossier is voor Vlaanderen.

Ik heb toch twee bemerkingen genoteerd uit de maatschappelijke kosten-baten-analyse (MKBA). Wat me erg bekommert, is de modal shift, die in de MKBA vrij laag lijkt. Het betekent veeleer een verplaatsing van capaciteit van de Montzen-route naar deze route. De reacties vanuit Nederland, van de staatssecretaris tot de gedeputeerde tot de lokale wethouders, waren niet positief. Minister, hoe gaat u de twee problemen die ik hier aanstip, aanpakken? (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ken dit dossier vooral vanuit mijn periode als kamerlid in de federale Kamer van volksvertegenwoordigers. Dat kwam toen ook geregeld ter sprake. Vanuit het Vlaamse niveau probeer ik dat dossier een beetje vlot te trekken.

We zaten in een patstelling en stelden vast dat iedereen op zijn eigen gelijk bleef kamperen, en dat er uiteindelijk niets gebeurde. In juli 2011 was er een

memorandum of understanding, een ontwerp op ambtelijk niveau, dat nooit tot op het politieke niveau is geraakt omdat de toenmalige bevoegde Franstalige minister van Mobiliteit zei dat hij dat enkel op de ministerraad zou brengen als er een akkoord was over de verdeling van de gewestelijke investeringsprioriteiten. Die is er nu eindelijk, dus die horde is alleszins genomen.

Wat is de bedoeling geweest van dit initiatief? Ik wil er niet euforisch over doen, maar het was gewoon de bedoeling om dit dossier uit de impasse te halen. Ik wil ervoor zorgen dat we af geraken van de situatie dat elke lidstaat van de Europese Unie – België, Nederland, Duitsland – of elke deelstaat – daar bestonden allerlei verschillende opinies over – kampeerde op zijn eigen grote gelijk en één tracé voorstelde. Zo lagen er ondertussen drie op tafel. Om te beginnen is er het historisch tracé van voor de Eerste Wereldoorlog. Daarnaast is er het tracé dat door Noordrijn-Westfalen, deelstaat van Duitsland en de belangrijkste deelstaat in deze problematiek, werd voorgesteld langs de A52-autosnelweg. Vervolgens is er het alternatief tracé, de derde weg, die werd voorgesteld door de Duitse Bundesregierung.

Ik heb voorgesteld om de hele discussie te proberen objectiveren en dus een studie te bestellen die de drie tracés met elkaar vergelijkt. Wat zouden de baten kunnen zijn van elk van de drie tracés? Daarin is men mee gestapt. Ik heb daarvoor gesprekken gevoerd met de Nederlandse minister van Mobiliteit, de Duitse ambassadeur en de minister van Noordrijn-Westfalen. Uiteindelijk ging men akkoord om mee te gaan in die studie. Die heeft dan ook wat langer geduurd omdat men een beetje terughoudend was om de nodige gegevens aan te leveren.

Goed, we hebben nu de onderzoeksresultaten en die zeggen heel duidelijk: de derde weg, het alternatief tracé is, in vergelijking met de twee andere tracés, beter. De baten zijn dezelfde, maar de kosten zijn veel lager.

De kosten worden berekend op 770 miljoen euro, maar daar moet je bepaalde investeringen van aftrekken die al voorzien zijn. Dan komt het op een kostprijs van 590 miljoen euro. De andere twee tracés zitten qua kostprijs rond het miljard euro. Dat is dus een no-brainer. Dat is een duidelijk verschil, want de baten zijn gelijk. En die baten zijn immens. Ik lees vandaag een beetje kritische commentaren, ook van Vlaamse mobiliteitsexperten. Deze kostprijsberekening is louter en alleen gebaseerd op de exploitatie. Wat niet in rekening is gebracht, zijn de baten op het vlak van de modal shift, de baten op het vlak van milieubelasting, de baten op het vlak van het halen van de klimaatdoelstellingen. Dat is allemaal niet meegerekend. En die baten zijn er. Als je uitgaat van een potentie van 72 treinen per dag, dan spreek je over maar liefst 6500 vrachtwagens per dag die je van de weg kunt halen.

Ik las vandaag een stuk in een krant met als titel: 'Wie zou nu zo'n investering doen?' Als je weet wat de baten zijn op het vlak van mobiliteitsshift, is de correcte vraag: wie zou zo'n investering níét doen?

Daarenboven liggen de kaarten vandaag goed. Aan Duitse kant heb ik al wat contacten gehad. Het Bundesverkehrswegeplan houdt rekening met het nieuwe tracé. Dat zit dus goed. In Noordrijn-Westfalen zijn de contacten ook redelijk goed. Men is begripvol. Men wil ook vooruit. Aan Nederlandse kant gaat het tracé dat we nu voorstellen, niet door een stiltegebied, zoals het historische tracé. Dat is dus een win voor Nederland. Ik weet wel dat daar de concurrentiepositie van Rotterdam speelt. Men zegt: als je die IJzeren Rijn gaat uitrollen, is dat in het voordeel van de Antwerpse en andere Vlaamse havens, en dus ten nadele van Rotterdam. Dat argument geldt in zoverre dat je geen rekening houdt met de vaststelling dat de Betuwelijn, die Rotterdam verbindt met het Ruhrgebied,

momenteel ook oververzadigd raakt. Ook op dat vlak liggen de kaarten dus misschien wel goed.

Ik ben bereid om over alles te spreken, ook over facturen, over wie wat gaat moeten betalen. Maar laat ons ten minste op basis van deze studie, waarmee we het dossier uit de impasse halen, open en eerlijk de gesprekken starten. Het is nu geen kwestie meer van te zeggen: mijn tracé is beter. Die discussie is uitgeklaard. Nu gaat het enkel over politieke keuzes die we moeten maken.

De keuze van het tracé ligt voor de hand. Wie betaalt welke kosten? Welke aanpassingen kunnen er gebeuren? Wij staan heel open. Samen met de minister-president heb ik al de nodige contacten gelegd om het diplomatieke overleg van start te laten gaan, ook natuurlijk op federaal niveau. Want ik heb gesproken over Duitsland en Nederland, maar ook België moet natuurlijk mee willen. Alles in dit land is communautair. Momenteel gebruiken we een andere spoorlijn voor die verbinding, namelijk de Montzenroute. Ik hoop dat vanuit het federale niveau de premier ook duidelijk zegt dat men wil investeren in mobiliteit. Dit is een ongelooflijke investering die we kunnen doen, zeker als we weten dat we daardoor per dag 6500 vrachtwagens van de weg kunnen halen, van de E313, de E314, een stuk van de E17, een stuk van de E19. Dat is een verschrikkelijke opportuniteit. Er is nog veel diplomatiek overleg nodig, maar laat ons daaraan beginnen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, we hebben de doorbraak uiteindelijk gekregen met de Vlaamse spoorprioriteiten, door te zeggen dat we gaan cofinancieren. Ik was ooit de eerste die daarmee kwam. Dat was toen een beetje vloeken in de Vlaamse kerk. Maar uiteraard is het enige wat telt, het resultaat. En vandaag krijg je daar doorbraken. Wie betaalt, bepaalt.

Bij de Nederlanders – ik woon er vlakbij – is de gunfactor nul. U zult dus met heel harde argumenten moeten komen, want zij hebben nog iets wat niet is genoemd, namelijk patriottisme. Zij maken in de eerste plaats altijd rekeningen. Ze zullen daar inderdaad vragen of u misschien wilt meebetalen in de kosten. Ik zou dat ook meteen voluntaristisch aanbieden, en het de partners zo moeilijk mogelijk maken om 'neen' te zeggen, ook met de maatschappelijke voordelen, die 6500 vrachtwagens die je van de weg haalt, om zo inderdaad tot een realisatie te komen.

Het cynisme zal maar verdwijnen wanneer mensen voelen dat we stappen voorwaarts zetten. Men is nu tientallen jaren bezig en telkens opnieuw wordt er hoop gecreëerd. Ik denk dat u nu een spoor hebt dat tot resultaten zal leiden – en daarvoor feliciteer ik u – maar ik vraag wel ervoor te zorgen dat u financiën hebt en dat u op elk anti-argument een plusargument kunt geven. Wanneer de haven van Rotterdam begint te lobbyen over haar belangen, dat kan zij wel wat gewicht in de schaal werpen, maar ook dan moet u tegenargumenten hebben.

Ludo Van Campenhout (N-VA): Het is een sterk dossier dat nu op tafel ligt. De baten zijn duidelijk op het vlak van mobiliteit en duurzaamheid. De Nederlanders zouden moeilijk kunnen doen maar we hebben nog altijd een verdragsrecht. Dit dossier is voor Nederland ook beter dan het historisch tracé. Bovendien is, zoals u zegt, de Betuwetunnel al gesatureerd.

Wat ook belangrijk is, is dat er ook een andere partner is die baat heeft en die vragende partij is, met name Duitsland en Noordrijn-Westfalen. Zij hebben in de pers al laten weten dat wanneer Nederland opnieuw moeilijk doet uit concurrentiele overwegingen – want dit heeft weinig te maken met duurzaamheid of mobiliteit maar wel met concurrentie – zij desnoods Nederlands-Duitse spoor-dossiers zullen blokkeren wanneer Nederland niet welwillend is op basis van objectieve studies en verlangens.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, ik ben het met u eens dat die modal shift een opportuniteit is. Alleen wil ik erop wijzen dat in die MKBA – dat document van bijna 900 bladzijden – precies wordt aangegeven dat die modal shift niet zozeer tot stand komt met die IJzeren Rijn maar dat het veeleer een verplaatsing is van de Montzenroute naar de IJzeren Rijn. Ik denk dat we op dat vlak initiatieven moeten nemen zodat het zeker wel een modal shift in gang kan zetten.

Los van het diplomatiek overleg dat nog moet gebeuren moeten we ook eens nagaan wat we in Vlaanderen nog moeten doen. Ik wil even herinneren aan een standpunt uit het verleden van de Kempense burgemeesters die een studie hebben besteld via de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen (IOK) die heeft geadviseerd om milderende maatregelen te nemen. In Limburg heeft men gezegd dat men die lasten wil nemen, maar dan moeten er bijkomende maatregelen worden genomen, moet er worden geïnvesteerd in bijkomende mogelijkheden inzake personenvervoer en moet dit ook economische ontsluitingsmogelijkheden geven voor Limburg. Dat zijn drie belangrijke parameters die ik nog eens wil benadrukken. Minister, hoe ver staat u daar tot op heden mee?

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Het is zeer goed dat dit dossier van de IJzeren Rijn uit die patstelling is gehaald. U krijgt onze volle steun om daarmee verder te gaan. We hebben die spoorlijn enorm hard nodig want de manier waarop economische groei zich vandaag automatisch vertaalt in steeds meer verkeer op de weg, en in het bijzonder vrachtwagens, is onhoudbaar. Het zou dan ook een goede zaak zijn om die 6500 vrachtwagens van de weg te halen. Ik heb de collega's een aantal optimistische zaken horen zeggen in dit dossier, ik wil graag meegaan in dat optimisme, maar mijn vraag is of u een uitspraak kunt doen over die verdere stappen. Waar situeren die zich in de tijd? Wat is een realistisch moment waarop we mogen verwachten dat deze treinen over dat tracé kunnen rijden op voorwaarde dat het dossier zich ontwikkelt op de positieve manier zoals hier vandaag kamerbreed wordt gehoopt?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u zegt dat u hier niet euforisch over wilt doen, ik vond uw communicatie anders wel een hoog euforisch gehalte hebben.

Welke garantie hebt u dat Nederland en Duitsland mee zullen doen? De juiste volgorde lijkt me eerst diplomatiek overleg en pas nadien de communicatie daarover. Maar dat is niet mijn belangrijkste vraag, mijn belangrijkste vraag gaat over de betaalbaarheid. Hoe dan ook zal aan Vlaanderen worden gevraagd om mee te betalen. Bent u bereid dat te doen? In hoeverre wil de NMBS dat doen? U bent daar wel niet bevoegd voor, maar ik wil die bezorgdheid wel uiten. Er is nu al te weinig geld voor de Vlaamse spoorprioriteiten, waarom denkt u dan dat de NMBS hier wel over de brug zal komen?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, er is een studie met een duidelijke optie en dat is een goede zaak. Maar laten we wel wezen, er is nog lang geen oplossing in zicht. Het spoor dat u wilt bewandelen is nu duidelijk, maar of er snel een trein zal rijden op die IJzeren Rijn is nog maar zeer de vraag omdat er een heel aantal knelpunten blijven bestaan.

Er zijn drie landen en vijf overheden bij betrokken met soms tegengestelde belangen. Het gaat vooral nog altijd om een centenkwestie. Dan zijn vaak de Nederlanders – zonder te willen veralgemenen – niet te vermurwen. Ook de

NMBS heeft in het verleden al bewezen niet al te gul te willen zijn wanneer het gaat over de Vlaamse spoorprioriteiten.

Ik ben – u zult het mij als een karaktertrek toedichten – wat minder optimistisch dan de meeste collega's. In elk geval hoop ik dat u mij van het tegendeel kunt overtuigen en dat u in het jaar en de vier maanden die nog resten in deze legislatuur, in elk geval stappen vooruit kunt zetten om dit tracé, deze IJzeren Rijn op het goede spoor te krijgen.

Minister Ben Weyts: De communicatie hierover was helemaal niet euforisch. Ik heb altijd heel duidelijk gezegd dat onze enige bedoeling was om dit dossier uit de impasse te halen. We zijn daarin geslaagd. Iedereen is mee. We zijn 'on speaking terms'.

De kaarten hebben nog nooit zo goed gelegen. Vanuit Vlaanderen nemen we ook onze verantwoordelijkheid. Mijnheer Danen, u zegt dat er zelfs geld tekort is voor de Vlaamse spoorprioriteiten. U hebt de afgelopen maanden dan niet goed gevolgd, want het parlement heeft mij de opdracht gegeven om in overleg te gaan met mijn federale collega van Mobiliteit, minister Bellot, om ervoor te zorgen dat elf Vlaamse spoorprioriteiten effectief worden gerealiseerd. Wel, die elf worden niet alleen gerealiseerd, het zijn er dertien waarmee we naar huis kunnen komen. Er worden er dertien gerealiseerd dankzij een Vlaamse bijdrage, een cofinanciering waardoor Vlaanderen voor het eerst in de geschiedenis aan het stuur kan zitten van een spoorbeleid. We kunnen dus niet alleen betalen maar ook mee bepalen. We hebben inspraak op het vlak van het spoorbeleid.

Op basis van die studie willen we over alles praten. Ik zal geen dreigementen uiten en niet kiezen voor de juridische weg. We hebben natuurlijk nog een historische claim van 1839 waardoor we kunnen zeggen dat Nederland moet dokken of dat we anders naar de rechtbank trekken. Maar dan zitten we opnieuw in een internationale arbitrage, gooien we de stok weg en zijn we opnieuw voor een paar decennia vertrokken. Dat is niet de bedoeling.

Ik denk dat men er ook van Nederlandse zijde baten bij heeft. De derde weg gaat niet door een stiltegebied, maar volgt een bestaande spoorweg. Het is dus geen echte inbreuk in het landschap. Daarenboven stellen we vast dat men vanuit Rotterdam baat heeft bij een extra spoorontsluiting, ook voor de haven van Rotterdam. Het is dus niet alleen ten voordele van Antwerpen: iedereen heeft er baat bij.

Wat betreft de timing heb ik ook geen opgeblazen ambities. Samen met minister-president Bourgeois hebben we al gesprekken gepland voor zowel maart als april, zowel met het federale niveau als met Nederland en Duitsland om vooruit te geraken. Dit is voor ons absoluut een 'stepping stone'. We zijn er toch in geslaagd – laat ons dat toch erkennen – om uit de impasse te geraken. We kunnen maar één richting uitgaan en dat is vooruit.

Marino Keulen (Open Vld): Ik deel het slot van de minister helemaal. Dit dossier heeft alles in zich om te mislukken als we vooral niets doen en bij de pakken blijven zitten, want Nederland en Duitsland zullen het werk niet in onze plaats doen. We kunnen 130 struikelstenen opnoemen en dan zullen de specialisten er nog 500 bij kunnen bedenken. Het belangrijke van deze studie is dat ze hoop geeft. Het is altijd de taak van de politiek, zeker in moeilijke vraagstukken, om mensen hoop te bieden.

Ik heb tijdens de bespreking van de begroting gezegd dat de minister van Mobiliteit vooral een minister moet zijn van filebestrijding. Dit is een dossier, een hefboom om iets te doen aan de files op onze autostrades.

Ik zeg dus: vooruit, niet bij de pakken blijven zitten, zorg dat we én budgetten én een sterk dossier hebben.

Ludo Van Campenhout (N-VA): Minister, de derde weg biedt inderdaad veel perspectief. Het is een goed dossier. Het komt er nu op aan goed en correct te onderhandelen met Nederland, dat ook belang heeft, met Duitsland, met Noordrijn-Westfalen. U hebt bewezen met de elf plus twee dossiers dat u zwaar inzet op het goederentransport via het spoor. Ook de derde weg kan veel opleveren qua modal shift van de weg naar het spoor. Dat is goed voor Antwerpen, dat is goed voor Vlaanderen en wij bedanken u daarvoor. *(Applaus bij de N-VA)*

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, er wacht u nog bijzonder veel diplomatiek overleg, met Nederland, met de Nederlandse provincie, met Nordrhein-Westfalen, met Duitsland, met – niet te vergeten – onze eigen federale overheid. Daarin hebt u onze volle steun, maar we vragen ondertussen om ook het eigen huiswerk in Vlaanderen daarbij niet te vergeten. We moeten ons vandaag voorbereiden op het ervoor zorgen dat die modal shift, zoals ik net heb aangehaald, ook echt een modal shift kan worden. Ik heb er geen antwoord op gekregen, maar er is toch ook de terechte bezorgdheid die al jaren leeft in de Kempen, in Limburg, waar men zeker en vast niet tegen de IJzeren Rijn is, maar waar men naast milderende maatregelen ook mogelijkheden tot ontwikkeling vraagt gelinkt aan die IJzeren Rijn. Ik hoop daar zeker en vast duidelijkheid over te krijgen van u in een volgend gesprek dat we daarover zullen hebben, want dat is voor ons toch ook uitermate belangrijk. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de informatie-doorstroming met betrekking tot terreurgedetineerden onder elektronisch toezicht.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het elektronisch toezicht en de wisselwerking met het federale niveau

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik heb een korte vraag voor u. Ik ga even een kort citaat lezen: "Het directoraat-generaal Penitentiare Inrichtingen kan enkel een inschatting geven van de terreurgedetineerden die via de gevangenen doorgestroomd zijn naar elektronisch toezicht. Sinds de overgang van het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht naar de gemeenschappen is dit immers minder duidelijk."

Ik moet u zeggen dat ik dat een hallucinante passage vond. Dat betekent dat op dit moment Justitie niet weet hoeveel mensen er rondlopen die zijn doorgestroomd vanuit de gevangenen naar elektronisch toezicht. Dat betekent dat er dus een slechte doorstroming van informatie is. Minister, kunt u aangeven hoe dat komt, en, nog veel belangrijker, binnen welk tijdsbestek en op welke manier gaat u dat probleem oplossen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, mijn vraag is gelijkaardig aan die van collega De Gucht. Minister, ik wil u even meenemen naar een commissievergadering in dit parlement twee jaar geleden. Op 26 april 2016 hebt u laten weten dat er overleg was tussen alle betrokken actoren om na te gaan hoe de informatiedeling met betrekking tot het elektronisch toezicht "systematisch en structureel kan

worden gemaakt, ook over die gegevens die niet strikt gebonden zijn aan het mandaat en de strafrechtelijke kwalificatie”.

En dan hebben we natuurlijk het citaat dat collega De Gucht daarnet heeft voorgelezen en dat ons doet vermoeden dat de politie en Justitie niet weten hoeveel gedetineerden onder elektronisch toezicht staan, over wie het gaat. Dat is vreemd, want sinds november 2015 is er natuurlijk een omzendbrief die zegt dat gevangenen niet langer de opdrachtgever daarvoor kunnen zijn, maar dat elektronisch toezicht voor terreurgedetineerden nog altijd een uitvoeringsmodaliteit kan zijn van een gevangenisstraf.

Minister, als ik dat citaat bekijk, dan is het logische gevolg daarvan dat vóór Vlaanderen bevoegd werd, die informatie wél duidelijk was, en dat, nu wij bevoegd zijn, die informatie niet meer duidelijk is. Dan zijn er eigenlijk maar twee mogelijkheden. Ofwel verloopt de gegevensdeling zoals het hoort, maar dan vertelt de federale overheid een aantal onwaarheden of leugens. Ofwel klopt die informatie die het DG Penitentiaire Inrichtingen in De Tijd gaf, en ook aan het kabinet-Geens gaf, en dan zitten we met een immens probleem. Minister, mijn vraag is simpel: welke van de twee is het?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, als ik het goed begrijp, word ik nu bevraagd over informatie die aangeleverd zou zijn door een van de administraties aan het kabinet, maar die niet in het antwoord staat dat federaal minister van Justitie Geens gaf aan de betrokken volksvertegenwoordiger. Ik heb bij ons natuurlijk gevraagd waarover het gaat, maar ze hebben daar bij ons geen flauw idee van. De informatiestromen vanuit het elektronisch toezicht naar de verschillende opdrachtgevers en het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen (EPI) zijn precies dezelfde als voor de staatshervorming. Er is niets veranderd.

De federale administratie EPI, die instaat voor het beheer van de gevangenen, heeft natuurlijk geen kennis van alle mandaten die via de strafuitvoeringsrechtbank, de commissies ter bescherming van de samenleving of de rechtbanken die aan het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET) en de Franstalige tegenhanger zijn gegeven. EPI heeft alleen gegevens over degenen die bij dat elektronisch toezicht terechtkomen omdat ze via EPI passeren. Dat zijn er met gevangenisstraffen boven de drie jaar, waarvan het omzetten in elektronisch toezicht een strafmodaliteit is. Er is een federale omzendbrief over het feit dat dit trouwens niet meer kan voor terromisdrijven.

Als in het kader van een voorlopige hechtenis een onderzoeksrechter of de strafuitvoeringsrechtbank een elektronisch toezicht oplegt, dan komt dat natuurlijk niet via EPI. Dat is nogal logisch.

Wil dat nu zeggen dat de gegevens niet beschikbaar zijn? Die zijn even goed beschikbaar bij het VCET als vroeger in het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht. Daar is niets aan veranderd. Totaal niets. Nog straffer, sinds het issue van de radicalisering op de agenda staat, zijn de afspraken tussen het departement, waaronder onze Justitiehuizen en de Staatsveiligheid, om de gegevens uit te wisselen, om inzage te hebben in de federale databank Terrorist Fighters vanuit onze Justitiehuizen gemaakt en verfijnd. Deze worden ook geïmplementeerd. Dus wij begrijpen niet waarover het gaat. Zoals gezegd, er is daar geen enkele wijziging gekomen aan de infolux, zo zegt men mij, na de staatshervorming. *(Applaus bij CD&V)*

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, we hebben iets gemeenschappelijks, alleen is het tegenovergesteld aan elkaar, want we begrijpen het allebei niet. U begrijpt niet dat wij niet begrijpen dat dat raar is, en ik begrijp niet

dat u niet begrijpt dat ik het hallucinant vind dat, als ik op het federale niveau vraag naar de cijfers inzake elektronisch toezicht, dat men zegt dat men daar ...

Minister Jo Vandeurzen: Dat heeft de minister van Justitie niet gezegd.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Nee nee, maar ...

Minister, ik kan me totaal vergissen, maar er is een systeem in Word dat heet Eigenschappen. Als men daarop tikt, krijgt men de volledige informatie. Mocht het document geclassificeerd zijn, een geheim zijn, geheime informatie bevatten, dan zou ik dat moeilijk naar buiten kunnen brengen. Maar die volledige informatie die ik kreeg van de minister van Justitie, daar staat de passage wel degelijk in.

Het kan zijn dat de minister van het federale niveau aan minister Geens zegt dat hij dat niet heeft ondertekend. Dat betekent wel dat zijn diensten die nota hebben opgesteld, en in die nota staat dat die informatie niet op een goede manier doorstroomt. Met andere woorden, er zit ruis op de lijn. Hoe komt dat? Wanneer gaat u dit oplossen? Welke stappen gaat u daarvoor zetten? Welke stappen hebt u daarvoor al gezet?

De voorzitter: U hebt drie bijkomende vragen gesteld, mijnheer De Gucht. Wilt u weten waarom er ruis op zit? Is dat uw vraag?

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Dat was mijn eerste vraag, maar daar heb ik geen antwoord op gekregen. Dus herhaal ik ze. Mijn volgende vraag is: wanneer gaat u dit oplossen?

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik vind het straf wat u zegt. Het komt erop neer dat de federale administratie leugens vertelt in haar informatie aan het kabinet-Geens.

Mijn tweede vaststelling is dan dat men de hand in eigen boezem moet steken. Sinds Vlaanderen bevoegd is voor het elektronisch toezicht, slaan we eigenlijk een heel mal figuur.

Neem nu bijvoorbeeld de nieuwe enkelbanden. Die hadden in maart 2015 moeten zijn geleverd. We zijn 2018 en er is nog geen enkele besteld.

We hebben – ik heb dat geleerd van collega Ceyssens – in februari 2015 een eerste aanbesteding gedaan. We hebben dan een onderhandeling gedaan. In juli 2016 hebben we dan een tweede aanbesteding gelanceerd. Nu zitten we in een onderhandelingsprocedure, met als resultaat dat we nog altijd geen nieuwe enkelband hebben.

Maar, minister, wat mij nog meer zorgen baart, is dat, als ik met politiemensen spreek, zij mij zeggen dat ze, wanneer ze iemand oppakken, volstrekt geen informatie hebben over de modaliteiten waaronder die persoon staat. Met andere woorden, komen zij iemand tegen die zij aanhouden voor een feit, dan weten zij niet of dat die op dat ogenblik op straat mag zijn. En op zo'n manier kunnen wij uiteraard geen geloofwaardige partner zijn in de strafuitvoering. Dat is mijn vraag aan u: wanneer zal dat veranderen?

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Ik duwde op de verkeerde knop, op de stemknop. Ik was zodanig geneigd om mij akkoord te verklaren met het antwoord van de minister, dat ik op de groene knop duwde.

Ik leg uit waarom. Als ik het goed heb begrepen, was het inderdaad niet de bedoeling van minister Geens om het antwoord te geven zoals het in de krant

staat, met name die opmerking van de federale administratie dat die gegevens niet goed doorlopen. Ik volg de minister in zijn redenering dat hij het probleem dan ook niet begrijpt.

Ik maak mij zorgen over het feit dat de fundamentele vraag niet wordt gesteld – en dat is dan mijn vraag: hebben wij nu, minstens via onze diensten, zicht op wie gedetineerde is met een enkelband en ook terreurgedeteneerde is? Met andere woorden, kunt u ons geruststellen dat wij wél beschikken over dat onderscheid en dat wij daar wél zicht op hebben?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het belangrijkste is dat de minister zegt dat de informatiedoorstroming dezelfde is. Want – het wordt hier door heel wat collega's onderstreept – het is natuurlijk essentieel dat die in orde is.

Ten tweede, collega's, jullie weten toch allemaal dat er verschillende situaties zijn waaronder mensen onder elektronisch toezicht kunnen staan. En die mogen niet allemaal op een hoopje worden gegooid.

Ten derde wil ik toch ook de vraag stellen die de heer Parys op het einde heeft gesteld. Technologisch is er ter zake ook heel wat in evolutie. Er is een aanbesteding lopende met betrekking tot de nieuwe enkelbanden. Minister, kunt u meer informatie geven over de stand van dat dossier?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Eerst en vooral vind ik het eigenlijk niet correct, niet zozeer tegenover mij maar ten opzichte van al die mensen die daarin betrokken zijn. Wij, de Vlaamse Gemeenschap, en ik denk dat ik ook mag spreken namens de Franse Gemeenschap, hebben heel wat werk geleverd sinds de overdracht. We hebben softwareprogramma's geüpdatet en vernieuwd. Ons Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht is de laatste week verhuisd naar nieuwe infrastructuur. We proberen continuïteit te verzekeren en achterstanden in te halen. Een dikke pluim voor al onze mensen die daarin betrokken zijn, want we hebben wat dat betreft heel wat werk verzet. (*Applaus bij CD&V*)

Wij moeten, samen met de Franse Gemeenschap – want wij moeten samen aanbesteden – een parcours lopen met internationale spelers. Zij kijken met een vergrootglas naar alle letters van een aanbestedingsprocedure. Het betreft een materie waarin we de continuïteit van de dienst uiteraard moeten verzekeren, met heel veel nauwgezetheid, en met alle mogelijke risico's die we ondertussen tegenkomen – en daarin zijn we niet alleen, want dat is, zo heb ik begrepen, in andere landen ook aan de orde. Dan vind ik het eigenlijk niet correct – en u moet mij dat niet kwalijk nemen – dat men doet alsof men er hier in Vlaanderen niets van bakt. Men had die aanbestedingen ook moeten doen – en eigenlijk al lang moeten doen – als dat op federaal niveau was gebleven en als men dat op federaal niveau had beheerd. We hebben dat nu niet echt aangetroffen in een situatie dat dat op de top van zijn mogelijkheden verkeerde.

Maar geen geklaag, verantwoordelijkheden zijn genomen. Ik ben de eerste om te zeggen dat er nog een stuk van de weg af te leggen is, maar de neiging om, telkens als we bevoegdheden krijgen, het negatieve te zien en niet te kunnen appreciëren wat er gebeurt om zaken op peil te brengen, doet de mensen oneer aan. Ik wil hen, ook via deze weg, een dikke pluim geven.

Wij zijn niet de opdrachtgever. Het Justitiehuis, het VCET is niet de opdrachtgever en is dus ook niet verantwoordelijk voor de omvang van het mandaat, de rapporteringen die de opdrachtgevers daaromtrent op het niveau van het

Openbaar Ministerie organiseren. Dat is niet de opdracht van het Justitiehuis en van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht. Natuurlijk willen wij daar actief in zijn binnen datgene wat wettelijk mogelijk is en moet gebeuren. Dat is de reden waarom wij ook toegang hebben gevraagd tot de databank omdat wij natuurlijk een loyale partner willen zijn en willen nagaan hoe we coöperatief kunnen zijn in dat verhaal. Maar het zijn opdrachtgevers die de omvang van dat mandaat bepalen en het is dat mandaat dat door ons en onze mensen moet worden uitgeoefend, zowel in de Justitieuizen als via het elektronisch toezicht.

Mijnheer Landuyt, als ik de gegevens vandaag opvraag – en die kunnen uiteraard ook door de federale instanties worden opgevraagd bij het VCET, en bij de Franstalige collega's, net zoals vroeger bij het nationaal centrum – staat er op dit moment geen enkele persoon onder elektronisch toezicht op basis van een Terro-misdrijf. Er zijn er wel twee, zegt men mij, die op basis van een misdrijf van gemeen recht veroordeeld zijn of waar een mandaat voor is gegeven om ze onder elektronisch toezicht te plaatsen, waar er ook sprake is van informatie die in die richting wijst en waar het Justitiehuis het dossier met de nodige expertise rond radicalisering opvolgt. Dat is de stand van zaken zoals ik die vandaag kan geven.

Heeft het EPI alle gegevens over wie onder elektronisch toezicht staat? Als ik het goed begrijp, is dat de insteek geweest: de administratie van het gevangenis-wezen die iets heeft aangeleverd waardoor de minister van Justitie niet weerhouden is in een antwoord. Neen, ze hebben dat niet, omdat er ook andere opdrachtgevers zijn die opdrachten geven in het kader van het elektronisch toezicht. Door strafuitvoeringsrechtbanken worden in het kader van interne-ringen, in het kader van voorlopige hechtenis ook mandaten uitgeschreven en die gaan natuurlijk niet via EPI. Dat was voor de overdracht zo en dat is nu natuurlijk ook nog altijd zo. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Mijnheer De Gucht, het applaus is gedaan.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik was een beetje onder de indruk van het applaus. Het was zo overweldigend om een applaus te geven op een antwoord dat in wezen geen antwoord is.

Minister, u hebt over het personeel gesproken dat hard werkt. Ik vind dat heel positief. U hebt gesproken over aanbestedingen, mooi gekaderd. Maar de vraag is op welke manier we ervoor kunnen zorgen dat men in een systeem zit waarbij elk niveau dat te maken krijgt met terreur, maar ook in het algemeen met justitiële vervolging, op een goede manier doorstroming kent. Op dit moment is de vaststelling dat dit niet gebeurt. Dat betekent dat er zowel op federaal als op regionaal niveau werk te doen is. Wij willen dat dat zo snel mogelijk gebeurt. Dit mag niet gebeuren en zeker niet als het over terreur gaat. *(Applaus bij Open Vld)*

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, wat ik oneer aandoen vind aan het personeel van het VCET, is dat ze niet de juiste instrumenten hebben om vandaag in hun job mee te doen: dat betekent de nodige informatiedelingsinstrumenten met het federale niveau en dat betekent bijvoorbeeld die nieuwe enkelbanden waarop we al meer dan drie jaar wachten.

Als u zegt dat u het probleem niet begrijpt, minister, dan zou ik toch graag willen dat u eens met een aantal politieagenten spreekt die mij vertellen dat zij niet weten of zij iemand aanhouden die onder elektronisch toezicht staat of niet omdat zij niet weten of die informatie up-to-date is. Zelfs als informatie up-to-date is, dan weten zij dus niet wat de modaliteiten zijn van het elektronisch toezicht. Met andere woorden, mag die persoon op het ogenblik dat hij wordt

aangehouden, zich bevinden op die plek waar hij wordt gevonden? Als je dat niet weet, kun je als politieagent je job niet doen. Nochtans hebt u twee jaar geleden in de commissie gezegd dat net dat systeem ervoor zou zorgen dat dit wel beschikbaar zou zijn. Ik vind dat dus niet correct ten opzichte van de politie en niet correct ten opzichte van de burger die van ons een zeer doortastend veiligheidsbeleid mag verwachten. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lode Ceyssens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de terugkeer van de wolf in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de terugkeer van de wolf in Vlaanderen en de nood aan een wolvenplan

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord. (*Wolvensgeluiden. Gelach*)

Lode Ceyssens (CD&V): Ik hoor hier al zeer veel ongerustheid van Roodkapjes en dergelijke meer. Ik wil enige nuance brengen in het verhaal.

Ik stond daarnet ook hier op de tribune met een vraag over transport naar Duitsland. Nu is het de omgekeerde beweging: een wolf maakte tijdens het jaareinde de indrukwekkende reis van 500 kilometer naar Limburg. Natuurlijk naar Limburg, want dat is de mooiste plek van Vlaanderen om te vertoeven. Hij werd gedetecteerd. Een aantal mensen zijn verrast, terwijl dit niet zo verrassend hoeft te zijn. De vraag was niet of de wolf ooit zou terugkeren naar Vlaanderen: de vraag was wanneer dat zou gebeuren.

Minister, het pleit voor uw voorzienigheid dat u in 2016 de wolf toevoegde aan bijlage 1 van de lijst met beschermde soorten. Daardoor is de wolf in Vlaanderen een beschermde soort, maar kan ook schade die door de wolf kan worden aangericht op een rechtmatige wijze worden vergoed.

Collega's, we moeten dit geval vandaag niet overdrijven. Er is nog maar één wolf in Vlaanderen. Ik hoor hier heel romantische verhalen over, maar ook verhalen van angst en mogelijke schade. Het gaat voorlopig maar over één wolf in Vlaanderen. Een schadevergoeding is mogelijk, maar toch, minister, wil ik u vragen of er op korte termijn bijkomende maatregelen dienen te worden genomen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, voorzitter, collega's, het klopt dat we ons al een tijdje bewust waren van het feit dat de wolf zich opnieuw in Vlaanderen zou laten zien, zich mogelijk in Vlaanderen zou vestigen. Minister, we hebben u daarover al in 2015 ondervraagd. U bent in zeker opzicht – maar ik vind in te beperkte mate – tegemoetgekomen aan onze vraag om proactief op te treden. U hebt inderdaad in 2016 terecht de wolf zijn beschermde status teruggegeven. Maar de verdere uitwerking van een wolvenplan heeft op zich laten wachten.

Minister, u zei dat hij er nog niet is en dat we op dat ogenblik wel zouden ageren. We stellen nu vast dat hij er is en dat we met heel veel vragen zitten: vanuit het oogpunt van natuurbescherming, maar ook nog altijd vanuit de landbouw, ook al werd daar een zekere regeling in verband met mogelijke schade al vooropgesteld. We moeten ons ruimer de vraag durven te stellen hoe wij in Vlaanderen gaan samenleven met een predator, zoals de wolf er toch een is, zonder een diabolisering van de wolf en zonder dat mensen naar illegale middelen grijpen om zich te verlossen van wat zij als een probleem ervaren. Minister, ik vraag u

daarom met aandrang wanneer dat ruimere wolvenplan er komt waarin die elementen ook zijn vervat, zodat we daarmee aan de slag kunnen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik denk dat wij blij zijn met de terugkeer van de wolf omdat dit aantoont dat de investeringen die wij in Vlaanderen doen op het vlak van natuur lonen. De wolf kan alleen maar goed functioneren op plekken waar er echt robuuste en voldoende grote natuurgebieden zijn. Dat toont aan dat onze investeringen effectief een goed resultaat geven.

We zijn dus zeer blij dat de wolf terug is, en we hebben daar ook op geanticipeerd. In het Soortenbesluit van 2016 werd de wolf opgenomen. Dat wil zeggen dat als er schadegevallen zijn, als bijvoorbeeld een wolf een schaap zou aanvallen, dit ook kan worden vergoed. Het Soortenbesluit stelt dat we preventieve maatregelen moeten nemen. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) zegt dat dit voor een wolf eigenlijk niet nodig is omdat je dat niet kunt doen. Mijnheer Ceyssens, dit wil zeggen dat er geen extra preventieve maatregelen moeten worden genomen. Als er schadegevallen zijn, kan dit worden gemeld aan het ANB en kan er eventueel een beroep worden gedaan op een schadevergoeding.

Hoe zit het nu met een ruimer wolvenplan? Als de wolf er nog niet is, is er geen nood aan een plan. Nu is er één wolf en het is goed dat er een plan is. Maandag heb ik al een vergadering gehad met de directeur-generaal van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). De contouren van het wolvenplan liggen op tafel. Ik heb hier de volledige inhoudstafel mee. Het kan heel snel gaan.

Dat gaat over de betrokkenheid. Nu werden de gemeentebesturen ook meteen verwittigd dat de wolf gesignaleerd is. We gaan nu kijken hoe we daarover kunnen communiceren. Ook de monitoring zit daarin, ik wil u die informatie ook gerust overmaken.

We weten nu zeker dat het over één exemplaar gaat: de wolf die in Limburg voorkomt, heeft namelijk een chip. We weten dus ook perfect waar het dier zich bevindt. We hopen dat hij bij ons zal blijven. We zullen op korte termijn een wolvenplan hebben, aangezien we zeer goede experts hebben bij het INBO. Ze beschikken over alle informatie en kunnen daar snel werk van maken.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, het wordt dus afwachten of de wolf in Vlaanderen blijft of niet. Hoewel het een solitair dier is, zal er toch een tweede bij moeten komen, want anders zal het snel weer gedaan zijn met de wolven in Vlaanderen. Ik ben het met u eens dat het een goede indicator is voor de diversiteit in Vlaanderen. Als er een grote predator naar Vlaanderen komt, betekent dat ook dat het goed zit met de diversiteit in Vlaanderen.

U verwees daarnet naar het preventieve, en daar had ik graag meer duidelijkheid over. Destijds, bij het begin van de everzwijnenproblematiek was er heel veel discussie op het moment dat er schade ontstond. Toen werd gezegd dat er te weinig preventieve maatregelen waren genomen, waardoor uiteindelijk geen schadevergoeding werd uitgekeerd. Als er niet aan preventie kan worden gedaan, moet dat vastgelegd worden. Kunnen er wel preventieve maatregelen worden genomen, dan worden die best ergens vastgelegd om alle discussie achteraf uit te sluiten. Als we een draagvlak willen hebben voor de wolf in Vlaanderen, dan moet wie daar hinder van ondervindt, op een correcte manier vergoed worden.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord en voor uw enthousiasme wat betreft de terugkeer van de wolf. We kunnen elkaar daar zeker vinden, maar we moeten ons bewust zijn van de uitdagingen voor onze samenleving.

Eén sector hebt u nog niet genoemd: u hebt nog niet gezegd hoe u de jagers zult betrekken. Zonder te willen generaliseren, is het niet denkbeeldig dat er vanuit die hoek met argwaan gekeken zal worden naar deze nieuwe predator. We kennen de eeuwige discussies over de vos en hoe die ingrijpt op grondbroeders, enz. Ik wil vermijden dat dit soort non-discussie zich rond deze nieuwe predator ontwikkelt. Daarom is mijn bijkomende vraag: wanneer en op welke manier gaat u ook de jagerij in dit ruimere wolvenplan betrekken?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik ben het met u eens: het is een teken dat de natuur het goed doet. Het is een goede zaak dat de wolf terug is in Vlaanderen. U verwees naar het Soortenbesluit, naar de schadevergoedingen die al geregeld zijn, bijvoorbeeld in het kader van landbouwschade en dergelijke. Dat is perfect in orde.

U bent nu het wolvenplan aan het opmaken. Op welke manier zult u de burgers sensibiliseren en met hen communiceren?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik sluit mij aan bij wie blij is om de terugkeer van de wolf, maar ik wil waarschuwen voor ofwel te veel optimisme, ofwel te veel pessimisme. Dat die wolf er is, is voornamelijk het bewijs dat het natuurbeleid in de buurlanden succesvol is, zodat er vandaaruit dieren kunnen wegtrekken. Dat hij er is, is ook geen reden om ons zorgen te maken en allerlei vragen te beginnen stellen, zoals of hij onze landbouwgewassen, onze schapen en onze kinderen zal opeten. Alle overhaaste conclusies zijn te vermijden, met inbegrip van de aandrang onder jagers om dit probleem alvast preventief aan te pakken. Wat dat betreft, sluit ik mij aan bij wat de heer De Bruyn heeft gezegd.

Ik roep u dus op om proactief te werk te gaan, voornamelijk door informatie te geven over de risico's en om mogelijke gevaren, zoals die waar de heer Ceyssens op wijst, enigszins te relativeren en te maken dat hier rustig en constructief gereageerd kan worden. Hopelijk vindt de wolf dan inderdaad een vriendje, zodat er nog meer kunnen komen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voor alle duidelijkheid: er is geen enkel gevaar voor de mens wat de wolf betreft. Integendeel, we mogen blij zijn dat de wolf terug is. Hij zorgt op sommige plekken in de natuur voor een natuurlijk evenwicht, dat er op dit moment op sommige plekken niet meer is.

Ik heb hier de eerste aanzet van het wolvenplan. Het staat al op papier hoe men te werk zal gaan. Een van de punten is precies al die maatschappelijk betrokken actoren samenbrengen en overleg organiseren. Wie staat daar allemaal bij? De openbare besturen, de lokale besturen, de landbouw, de recreatie, de jagerij, privébosbeheer, natuurbescherming,... zij worden allemaal samen rond de tafel gebracht en daar wordt over gecommuniceerd. Dat is nu ook gebeurd. De lokale besturen hebben direct een bericht gekregen waar de wolf is gesignaleerd en hoe met de communicatie om te gaan. Ook de regiobeheerders hebben heel wat contacten met de lokale besturen om daar verder over te communiceren. We moeten globaal communiceren, over het nut van de wolf, hoe hij functioneert,

over het feit dat er geen gevaar is voor mensen die in de buurt komen. We moeten ook de lokale besturen heel actief betrekken om die communicatie goed te verzorgen en om zelf al de maatschappelijke actoren rond de tafel te brengen.

Mijnheer Ceyssens, het Agentschap voor Natuur en Bos is heel formeel dat schade vergoed kan worden, ook als er geen preventieve maatregelen genomen zijn, omdat dat weinig zin heeft in het geval van de wolf. Wanneer de wolf bijvoorbeeld een schaap zou doodbijten, dan kan een beroep worden gedaan op een schadevergoeding, ook als er geen preventieve maatregelen genomen zijn. Het Agentschap voor Natuur en Bos is daarover formeel, maar ik zal vragen dat het dat nog eens formaliseert, bijvoorbeeld door informatie te verspreiden op een website.

Er staan vier grote luiken in dat wolvenplan. Een eerste luik is de relevante duiding van de positie van de wolf. Er wordt goed uitgelegd wat voor dier de wolf is. Een tweede luik is een grondige verkenning van alle maatschappelijke actoren, zoals ik daarnet zei. De verdere monitoring van de wolf is het derde luik. Het laatste luik is de communicatie en de uitvoering van de maatregelen uit het plan.

Nogmaals, we zijn ook heel hard preventief te werk gegaan. In 2016 hebben we in het Soortenbesluit de wolf al ingeschreven als beschermde diersoort, waardoor heel wat zaken op dit moment al geregeld zijn.

Lode Ceyssens (CD&V): Mijnheer Tobback, de dagdat ik in de krant lees dat Bruno Tobback 500 kilometer hier vandaan in Duitsland is gaan wonen, dan ga ik tegen mijn collega's zeggen: hij gaat daar wonen omdat het in Vlaanderen zo goed is. Ik heb de indruk dat het u zwaar lag dat we hier zeiden dat het goed gaat met de biodiversiteit in Vlaanderen.

Niettemin, over alle partijgrenzen heen is duidelijkheid: het huisvesten van de wolf in Vlaanderen heeft maar kans op slagen als er een draagvlak is om die wolf hier te laten wonen. Een goede communicatie en een goed schadeloosstellingsbesluit is daarin heel belangrijk. Minister, we wensen u nog veel succes met uw plan van aanpak en we wensen evenveel succes aan de wolvin in het zoeken naar een partner. *(Applaus bij CD&V)*

Piet De Bruyn (N-VA): Als de wolf ondertussen Limburg aan het exploreren is, is dat vooral een succes van het Europees natuurbeleid. In dat opzicht is het een goede zaak dat onder druk van onder andere de natuurbewegingen de Europese natuurdoelstellingen niet zijn afgezwakt, waar op zeker ogenblik toch wel sprake van was.

Ik kan alleen maar hopen dat de ervaring die we nu opdoen met het uitwerken van een wolvenplan ons verder ook dienstig zal zijn, want na de wolf zou ook wel de lynx zich opnieuw kunnen komen tonen in Vlaanderen. Op dat ogenblik hebben we geleerd uit de terugkeer van de wolf. In dat opzicht kan ik mij aansluiten bij de tevredenheid die ik hier kamerbreed heb gehoord: de wolf, de canis lupus, is welkom bij ons in Vlaanderen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Anke Van dermeersch aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de mediastorm na de verkiezing van Miss België 2018 en de reactie ter zake van de minister.

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Na de wolf en Roodkapje wil ik verder gaan met de sprookjes, namelijk het sprookje van Miss België. Ik wil Angelina, de nieuwe Miss België, vanuit het Vlaams Parlement hartelijk feliciteren met haar overwinning dit weekend en haar heel veel succes toewensen.

Helaas zijn het afgelopen weekend op de sociale media een handvol dwaze berichten verschenen over de verkiezing van een mooi Antwerps meisje met Filipijnse roots tot Miss België. De media hebben dit de voorbije dagen opgepompt tot een zaak van staatsbelang. Enkele ongepaste tweets hebben in de media geleid tot uitspraken over hoe Miss België zou zijn overrompeld door en bedolven onder racistische tweets.

Minister, deze tweets vormden zelfs het hoofdpunt in het VRT-journaal, dat onder uw bevoegdheden valt. U hebt zich trouwens zelf ook niet onbetuigd gelaten. Ik citeer uw tweet: "Gedegouteerd ben ik. We moeten de ruggengraat van dit racisme breken. Niet vergoelijken, niet tolereren of negeren. Breken." Dat is een straffe tweet.

Met dit alles worden de Vlamingen opnieuw ten onrechte door het slijk gehaald als een racistisch volk. Dat is uiteraard schadelijk voor het integratiebeleid en voor de reputatie van Vlaanderen en, bij uitbreiding, België in het buitenland. U doet alsof de toogpraat van een aantal mensen, die tegenwoordig op de sociale media plaatsvindt, ook maar enigszins representatief zou zijn voor wat de Vlamingen echt denken. Die Vlamingen hebben dat meisje overigens door middel van televoting tot Miss België verkozen.

Minister, dit handvol tweets en berichtjes is opgeklopt door uw tweet en door de media, waaronder de openbare omroep. Bent u er zich ondertussen van bewust dat dit is opgeblazen tot een internationaal mediafeit en dat dit erge gevolgen heeft voor Vlaanderen en, bij uitbreiding, voor België?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, waarover gaat het? Een jongedame is tot Miss België verkozen. Ik wil haar trouwens ook feliciteren. Ze heeft een aantal verwensingen naar het hoofd gekregen die we gerust onder de noemer racisme mogen klasseren. Dat is vreemd, want het is een dame van bij ons.

Mevrouw Van dermeersch, ik vind het vreemd dat u me deze actuele vraag stelt. Voor u is racisme blijkbaar oké. U negeert, vergoelijkt en tolereert dit. (*Opmerkingen*)

Het gaat niet om alleenstaande feiten. Dat is ook de reden waarom ik heb gereageerd. De voorbije maanden is het aantal racistische incidenten in de realiteit niet afgenomen. In een deel van de huurmarkt en van de interimkantoren is dit nog steeds schering en inslag. Dit geldt ook voor de sociale media.

Onze samenleving is gestoeld op drie beginselen die u terugbrengt tot de normen en waarden die we belangrijk moeten vinden, namelijk vrijheid, gelijkheid of gelijke kansen en solidariteit. Racisme valt op geen enkele manier met een van die drie beginselen in overeenstemming te brengen. (*Applaus bij de meerderheid*)

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, u doet het weer. U bent niet tot inzicht gekomen. Het racismespook wordt telkens opnieuw opgeroepen om de massa-immigratie en de multicultuur door te drukken en om de tegenstanders van het immigratiebeleid de mond te snoeren. Ik ben een van die tegenstanders. Het immigratiebeleid in dit land trekt op niets. U doet dat weer. Afgelopen weekend hebt u dat gedaan op de kap van een jong meisje dat Miss België is geworden. Ik vind dat een schande. (*Rumoer*)

Ik heb absoluut geen probleem met mensen die hun lot aan het onze verbinden en die Vlamingen onder de Vlamingen willen zijn. U wilt dat niet horen. U blijft liever uw nefaste immigratiebeleid doordrukken. Ik vind dat zeer schadelijk. (*Rumoer. Opmerkingen van de voorzitter*)

Ik zal nog eens duidelijk stellen wat het probleem is met het immigratiebeleid in dit land. Het probleem is een groot deel van de Noord-Afrikaanse migranten en de islamitische bevolking. Zeker in een parlement mag dat worden gezegd zonder voor racist te worden uitgescholden. (*Rumoer*)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik vind het een bijzonder kwalijke tendens dat een paar berichten op sociale media, hoe idioot ze ook mogen zijn, plots nationaal nieuws worden. We hebben dat ook op andere momenten gezien. Die berichten worden plots representatief voor een hele samenleving. Dat is hier gebeurd. Voor de pers volstaan een paar tientallen ronduit racistische berichten op sociale media om te stellen dat Vlaanderen racistisch zou zijn.

Zowel de schrijvende als de audiovisuele pers en ook de openbare omroep moeten hier toch veel kritischer en professioneler mee omgaan, vind ik. Voorzitter, als dertig randdebielen op straat iets roepen, dan zal de pers daar geen aandacht aan besteden, en terecht. Maar als ze dat doen op Twitter of Facebook, dan zijn ze ineens representatief voor heel onze samenleving, en dat baart mij zorgen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Minister, ik ben heel blij met uw antwoord. U hebt heel duidelijk gedefinieerd dat wie de mond vol heeft over de westerse waarden, op de eerste rij moet staan wanneer men de strijd voert tegen racisme en discriminatie. Ik ben eigenlijk mevrouw Van dermeersch dankbaar voor haar tweede tussenkomst, omdat opnieuw bewezen is dat er inderdaad in onze samenleving partijen zijn die telkens opnieuw racisme en discriminatie, telkens opnieuw die aanslag op onze westerse waarden proberen te legitimeren. Ik ben dus heel blij met uw heel duidelijk standpunt ter zake, mevrouw Van dermeersch. (*Applaus bij de meerderheid, sp.a en Groen*)

De voorzitter: Ik heb twee keer gevraagd wie er wenste aan te sluiten, maar ik zal weer mild zijn zoals altijd.

Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Kijk eens naar de bezoekersbanken. Kijk eens welke jongeren hier zitten. Dit is Vlaanderen. (*Applaus bij de meerderheid, sp.a en Groen*)

Als wij in dit parlement niet een eenduidig signaal geven dat we elke vorm van racisme, elke racistische uiting heel sterk moeten veroordelen, dan geraken we in de problemen. Wij moeten vanuit dit parlement ons fatsoen houden, ook op sociale media. De tweet van onze minister was zeer, zeer terecht. Elke vorm van racisme moeten we bestrijden. (*Applaus bij de meerderheid, sp.a en Groen*)

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Dank u voor de bijkomende opmerkingen. Laat het duidelijk zijn, ik wil en kan racisme nooit minimaliseren. Mevrouw Van dermeersch, Ramzi Mohamed, zegt u dat iets? Youssra Tahiri, zegt u dat iets? Tae-Yoon Michielsens? Misschien begint er een belletje te rinkelen. Jihad Van Puymbroeck, daar hadden we het onlangs nog over. May Mudawi? Dit zijn maar enkele voorbeelden – u mag ze allemaal gaan opzoeken op de sociale media, en in de realiteit is het ook gebeurd – van mensen die te lijden hebben onder racisme. Zelfs al is het een minderheid van de bevolking, wij kunnen dit niet minimaliseren. Het is een kanker in de samenleving. Daarom zal ik mijn strijd daartegen voort blijven zetten. (*Applaus bij de meerderheid, sp.a en Groen*)

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, de Vlaming heeft te lijden gehad van het oppoken van het racismespoek door u naar aanleiding van de verkiezing van Miss België, tot in de Filipijnen. Internationaal nieuws hebt u ervan gemaakt. U hebt de Vlaming gestigmatiseerd als racist. Het wordt hier weerom gedaan met mezelf, maar ik kan daartegen, want ik ben natuurlijk in de politiek gestapt omdat ik iets wil veranderen aan uw nefast immigratiebeleid en het immigratiebeleid van deze meerderheid die zojuist aan het woord was. Sprookjes komen tot een einde. Daar ben ik mee begonnen. *(Opmerkingen van Johan Verstreken)*

Helaas, want ooit was ik Miss België, maar na jaren in deze politiek in België ben ik helaas geëvolueerd naar Miss 'België Barst' omdat enkel een onafhankelijk Vlaanderen een volwaardig alternatief zal kunnen bieden voor het huidige wanbeleid dat hier wordt gevoerd en voor de manier waarop met de modale Vlaming omgesprongen wordt. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het rapport Ondersteuningsnetwerken, de eerste tussentijdse evaluatie van het M-decreet.

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het evaluatierapport betreffende de opstart van het nieuwe zorgondersteuningsmodel in het kader van het M-decreet.

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het evaluatierapport betreffende de invoering van het M-decreet en de ondersteuningsnetwerken

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, we hebben voor het eerst een officiële evaluatie van het M-decreet door uw eigen administratie, het departement Onderwijs. Die officiële evaluatie bevestigt de noodkreten die wij, minister, maar die u ongetwijfeld ook in grote getallen in uw mailbox krijgt, de signalen die u krijgt van het veld, namelijk dat het met het nieuwe ondersteuningsmodel absoluut niet zo goed gaat.

Wat zegt het rapport? Het ondersteuningsmodel is met een rotvaart ingevoerd. In juni werd het decreet goedgekeurd, in september moesten ondersteuningsnetwerken opgestart zijn, moesten ondersteuners aangeworven zijn, moesten zorgnoden in kaart gebracht zijn. Dat was een onmenselijke opdracht voor het onderwijsveld, voor scholen, voor directies en leerkrachten. Nu zien we het resultaat. Er is chaos op het veld en het rapport stelt zwart op wit dat er heel wat meer ondersteuningsvragen zijn en dat die niet kunnen worden beantwoord. Dat betekent dat kinderen zonder ondersteuning worden teruggestuurd naar het buitengewoon onderwijs, dat andere kinderen die beter zouden gedijen in het buitengewoon onderwijs, in het gewoon onderwijs blijven zitten. Dus niet elk kind heeft recht op de ondersteuning waar het nood aan heeft.

Bovendien is de opdracht voor leerkrachten loodzwaar en onduidelijk. Ook dat staat in het rapport. De functie voor ondersteuners is niet duidelijk. Mogen ze kinderen nog individueel ondersteunen of moeten ze alleen klasondersteunend werken? Er zijn geen middelen gepland voor materiaal. Heel wat ondersteuners kopen hun materiaal zelf.

Minister, het officiële rapport van uw administratie, het eerste evaluatierapport zegt dus dat er heel wat problemen zijn. Welke conclusies zult u trekken uit dat rapport? Wat bent u van plan te doen om aan die pijnpunten te remediëren?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, de context is geschetst door mevrouw Meuleman. Het is echt belangrijk dat we in dit dossier niet polariseren, maar kijken naar de noden in ons onderwijs. Het M-decreet heeft een kamerbreed draagvlak: we willen meer evolueren naar inclusief onderwijs. Dat betekent voor de sp.a-fractie dat we maximaal kinderen ondersteunen in het gewoon onderwijs waar dat kan, en dat kinderen die daar niet worden ondersteund, een plek vinden in het buitengewoon onderwijs.

We hebben dan ook heel lang gediscussieerd over hoe we dat nu het best zouden implementeren. Collega Meuleman heeft gelijk als ze zegt dat we dit op 1 september holderdebolder hebben ingevoerd. Heel veel mensen, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, hebben gewaarschuwd dat dit niet de juiste methodiek was. Dat gebeurt vandaag, vijf maanden na de invoering, maar dat gebeurde ook al twee maanden na de invoering en ook al in september, toen ik u interpelleerde dat de noden zeer groot zijn.

Niet elk kind in het gewoon onderwijs krijgt vandaag de ondersteuning op maat waar hij of zij recht op heeft. Leerkrachten die zich vandaag in de ondersteuningsteams hebben geëngageerd, hebben ook niet altijd de competenties om leerkrachten in het gewoon onderwijs te ondersteunen. Vandaag moeten we inderdaad vaststellen dat die zorgondersteuningsnetwerken waar deze regering voor koos, zorg moesten bieden voor leerlingen, en leerkrachten moesten begeleiden, maar dat er twee zaken niet gebeuren: zorg voor leerkrachten en ondersteuning voor leerlingen.

Minister, hoe gaat u dat verbeteren? De noodkreet is terecht en ook zeer luid, en bij momenten zeer emotioneel. Dat moet u aan het hart gaan. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, nieuwjaar ligt nog maar vlak achter ons en traditioneel, toch in mijn familie, wordt er al eens over onderwijs gesproken. Op zo'n nieuwjaarsfeestje wil dat meestal zeggen dat op een bepaald moment de wegen van onderwijsmensen en niet-onderwijsmensen scheiden, behalve als het over één onderwerp gaat – ik denk dat ieder van jullie daarmee geconfronteerd is geworden –, namelijk het M-decreet.

Zowel leerkrachten als ouders van kinderen met een leerprobleem, met extra leerbehoeften, met extra onderwijsbehoeften, maar ook de ouders van de andere kinderen in die klas, worstelen met het M-decreet, en stellen zich vragen: hoe kunnen we er nu voor zorgen dat zowel de leerkrachten als de leerlingen die ondersteuning nodig hebben, als die andere leerlingen, want dat zijn ook niet allemaal de topprimussen waar het allemaal vlotjes gaat, dat dat overeind blijft? Hoe kunnen we daarvoor zorgen?

Bij de invoering van het M-decreet was er niet zoiets als een ondersteuningsnetwerk. Dat was er niet. Er was een M-decreet, maar er was geen ondersteuningsnetwerk. Met deze meerderheid hebben we inderdaad het ondersteuningsnetwerk in het leven geroepen. Daar is heel veel overleg aan vooraf gegaan, voor het ingevoerd werd.

Vanuit onze fractie hebben we ook geregeld kritische vragen gesteld: gaat dit nu de oplossing zijn? Gaat dit nu bieden wat wij als N-VA altijd naar voren hebben

geschoven, namelijk gewoon onderwijs als het kan, met de nodige ondersteuning, en buitengewoon onderwijs als het nodig is?

We hebben in het verleden een aantal signalen daarover ontvangen, maar nu is er ook een rapport vanuit uw administratie en uw kabinet, waarin een aantal heel concrete problemen naar voren komen, problemen die verbonden zijn aan de regio. Afhankelijk van de regio waarin je woont, heb je meer kans op ondersteuning dan in andere regio's. Of de expertise van degene die je komt ondersteunen, sluit niet aan bij de nood die het kind heeft.

Minister, hoe gaat u op korte termijn ingrijpen om een aantal van die vaststellingen rond ondersteuningsnetwerken weg te werken, zodat het optimaal kan werken voor leerling, leerkracht en medeleerling?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor deze vragen, collega's. Het is zoals collega Daniëls daarnet gesteld heeft: we hebben een paar jaar geleden de keuze gemaakt over hoe we in ons onderwijs met inclusie zullen omgaan. De keuze die we gemaakt hebben, collega Gennez, kunnen we vandaag in vraag stellen, en ik ben zeker bereid om daar niet rond te polariseren, want geen enkel kind, geen enkele ondersteuner en geen enkele leerkracht verdient dat. De keuze die we daarin gemaakt hebben, is een zeer duidelijke. Ons buitengewoon onderwijs, collega's, blijft bestaan, samen met het gewone onderwijs. Het is de bedoeling dat die kinderen voor wie het buitengewoon onderwijs de beste oplossing is, ernaartoe kunnen gaan. We hebben zelfs een nieuw type in het leven geroepen, het type 9, voor kinderen met autismespectrumstoornissen. We hebben ook gezegd dat kinderen die school kunnen lopen in het gewone onderwijs, ook al hebben ze een ondersteuningsnood, ondersteuning moeten krijgen.

Maar inderdaad, op het ogenblik dat het M-decreet werd ingevoerd, bestond er nog niets. We moesten gaan kijken hoe we dat zouden aanpakken. Gedurende twee jaar, collega's, hebben we gewerkt met waarborgteams. Dat betekende dat sommige scholen in Vlaanderen wel ondersteuners hadden en andere scholen niet – een zeer onfaire situatie. Die waarborgteams hadden ook tot gevolg dat bepaalde jongeren niets kregen aan ondersteuning, bijvoorbeeld kleuters met het syndroom van Down. Dat is een hele rel geweest in de media. Bijvoorbeeld ook kinderen met gedragsstoornissen: die lopen school in het gewone onderwijs, nul euro ondersteuning.

We hebben samen met het veld de keuze gemaakt om te werken met een nieuw model, een nieuw type, namelijk ondersteuningsteams die naar scholen gaan, gestuurd vanuit het buitengewoon onderwijs, omdat daar de grootste expertise zit, maar bevolkt door leerkrachten die meestal ervaring hebben in het buitengewoon onderwijs – zo'n 95 procent – en ook extra budgetten om extra leerkrachten aan te werven. Het heeft ertoe geleid dat in dit schooljaar, sinds september, 400 extra leerkrachten kinderen ondersteunen op de klasvloer. Dat heeft ertoe geleid – ik heb dat nog niemand horen zeggen – dat het aantal kinderen dat begeleiding of ondersteuning krijgt, dit schooljaar nu al gestegen is met 7000: van 16.000 naar 22.000. Er is dus sowieso een effect.

Ik was een beetje verrast door de communicatie in de kranten. Er werd gezegd dat er een rapport is van de administratie. Collega Meuleman, collega Gennez, dat is manifest onjuist. Mijn kabinet heeft in opvolging van een decretale bepaling een stuurgroep opgericht, waar alle partners van op het terrein in zitten, en ook de kabinetten van de ministers uit de meerderheid. Elke week komen we samen, en elk signaal dat u of andere collega's in dit halfroond mij gegeven hebben rond zaken die niet goed werkten bij de opstart, is daarin verwerkt. Dit

rapport is een eerlijke schets van de manier waarop de netwerken gestart zijn. Het gaat over een periode van zes weken.

Dit ligt mij toch wel een beetje op de maag, collega's: vandaag spreken over 'een C-atteest voor het ondersteuningsnetwerk', vind ik oneer aandoen aan de tweeduizend ondersteuners die dag in, dag uit bezig zijn om kinderen te begeleiden. Wij mogen dat niet toelaten, collega's. (*Applaus bij CD&V en van Jo De Ro*)

Zijn er een aantal zaken die uit dit verslag komen die we kunnen verbeteren? Ja, natuurlijk. Daarom heb ik ook gevraagd dat dit verslag zou worden gemaakt. U zou het mij kwalijk genomen hebben, mochten er dingen niet in staan. Ik zal u een paar remediërende maatregelen geven. Er is een klacht rond de werkingsmiddelen. Wel, collega's, er is al beslist dat 5,7 miljoen euro werkingsmiddelen vervroegd naar de netwerken gaan, plus 1 miljoen euro extra middelen. Ten tweede zien we dat er bij kinderen met gedragsstoornissen een probleem is, dat centra voor leerlingenbegeleiding niet goed weten hoe ze daarmee moeten omgaan. Moet daar heel snel sturing in komen? Ja, we zullen dat doen.

Tegelijk denk ik ook dat het nodig is om ons buitengewoon onderwijs, zeker type 3 waar kinderen schoollopen die gedragsproblemen hebben, te versterken. We kunnen dit nu doen.

Maar evengoed zijn er de reacties van directies – ik heb er ook vandaag een aantal ontvangen – dat het aanvankelijk heel slecht was maar dat ze zich nu goed hebben georganiseerd en zien dat het hele schoolteam er baat bij heeft om iets beter met inclusie om te gaan.

Collega's, de weg naar inclusie in ons onderwijs is nog heel lang. Ik ben het me eens dat we er nog niet zijn maar zeggen dat de netwerken zoals ze nu zijn opgericht een verkeerde keuze zijn, dat aanvaard ik niet. We kunnen netoverschrijdend nog beter samenwerken, we moeten inderdaad ook nog inzetten op extra versterkingen maar we moeten, en dat is me gisteren gevraagd toen ik de onderwijsverstrekkers zag, vandaag op de ondersteuningsgroep en morgen wellicht door de vakbonden, het veld een beetje rust geven om met heel veel ernst het ondersteuningsmodel en de netwerken verder en dieper uit te werken. Ik hoop dat ik dat met uw vertrouwen kan doen. U mag me altijd tips geven om het nog beter te maken, de mensen doen dat ook op het terrein.

We willen over twee jaar, wanneer de wetenschappelijke evaluatie er komt, kunnen vaststellen dat dit een goed model is waardoor we ons onderwijs meer zuurstof hebben gegeven en waardoor we vooral veel meer kinderen dan vroeger het geval was, de nodige ondersteuning hebben kunnen bieden. (*Applaus bij de meerderheid*)

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, weet u wat oneer aandoen is en wie oneer aandoet aan al die ondersteuners, aan al die leerkrachten die hun best doen op hun scholen? Dat is niet de oppositie die terechte problemen aankaart in de krant, dat is het beleid, de Vlaamse Regering die zwart op wit ziet dat het aantal kinderen met ondersteuningsvragen met 50 procent is toegenomen en die niet voorziet in de nodige middelen om al die vragen te honoreren. Het budget is met nauwelijks 10 procent gestegen terwijl de aanvragen met 50 procent zijn gestegen. Dat is het veld oneer aandoen, dat is de ondersteuners oneer aandoen. Dat is zeggen dat ze hun plan moeten trekken, ze af en toe schouderklopjes geven maar er niet voor zorgen dat de noodzakelijke versterking er komt op het terrein. Daar zit het echte probleem en niet bij het feit dat wij op die nagel blijven kloppen dat leerkrachten beter verdienen, dat kinderen beter verdienen. Er zullen noodzakelijke bijsturingen moeten komen en dat zal geen gemorrel in de marge mogen zijn, want daarmee komen we er niet.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, de ondersteuners zeggen eigenlijk letterlijk dat ze op dit moment bruggen bouwen, maar dat ze er eigenlijk al moesten over lopen als ze de kinderen zouden moeten helpen. Die bruggen zijn nu nog in aanbouw omdat deze Vlaamse Regering ervoor heeft gekozen, tegen een advies in van de Vlaamse Onderwijsraad, van de oppositie en zelfs schoorvoetend van sommige collega's uit de meerderheid, om dat holderdebolder in te voeren.

U weet net zo goed als ik dat onderwijs mensenwerk en maatwerk is. Je kunt alleen maar mensenwerk honoreren als je dat doet met respect voor de mensen die het op het terrein moeten doen. Hen onvoldoende ondersteunen en in grote structuren onderbrengen terwijl de zorg op maat voor dat kind in de klas zo nabij en zo bijzonder is, dat is tot nu toe de grootste gemiste kans in het Vlaamse onderwijsbeleid van deze legislatuur.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u nog eens benadrukt wat de N-VA ook zegt, namelijk dat we het buitengewoon onderwijs nodig zullen blijven hebben wat ook de idee over inclusie is. Men kan in het gewoon onderwijs met ondersteuning veel bereiken, maar niet alles. En daar knelt het schoentje. Er zijn een aantal leerlingen, leerkrachten en ouders die smeken om een kind, in het belang van het kind zelf maar ook in het belang van de ouders, leerkrachten en medeleerlingen, buitengewoon onderwijs te laten volgen, maar ze geraken er niet.

Ik wil nog iets zeggen over de ondersteuningsnetwerken, en dat is cruciaal. Het zijn niet alleen de ondersteuningsnetwerken, bij de evaluatie moeten we ook eens kritisch kijken naar het M-decreet en daar een aantal aanpassingen doen in verband met leerlingen met gedragsproblemen, in verband met leerlingen met emotionele problemen, in verband met leerlingen met een zeer laag IQ, want dat zijn zaken waarvan men in het gewoon onderwijs niet weet hoe men daarmee verder moet.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, het gaat hier over een ontzettend belangrijke hervorming die we doorvoeren. Het vraagt een totaal andere manier om te kijken naar de zorg binnen ons onderwijs. Dat vraagt tijd en een grondige wijziging van mentaliteit.

Ik wil benadrukken dat er de voorbije maanden heel hard is gewerkt. De leerkrachten, de directies, de mensen van de teams hebben alles gedaan wat ze konden om een hervorming te realiseren. Als ik een belangrijke conclusie trekt, dan is dat vooral dat we tijdens de vorige legislatuur hadden moeten uitvoeren wat we nu hebben gedaan. Daar zit het probleem. *(Applaus bij CD&V en Open Vld)*

Mevrouw Gennez, u zegt dat de fundamenteen voor de bruggen worden gebouwd. Ik had ze liever reeds tijdens de vorige legislatuur gebouwd. Dat vraagt dat de minister nu ontzettend hard moet werken om te remediëren wat we tijdens de vorige legislatuur niet hebben uitgevoerd.

Minister, ik vraag dat u het even goed blijft opvolgen als tijdens de voorbije maanden en dat u bekijkt of een betere spreiding van ons buitengewoon onderwijs voor een aantal types, bijvoorbeeld type 3, nodig is en om verder werk te maken van de professionalisering.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): De holderdebolder is aangeklaagd door de oppositie. De oppositie in de vorige meerderheid heeft inderdaad aangeklaagd dat het M-decreet zonder een goed fundament in Vlaanderen is ingevoerd.

Mevrouw Meuleman, u zegt dat er te weinig middelen zijn bijgekomen tijdens dit budgetjaar, maar u moet vergelijken met het M-decreet. Er is eerst een prewaarborg gekomen met extra middelen. Er is dan een waarborg gekomen met het jaar nadien extra middelen. Nu komen er nog eens vierhonderd mensen extra en wordt er 15 miljoen euro bijgepompt.

Als we dat vergelijken met de beeldspraak van de brug: we hebben het hout moeten zoeken terwijl er eigenlijk al een tekening was gelegd van waar die brug moest komen.

We kunnen altijd zeggen dat er te weinig geld is, maar we moeten ons de vraag stellen of dit het meest efficiënte model is, officieel onderwijs/vrij onderwijs, om het geld te besteden. Het antwoord voor onze fractie is heel duidelijk neen. In de toekomst zou dit één systeem moeten zijn waarbij elk kind op een gelijke manier wordt bekeken.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, u zei daarnet dat we nu bruggen aan het bouwen zijn. Ik vind het eigenlijk schitterend dat onze ondersteuners nu bruggen aan het bouwen zijn. Eindelijk zijn ze bruggen aan het bouwen. Laat ze ons alstublieft niet terug opblazen. Laat ons die bruggen die ze bouwen, verstevigen.

Mevrouw Meuleman, u zegt dat het aantal aanvragen is gestegen. Weet u hoe dat komt? Omdat we eindelijk zijn afgestapt van de verplichting om naar de psychiater te gaan of allerlei medische diagnoses te moeten laten stellen vooraleer kinderen ondersteuning kunnen krijgen. Als u eerlijk bent, moet u dat toegeven.

Inderdaad, de aanvragen zijn zwaar gestegen. Sommige aanvragen zijn ondersteuningsaanvragen die niet gehonoreerd kunnen worden omdat ze tot het basiszorgbeleid van de school behoren. Andere aanvragen zijn aanvragen waar kinderen vroeger geen recht op ondersteuning voor hadden en nu wel. Vandaar de stijging met zeventuizend kinderen die ondersteuning krijgen.

Ik hoorde op de radio vanmorgen een aantal voorbeelden van onder meer een kindje met autisme dat vroeger 1 uur ondersteuning kreeg, waardoor de wereld perfect was. Nu krijgt het dat niet meer en de wereld is plots ingestort. Vroeger werd er twee uur gedurende twee jaar ondersteuning gegeven en daarna was het gedaan, terwijl het kind toch nog dezelfde zorgnood had, maar er was niets meer. Was dat de ideale situatie? Vindt u echt dat dit systeem goed was? Ik vind het vreselijk. Als we gaan naar ondersteuning op maat van kinderen, dan moet je samen met de leerkracht, samen met het schoolteam en samen met het CLB kijken of een kind aparte ondersteuning nodig heeft of extra begeleiding of niet.

Zullen we in de toekomst nog extra budgetten nodig hebben? Ongetwijfeld wel. Eerst moeten we ervoor zorgen dat de middelen die er zijn efficiënt en optimaal worden ingezet.

Ik hoor verhalen van ondersteuners die vele kilometers moeten rijden. Laat ons over de grenzen van de netwerken kijken of we die expertise niet dichterbij kunnen brengen.

Mijnheer De Ro, u kunt zeggen dat ze verplicht moeten samenwerken. U zou ook kunnen zeggen, zoals het vroeger ook wel kon gebeuren, dat men over het muurtje moet kijken en die expertise moet halen bij de buurman. Dit zal volgend schooljaar al beter worden. We zullen nu immers veel vroeger en sneller dan vorig jaar, omdat het inderdaad snel moest worden ingevoerd, met steun van het veld trouwens, weten wie hoeveel omkadering krijgt. Dat zal ertoe leiden dat al die onevenwichten veel minder sterk aanwezig zullen zijn. Dus, met wat goede wil op het veld en vanuit een maximaal belang voor de kinderen moet het mogelijk zijn om de bestaande budgetten ook beter te gaan inzetten.

Mevrouw Helsen, u zegt dat we misschien het type 3 wat moeten versterken. Ik denk dat u daar een punt hebt. Er zijn ook extra aanvragen gedaan voor type 3. Ik wil zeer graag dat we een aanbod hebben dat Vlaanderen beter dekt. We zullen nu echter uiteraard de dossiers bekijken die zijn binnengekomen.

Geachte leden, ik neem dit verslag, dat trouwens, ik herhaal het nog eens, onder het voorzitterschap van mijn eigen kabinet tot stand is gekomen, bijzonder ernstig. We hebben het laten opmaken met als doel te kunnen ingrijpen waar dat nodig is. Je kunt daar echter een grote, grote polemiek over voeren of je kunt samen bekijken hoe we leerkrachten, directies en ouders kunnen versterken. Ik zal daar nu de komende weken werk van maken. U mag van mij ook een aantal maatregelen verwachten. Ik heb er ook al een aantal aangekondigd, maar de belangrijkste maatregelen die ik zal nemen, is vertrouwen geven aan de sector, wekelijks verder overleggen en bekijken hoe we optimaal zo veel mogelijk kinderen die dat nodig hebben, steun kunnen geven in het gewoon onderwijs, of goed onderwijs in het buitengewoon en het gewoon onderwijs zonder dat er extra ondersteuning nodig is. (*Applaus bij CD&V*)

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk dat we inderdaad aan polemiek en polarisatie geen boodschap hebben. Waar we wel boodschap aan hebben, is een echte 'sense of urgency'. De signalen, de noodkreten zijn talrijk. We hebben ze allemaal moeten ontvangen. Dat komt door een te snelle invoering, door een invoering van het ondersteuningsnetwerk met een gebrek aan ondersteuning en een gebrek aan middelen. De gevolgen zijn dat een cohorte kinderen een soort proefkonijnen zijn, experimenten in een nieuw systeem. Die gaan daar niet goed uitkomen. We zijn het draagvlak voor inclusief onderwijs aan het laten wegdeemsteren. Dat hoor je nu al. Minister, ik vind dat een bijzonder spijtige zaak. Als er geen extra middelen en extra ondersteuning komen, dan komt dit niet goed. Ik hoop dus dat we de komende weken van u een heel duidelijk signaal op dat vlak mogen verwachten.

Caroline Gennez (sp.a): Collega's, voor de duidelijkheid, het M-decreet is goedgekeurd in 2014. Onze minister van Onderwijs zat toen in de Vlaamse Regering. Het M-decreet is ingevoerd in 2015, onder deze Vlaamse Regering, en het nieuwe zorgondersteuningsmodel is uitgevonden en ingevoerd op 1 september 2017. Vandaag is het 17 januari 2018 en staat het nog altijd niet op poten. Wij reiken de hand om oplossingen te formuleren. Wij zijn hier de spreekbuis, niet alleen van die vele kinderen die van zorg verstoken blijven, maar ook, voor één keer, en soms valt dat voor, van Lieven Boeve, die zegt 'geef ons alsjeblieft die extra middelen, wij kunnen niet zonder'. We zijn ook de spreekbuis van Marianne Coopman van het Christelijk Onderwijzersverbond (COV), die zegt dat het basisonderwijs op ontploffen staat, dat het een vulkaan is. Collega's, alstublieft, neem die noodkreten ter harte, maak middelen vrij, bespaar niet verder op ons onderwijs, want inclusief onderwijs in een besparingscontext kan nooit werken. (*Applaus bij sp.a*)

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, wat de vraag betreft wie hier namens wie spreekt: ik stel voor dat iedereen namens zichzelf spreekt. Ik zal namens de N-VA-fractie spreken, en ook vanuit de vele signalen die we krijgen vanuit het veld.

Minister, toch een aantal suggesties. Netoverstijgende netwerken lijken ons echt cruciaal. Collega Krekels heeft daar een aantal keren voor gepleit: de tijd moet niet gaan naar overleg, maar naar inzet op het veld.

Ook moeten de middelen in de klas terechtkomen. We hebben geen nood aan grote coördinaties. We hebben geen nood aan allerlei begeleiders die in structuren zitten. We hebben nood aan hulp en ondersteuning op het werkveld.

We hebben het M-decreet in het verleden ingevoerd omdat de slinger doorsloeg, omdat er te veel kinderen naar het buitengewoon onderwijs werden gestuurd. Het

is complex, maar onze fractie meent dat de slinger qua inclusie nu te veel is door-
geslagen, naar de gedachte dat alles altijd en overal in het gewoon onderwijs kan.

Aansluitend, collega's, met opleidingen voor de gewone leerkracht zullen we er
niet komen, we moeten er blijven voor gaan: buitengewoon onderwijs als het kan
met ondersteuning, gewoon onderwijs met ondersteuning als het kan en
buitengewoon onderwijs als het nodig is. We moeten mogelijk maken dat er nog
naar buitengewoon onderwijs kan worden gegaan.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.15 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.30 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk

– 1373 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot
oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agent-
schap Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen in de vorm van een
vereniging zonder winstoogmerk.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van de Wauwer, verslaggever, heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Voorzitter, op donderdag 14 december 2017
behandelde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media het ontwerp van
decreet tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelf-
standigd agentschap Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
(KMSKA) in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk. Tot hertoe
maakte het KMSKA nog deel uit van het Departement Cultuur, Jeugd en Media en
was het dus een dienst met afzonderlijk beheer (DAB).

In de commissie heeft minister Gatz zijn ontwerp van decreet toegelicht en een
aantal voordelen van de nieuwe structuur benadrukt. Hij wees erop dat de werking
van een museum grondig verschilt van die van een overheid. Als extern verzelf-
standigd agentschap zou het KMSKA enkele voordelen hebben: meer autonomie,
wat het museum meer slagkracht geeft voor concurrentie met de brede
vrijtijdssector; het kan zich duidelijker profileren en het wordt makkelijker om
met externe stakeholders samen te werken; het brengt stimulansen op het vlak
van aanvullende financiering en cultureel ondernemerschap; het museum kan een
meer specifiek personeelsbeleid voeren, afgestemd op zijn specifieke noden.

De zelfstandige rechtsvorm verandert niets aan de erkenning van het KMSKA als
Vlaamse wetenschappelijke instelling. Dat blijft zo.

De beleidsuitvoerende taken van het museum zijn conform het Cultureel-
erfgoeddecreet van 24 februari 2017. De Vlaamse Regering kan echter ook in de
toekomst nog bijkomende taken opleggen, via een samenwerkingsovereenkomst

of meer ad hoc, al benadrukte minister Gatz dat er nog geen plannen zijn in die richting.

Voor de periode 2019-2023 is in een jaarlijkse werkingssubsidie voorzien. Vanaf 2024 zal het KMSKA in principe een beroep doen op subsidies op basis van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet.

De Vlaamse Regering zal ook nog enkele kleine aanpassingen doen aan uitvoeringsbesluiten en de samenwerkingsovereenkomst voorbereiden.

Op 1 januari 2019 zal de vzw volledig operationeel zijn. Dat heeft invloed op de personeelsleden. Contractuele personeelsleden in dienst van het Departement Cultuur, Jeugd en Media die opdrachten vervullen voor het KMSKA, gaan over naar de vzw. Statutaire personeelsleden van het departement met dergelijke opdrachten, worden ter beschikking van de vzw gesteld.

Het ontwerp van decreet heeft geen rechtstreekse impact op het eigen vermogen van het KMSKA.

Verschillende commissieleden namen het woord: collega Coudyser, collega Segers en ikzelf. In grote lijnen stonden wij allemaal achter dit ontwerp van decreet. Het is dan ook eenparig goedgekeurd.

Voorzitter, ik rond af, en ik hoop dat dit nieuwe statuut het KMSKA alle kansen kan geven om te schitteren als het nieuwe museum in de nieuwe gebouwen en met dit nieuwe statuut.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Collega's, namens mijn fractie wil ik toch heel kort zeggen dat we de verzelfstandiging van het KMSKA toejuichen. Ik wens hun ook alle succes met het oog op de heropening in 2019, om alle kansen te benutten en door te groeien tot hét Vlaamse museum in schone kunsten. Het is voor de identiteit van Vlaanderen, zowel in Vlaanderen als internationaal, heel belangrijk.

Die verzelfstandiging biedt tal van voordelen. Het geeft het museum, als wetenschappelijke instelling, maar ook als publieksinstelling, meer slagkracht om net die ambities nationaal en internationaal waar te maken. Het geeft veel meer mogelijkheden om de principes van deugdelijk bestuur en 'cultural governance', transparantie en snelle beslissingsprocedures concreet gestalte te geven en de concurrentie met andere vrijetijdsspelers aan te gaan. Het geeft ook meer mogelijkheden om het als toonaangevend museum in Vlaanderen te laten excelleren, maar ook het te laten spelen als voorbeeldfunctie voor andere musea, specifiek in het kader van het cultureel ondernemerschap en de aanpak van de zoektocht naar en het inzetten van aanvullende financieringsinstrumenten.

Bovendien is verzelfstandiging een trend in Europa. Het is een trend om musea meer zelfstandig te laten werken.

Nogmaals, we hebben er alle vertrouwen dat er een mooie toekomst is weggelegd voor het KMSKA. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1373/1)

– *De artikelen 1 tot en met 18 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Jan Peumans houdende diverse bepalingen tot invoering of verbetering van sommige verplichtingen tot rapportering aan het Vlaams Parlement over de toepassing en interpretatie van decreten door rechterlijke instanties, en over het gevoerde opsporings- en vervolgingsbeleid

– 1295 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Jan Peumans houdende diverse bepalingen tot invoering of verbetering van sommige verplichtingen tot rapportering aan het Vlaams Parlement over de toepassing en interpretatie van decreten door rechterlijke instanties, en over het gevoerde opsporings- en vervolgingsbeleid.

De algemene bespreking is geopend.

– *Caroline Gennez, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: De heer Schiltz, verslaggever, heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, ik wil graag verslag geven van dit kleine voorstel van decreet.

Collega's, even wakker worden, alstublieft. U weet dat op het federale niveau de mogelijkheid bestaat tot wetsevaluatie. Eén keer per jaar bezorgen de voorzitter van het Hof van Cassatie en het College van procureurs-generaal de lijst met wetten die aanleiding hebben gegeven tot interpretatieproblemen.

In Vlaanderen, bij ons dus, bestond dat nog niet. En dus heeft de voorzitter, samen met het Bureau en de commissie, het wijs geacht om ook te vragen dat de voorzitter van het Hof van Cassatie en de procureurs-generaal aan het Vlaams Parlement de lijst met decreten zouden bezorgen die aanleiding hebben gegeven tot interpretatieproblemen, zodat wij tot een degelijke ex-postdecreetsevaluatie kunnen komen en ons decretaal arsenaal kunnen aanscherpen.

Ik dank u.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

Jan Peumans (N-VA): De verslaggeving van de heer Schiltz was heel duidelijk. Het is een heel duidelijk voorstel van decreet, dat uitgebreid is toegelicht in de commissie. Er is op alle vragen geantwoord. Ik hoef dat hier niet te herhalen. U kunt dat perfect nalezen. Het gaat over het stuk 1295/2. (*Applaus bij de N-VA en van Herman De Croo*)

De voorzitter: De algemene bespreking is gesloten.

– *Jan Peumans, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1295/1)

– De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Kathleen Helsen, Koen Daniëls en Jo De Ro houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat de onderwijsdoelen betreft (opschrift gewijzigd door de commissie: ... tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, en tot wijziging van de decreten Rechtspositie onderwijspersoneel)

– 1364 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 9

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Kathleen Helsen, Koen Daniëls en Jo De Ro houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat de onderwijsdoelen betreft, waarvan het opschrift door de commissie is gewijzigd als volgt: "voorstel van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, en tot wijziging van de decreten Rechtspositie onderwijspersoneel".

Ik wijs de vergadering tevens op de reflectienota's die mevrouw Elisabeth Meuleman en de heer Björn Rzoska en mevrouw Caroline Gennez hebben ingediend.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Helsen heeft het woord.

Kathleen Helsen (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, dit voorstel van decreet is het resultaat van een proces waar zeer velen bij betrokken zijn geweest: alle partners van het maatschappelijk debat, de Vlaamse Scholierenkoepel, de adviesraden, de sprekers tijdens de hoorzittingen. We hebben gedurende twee jaar met vijf partijen een sterk, gezamenlijk traject doorlopen, en dat toont ook meteen dat vijf fracties een zeer grote zorg en ambitie hebben ten aanzien van de toekomst van ons Vlaams onderwijs. De meerderheidspartners hebben die grote zorg en ambitie vertaald in een voorstel van decreet en de collega's van de oppositie uiten dit via reflectienota's die ze vandaag ook in het debat zullen inbrengen.

En ja, wij hadden liever gezien dat we kamerbreed met de meerderheid een voorstel van decreet hadden kunnen neerleggen. Dat was de doelstelling. We hebben vele maanden samen gezocht hoe we die doelstelling konden bereiken, maar we hebben moeten vaststellen dat die consensus kamerbreed helaas niet haalbaar was. En ondanks dit gegeven wil ik aangeven dat we het over vele dingen wel met elkaar eens waren. Bijvoorbeeld over de zestien sleutelcompetenties, datgene wat het hart van ons onderwijs vormt en ook het hart van dit voorstel van decreet, waren we het wel met z'n allen eens. Via die sleutelcompetenties bieden we een helder antwoord op de vraag wat elke jongere op school moet leren om via ons onderwijs kinderen en jongeren te vormen die krachtig in het leven staan, die zorg dragen voor hun gezondheid, overtuigd en actief betrokken zijn bij de wereld, verbonden zijn met anderen in onze samenleving, een degelijke basiskennis hebben die hen motiveert om levenslang te leren.

Maar op een aantal vlakken liggen de meningen uiteen, en dit komt zeer mooi tot uiting in de reflectienota's die de voorbije dagen zijn ingediend. Wat ik zeer

boeiend vind aan de reflectienota's – en ik ben zeer tevreden dat de collega's die reflectienota's hebben ingediend omdat het de meningen heel duidelijk en helder stelt –, is om te zien dat ook binnen de oppositie de meningen niet op één lijn zitten. Dat maakt het toch wel heel interessant dat er twee reflectienota's zijn ingediend en dat iedereen duidelijk kan maken waarvoor hij staat. We hebben, weliswaar achter gesloten deuren, heel veel boeiende discussies gehad, en het heeft ons allemaal versterkt om tot een voorstel van decreet te komen. Daarom ben ik blij dat we die input hebben gekregen om het debat ook hier te versterken.

Ik kan vaststellen dat met betrekking tot het bereiken van eindtermen op populatieniveau dan wel op individueel niveau er toch wel verschillende meningen zijn. In het voorstel van decreet is duidelijk dat wij ons aansluiten bij de houding van Groen, dat heel duidelijk stelt dat het wenselijk is om de eindtermen te formuleren op populatieniveau en dat het echt geen goede optie is om dat op individueel niveau te doen omdat dit nefaste effecten heeft op het onderwijs.

Ofwel kiezen we voor ambitieuze eindtermen en kunnen we die met zo veel mogelijk leerlingen bereiken, en is dat ook het doel dat wordt vooropgesteld. Ofwel gaan we naar een verlaging van het niveau en worden de doelen van iedere ambitie ontdaan. Laat ons duidelijk zijn: we hebben ervoor gekozen om voldoende ambitie te uiten en om de eindtermen op populatieniveau na te streven.

Er is discussie over het concept 'basisgeletterdheid'. Ook daarover hebben wij heel veel gedachtewisselingen gehad. Ik merk op basis van de reflectienota's dat sp.a en Groen daarover een verschillende mening hebben. Mevrouw Gennez vindt het niet wenselijk om basisgeletterdheid als concept in te voeren. Groen stelt voor om basisgeletterdheid meteen over de hele lijn toe te passen. Wij hebben in ons voorstel van decreet de voorzichtige keuze gemaakt. Wij hebben kunnen vaststellen dat ook de Vlor het goed vindt dat wij dit eerst als nieuw concept uitrollen in de eerste graad van het secundair onderwijs, dat we dat goed monitoren en dat we de effectiviteit daarvan goed evalueren, vooraleer we het uitrollen voor het basisonderwijs in de tweede en derde graad. We hopen dat wij, op basis van het advies van de Vlor, Groen toch nog kunnen overtuigen dat dit een goede keuze is in het voorstel van decreet. Laat het voor sp.a, dat aangeeft niet te geloven in dit nieuwe concept, dan een troost zijn dat wij het niet meteen over het hele onderwijs uitrollen.

Wat de gelijkwaardigheidsprocedure en de vervangende einddoelen betreft, hebben wij ervoor gekozen om de gelijkwaardigheidsprocedure in te bouwen in het voorstel van decreet omdat het belangrijk is dat wij respect hebben voor de grondwettelijke vrijheid van onderwijs. Wij hebben niet een beetje vrijheid: ofwel zijn we overtuigd van het belang van de vrijheid van onderwijs ofwel niet. Voor ons is het sowieso cruciaal dat de pedagogische projecten mogen verschillen en dat bepaalde geplande onderwijsdoelen het project niet in de weg mogen staan. Uiteraard moet de overheid de gelijkwaardigheid beoordelen. In het verleden hebben wij moeten vaststellen dat de afwijking die in het verleden altijd mogelijk is geweest, geen negatieve ervaringen heeft teweeggebracht. We hebben een oefening gekregen vanuit de steinerpedagogie. CD&V heeft die afwijking altijd met volle overtuiging toegestaan omdat de steinerscholen op een deskundige en kwaliteitsvolle manier telkens een dossier hebben uitgebouwd. Wij willen die autonomie en dat vertrouwen ook in de toekomst blijven geven. Daarom vinden wij het belangrijk om de gelijkwaardigheidsprocedure in het voorstel van decreet te behouden.

Collega's, ik lees in de reflectienota's dat jullie vinden dat er geen maatschappelijk draagvlak is. Ik vind het moeilijk om dit te begrijpen, vooral wanneer ik de adviezen lees. De Vlor drukt toch wel zijn waardering uit voor dit voorstel

van decreet. Ook de Vlaamse Scholierenkoepel stelt vast dat er echt wel rekening is gehouden met zijn voorstellen. Ik kan mij vergissen, maar ik hoop toch dat ook jullie vinden dat zowel de Vlaamse Scholierenkoepel als de Vlor met deze waardering voldoende draagvlak creëren voor dit voorstel van decreet.

Ook over het punt van de levensbeschouwing hebben wij veel gediscussieerd. Het voorstel wordt gedaan dat de overheid ook voor levensbeschouwing de competenties vastlegt en in de ontwikkelcommissies verder uitrolt. Daarover kunnen we duidelijk zijn. We hebben in ons land grondwettelijke vrijheden en CD&V wil deze respecteren.

Maar wij willen via dit decreet wel een grotere transparantie creëren door de verplichte publicatie van de levensbeschouwelijke leerplannen en de inspectie levensbeschouwelijke vakken, die voortaan de jaarlijkse rapporten naar het parlement zal brengen. De directeur kan de lessen bijwonen om na te gaan of er een tegenstrijdigheid is met wat in de les gebeurt of met de rechten van de mens, die niet kan worden getolereerd.

In het voorstel van decreet hebben we ervoor gekozen om wat de vorige minister ingezet heeft voort te zetten en de afspraken die op vrijwillige basis gemaakt zijn tussen de verschillende levensbeschouwingen betreffende het interlevensbeschouwelijke verder te vertalen, zoals ik net heb aangegeven.

Mevrouw Gennez, wat betreft de curriculumdossiers en de leerplannen zegt u dat dit voor u niet hoeft en vindt u het instrument van de eindtermen voldoende. U baseert zich op het advies dat de SERV daarover heeft uitgebracht. Wij lezen het advies van de SERV zo dat ze toch aangeven dat ze net het netoverschrijdende karakter, waarbij met die curriculumdossiers die afstemming tussen de verschillende netten tot stand kan komen, wel positief vinden. Daarom vinden we het vreemd dat u komaf wil maken met de curriculumdossiers. Wij vinden juist dat daarmee een grotere gelijkgerichtheid gerealiseerd kan worden binnen onderwijs en dat ook de types van onderwijsdoelen die vandaag geen voorwerp van gesprek zijn wel aan bod komen in de curriculumdossiers. We hadden begrepen dat u in het verleden altijd die gelijkgerichtheid belangrijk vond. We willen dit in het voorstel van decreet behouden omdat met die curriculumdossiers de studierichtingen uit de tweede en de derde graad voldoende, en op een transparante manier, van elkaar kunnen worden onderscheiden en dat ook de eigenheid van de studierichtingen duidelijk in beeld komt. Ook voor wat de eerste graad betreft, vinden we het belangrijk dat die curriculumdossiers in de toekomst een plaats krijgen omdat daar ook een netoverschrijdende invulling van doelen, van basisopties veel helderder zal weergegeven waarvoor die eerste graad precies staat.

Ook wat de leerplannen betreft, vinden we dat ze binnen onderwijs wel een cruciale rol blijven spelen. Ze geven aan schoolteams houvast om een pedagogisch beleid te kunnen ontwikkelen. Ze geven invulling aan het vormingsconcept van de verschillende aanbieders en zijn verbonden met de keuze voor een pedagogisch project. Ook de leerlijnen kunnen worden uitgezet. Al deze elementen zijn belangrijke argumenten om dit wel in het decreet op te nemen.

Meer dan twintig jaar geleden besliste de overheid om de te behalen minimumdoelen binnen onderwijs vast te leggen in eindtermen of ontwikkelingsdoelen, die leerlingen moeten sterken om hun verdere leven, onderwijstraject of professionele loopbaan vorm te geven. In die twintig jaar veranderde de samenleving tegen sneltreinvaart. Maatschappelijke uitdagingen zoals cyberveiligheid, klimaatdoelstellingen, burn-outs, beschavingsziektes, digitalisering ... stonden nauwelijks op de agenda. Er bestonden geen gsm's, geen smartboards, in de meeste scholen kon je het aantal computers op één hand tellen. De bestaande doelen bieden geen garanties meer op een naadloze aansluiting op het leven na de

secundaire school. Het is hoog tijd dus om de doelen die we met ons onderwijs nastreven, te actualiseren. Met dit nieuwe kader leggen wij de basis voor een vernieuwd en modern onderwijs dat vertrouwen geeft aan het onderwijsveld om in te spelen op de snel wisselende omstandigheden, zodat onze leerlingen kunnen uitgroeien tot sterke persoonlijkheden die krachtig in het leven staan en klaar zijn voor het leven na de schoolbanken.

Het is nu aan de ontwikkelcommissies en aan het onderwijsveld om binnen de contouren die we in het decreet vastleggen, nieuwe eindtermen te formuleren, ze hier voor te leggen en daarna het verdere werk in het onderwijsveld te realiseren.

Voor CD&V bevat dit decreet verschillende sterke elementen. Ik wil nogmaals beklemtonen dat het inhoudelijke voor ons toch wel zeer sterk is in dit voorstel van decreet doordat we zestien sleutelcompetenties vastleggen, een omvattend kader, waarop de ontwikkelcommissies verder aan de slag kunnen. Ook het onderscheid tussen vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen vervalt en daarmee ook het artificiële onderscheid tussen minimumdoelen die moeten worden bereikt of alleen maar worden nagestreefd. Voortaan moet elke eindterm worden bereikt. Eindtermen moeten ook beperkt zijn in aantal, helder worden geformuleerd en evalueerbaar zijn. Elke leerkracht moet duidelijk weten wat met de eindtermen wordt bedoeld. Daarover waakt het Vlaams Parlement.

Een volgend sterk element in dit voorstel van decreet is dat we de vrijheid van onderwijs garanderen, en voldoende vertrouwen hebben in het onderwijsveld. Het zijn de onderwijsverstrekkers die de koppeling maken van de eindtermen met de vakken, en niet wij, als overheid. De leerplannen blijven behouden. De pedagogische projecten kunnen daarin verder vormgegeven worden. We geven leerkrachten ruimte en autonomie.

Wij zijn wel overtuigd van het concept basisgeletterdheid, omdat we de mening zijn toegedaan dat we op die manier verkrijgen dat een minimum aan doelen door elke leerling in ons onderwijs bereikt worden. We zien de resultaten van de toetsen die hier in het parlement besproken worden. We vinden dat het echt nodig is om in de toekomst beter te garanderen dat elke leerling een minimum aan competenties verwerft in ons onderwijs. Met het concept basisgeletterdheid zijn wij ervan overtuigd dat we daarin een stap kunnen zetten. In de tweede en de derde graad formuleren we eindtermen per finaliteit, wat een grote duidelijkheid kan teweegbrengen naar degenen die keuzes moeten maken binnen ons onderwijs. Op die manier kunnen wij ook ons secundair onderwijs moderniseren.

Ik heb al aangegeven waarom wij het curriculum dossier belangrijk vinden. Ook op het vlak van de levensbeschouwing vinden we het belangrijk dat we de grondwettelijke vrijheden respecteren.

Een laatste belangrijk element in dit voorstel van decreet is dat we ingeschreven hebben dat we een driejaarlijkse evaluatie van de eindtermen gaan doen, omdat we het belangrijk vinden dat we eigentijds onderwijs realiseren, waar inhoud aan bod komt, waar competenties ontwikkeld worden die nodig zijn om jonge mensen krachtig in het leven te plaatsen.

Het nieuwe kader om vanuit Onderwijs de toekomst voor onze jongeren voor te bereiden, is er. De ontwikkelcommissies kunnen hopelijk snel worden samengesteld zodat zij het werk kunnen voortzetten. Daarin kunnen onderwijsverstrekkers, experts en leraren snel aan de slag om de eindtermen concreet in te vullen. Daarom ben ik ervan overtuigd dat we vandaag het best niet meer talmen, maar kiezen voor de weg vooruit.

Ik wil tot slot iedereen bedanken die hier een bijdrage toe geleverd heeft. Ik vind dat dit toch geleid heeft tot een sterk resultaat.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, u beseft het of u beseft het niet, maar u zit momenteel in een plenaire vergadering van het Vlaams Parlement die, en ik ga die woorden hier niet veel gebruiken, wel degelijk historisch is. Hier ligt vandaag een kaderdecreet voor, voor de minimumdoelen van het Vlaamse onderwijs. Minimumdoelen, die wij als Vlaams Parlement, namens de Vlaamse bevolking vastleggen, minimumdoelen die moeten bereikt worden in onderwijs, voor alle leerlingen die in ons onderwijs zitten. Ik vind dat niet onbelangrijk, want het gaat over die 11,6 miljard euro die wij van de Vlaamse belastingbetaler vragen om in te zetten in onderwijs.

Het is een voorstel van decreet geworden waar absoluut lang aan is gewerkt. Er is veel overlegd en er is veel discussie geweest. Ik wil expliciet mevrouw Meuleman, mevrouw Gennez, de heer De Ro en mevrouw Helsen danken voor de intense samenwerking in verband met dit voorstel van decreet. Het klopt dat onder dit voorstel van decreet maar drie namen staan. Om pijnlijke zaken uit het verleden niet naar boven te brengen, zal ik daar niet verder op ingaan. De kern is echter dat het voorstel van decreet er is.

Voor mijn partij is dit een belangrijk voorstel van decreet, want het gaat om de inhoud. Er zijn mensen die ons willen laten geloven dat onderwijs over structuren en over allerlei vormen en domeinen gaat. Dit is de kern. Wat wordt op school minimaal geleerd? Die minima worden concreet, duidelijk, ambitieus en gereduceerd vastgelegd. Ik herhaal die worden nog eens omdat ze allemaal belangrijk zijn. Concreet, duidelijk, ambitieus en gereduceerd.

De N-VA wil een aantal zaken beklemtonen. Ik overloop het voorstel van decreet. Voor de mensen die aan het volgen zijn, is dat het handigste. Ze kunnen de artikelen in dit belangrijk voorstel van decreet volgen. Ik merk aan de algemene belangstelling op alle banken voor dit cruciaal voorstel van decreet betreffende de minimumdoelen in ons onderwijs dat dit niet onbelangrijk is.

Artikel 2 betreft de kwaliteitscontrole. Het gaat om de onderwijsinspectie. Vanaf nu zal de onderwijsinspectie nagaan of de eindtermen worden bereikt. Iemand zou kunnen vragen wat het verschil met de huidige situatie is. Nu zullen we effectief naar de minimumdoelen en niet zozeer naar de leerplannen kijken. Ik kom later terug op de redenen waarom.

Een school kan ook bijkomende doelen voor de leerlingen nastreven. Iemand zou kunnen vragen waarom. Dit staat in het voorstel van decreet. De N-VA denkt dat dit cruciaal is. Uit de resultaten van internationale vergelijkingen komt naar voren dat het een probleem is dat de groep van onze slechtst presterende leerlingen toeneemt. Eigenlijk is er een nog veel groter probleem. De groep van de sterkst presterende leerlingen gaat gigantisch naar beneden. We dagen de leerlingen niet meer uit en dus geven we scholen met dit voorstel van decreet de mogelijkheid om wel degelijk uitbreidingsdoelen en bijkomende doelen voor de leerlingen na te streven. Zo kunnen we ervoor zorgen dat onze leerlingen ambitieus blijven. Eigenlijk moet ik zeggen dat ze weer ambitieus worden, want de laatste studie van het Programme for International Student Assessment (PISA) heeft aangetoond dat de Vlaamse leerlingen het minst ambitieus zijn van alle leerlingen in de landen die tot de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) behoren. Dat is iets om wakker van te liggen.

Mevrouw Helsen heeft net verwezen naar de zestien basiscompetenties die zijn opgesomd. Ze zijn afzonderlijk opgesomd en ze hebben een afzonderlijk nummertje. Over de taalgrens willen ze dat niet doen. Daar gooien ze alles samen en geclusterd in een groot geheel. Dat is het niet. In Vlaanderen hebben we er bewust voor gekozen dat de competenties met betrekking tot het historisch

bewustzijn andere competenties zijn dan de competenties met betrekking tot het ruimtelijk bewustzijn. Die staan bewust apart. Het zijn andere competenties. Indien we hadden geoordeeld dat ze samen aan bod moeten komen, hadden we ze wel samen gezet. Dat is dus niet het geval.

Ik zou ze allemaal kunnen opsommen en verklaren waarom we ze belangrijk achten. Ze staan in een volgorde, maar de ene competentie is niet belangrijker dan de andere competentie.

Ik start met de laatste: het cultureel bewustzijn en de culturele expressie. Voor de N-VA staat het als een paal boven water dat de Vlaamse identiteit en cultuur cruciaal zijn. Het is niet omdat deze competentie laatst staat, dat ze minderwaardig zou zijn.

Bij de burgerschapscompetenties hoort een niet onbelangrijke memorie, waarin we verwijzen naar de verworvenheden van de verlichting, die in ons onderwijs absoluut aan bod moeten komen. Het gaat om internationaalrechtelijke verdragen, om rechten en plichten, maar ook om onze vrijheden, zoals de vrijheid van meningsuiting. Dat zijn zaken die in ons onderwijs aan bod moeten komen. Ze moeten niet worden verstopt in een vakoverschrijdende eindterm die dan wordt gehaald tijdens een studie-uitstap, maar ze moeten in een minimumdoel zitten dat de leerlingen op populatieniveau moeten bereiken.

Ook ondernemingszin staat er letterlijk in. We denken dat alle leerlingen het kunnen gebruiken de hand aan de ploeg te willen slaan en zelf oplossingen en opportuniteiten te willen zoeken. Dat is ondernemingszin, waar later ondernemerschap uit kan voortvloeien.

We weten allemaal dat als je ondernemend bent – en niet altijd in termen van het starten van een bedrijf maar ook in een bedrijf of in de maatschappij of in je gezin ondernemend bent – dan zijn de hand aan de ploeg slaan en zelf in actie schieten veelal belangrijke waarden en attitudes tot succes.

Collega's, de ontwikkeling van die eindtermen gaan we hier niet met ons 124 samen doen, al zie ik collega Ronse wel in mijn richting kijken en denken: 'Ik wil daar wel aan meewerken.' Maar geen paniek, collega Ronse, alle eindtermen passeren hier nog in het Vlaams Parlement. Er zijn ontwikkelcommissies die ze zullen samenstellen. In die ontwikkelcommissies zitten mensen die weten waarover ze spreken. Het zijn geen mensen die al jaren uit het onderwijs weg zijn en geen academici die algemeen beschouwende ideeën hebben over onderwijs. Neen, collega's, het zijn leerkrachten uit het basis- en secundair onderwijs, aangevuld met vak- en andere experts uit het hoger onderwijs. Heel concreet wil dat zeggen dat bij competenties met betrekking tot historisch bewustzijn, daar logischerwijze niet alleen professoren ontwikkelingspsychologie zullen zitten maar vooral ook professoren die die vakbekwaamheid hebben. Niet onbelangrijk om te zeggen is dat er heel duidelijk staat dat die ontwikkelcommissies bestaan uit 'ten minste' die mensen. Er kunnen dus nog andere profielen aan worden toegevoegd.

Wat betreft kennis, dames en heren: u gebruikt allemaal zeer regelmatig Google. Als u iets intypt in Google, ontstaat er af en toe een frustratiemoment. Er komt niet uit wat u had verwacht. Dan kunt u denken: 'Google is mis. De machine werkt niet, ze is kapot.' Maar, ook als er niet uitkomt wat u wilt, werkt Google eigenlijk heel goed, maar de IT-term hiervoor is een 'PEBKAC': Problem Exists Between Keyboard And Chair. Of om het in andere termen te zeggen: u hebt te weinig kennis waardoor u een verkeerde vraag in Google hebt gestoken en er niet uitkomt wat u wilt. Om dan verder te gaan: als er dan een aantal resultaten komen, dan hebt u kennis nodig om die te beoordelen. Om die reden, collega's, staat er in artikel 2, paragraaf 5, letterlijk dat elke eindterm competentiegericht en evalueerbaar moet worden geformuleerd, maar waarbij kennis telkens wordt

geëxpliciteerd. Dat is cruciaal, ook voor onze jongeren die doorstromen naar het hoger onderwijs waar ze toch een basis van kennis nodig hebben.

Bij de afwijkende eindtermen, in artikel 3, is een vraag die kan worden gesteld: als je als parlement minimumdoelstellingen vastlegt, waarom moet je daar dan op kunnen afwijken? Dat is een terechte vraag. Waarom moet je kunnen afwijken van iets dat volksvertegenwoordigers in het parlement democratisch vastleggen als een minimum dat nodig is om in onze maatschappij te kunnen functioneren? Collega's, deze vraag heeft bij de N-VA zeer sterk geleefd en ze leeft nog altijd. We stellen vast dat het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat je in een afwijking moet kunnen voorzien in het licht van de vrijheid van onderwijs. Dan kun je twee dingen doen. Je kunt er geen afwijkingsprocedure inzetten. Er zullen dan mensen naar het Grondwettelijk Hof trekken en ze komt er dan toch in. Of je kunt er een afwijking inzetten, zoals nu het geval is. Maar we zeggen heel duidelijk dat wie een aanvraag doet tot afwijkende eindtermen heel duidelijk moet aangeven waarom die eindterm of dat ontwikkelingsdoel onvoldoende ruimte laat voor eigen pedagogische en onderwijskundige opvattingen, of waarom ze er onverzoenbaar mee is. Want, collega's, die afwijkende eindtermen komen hier terug in het parlement. Wij zullen de toets moeten doen of de motivatie en ook wat er wordt voorgesteld als alternatief, voldoen aan wat onze verantwoordelijkheid is, namelijk zorgen dat alle jongeren in Vlaanderen minima behalen.

Collega's, ik heb daarnet gezegd dat de leerkrachten en leerplannen een belangrijke passage is voor ons al N-VA. U spreekt met leerkrachten. Er zijn een kleine 160.000 leerkrachten in Vlaanderen, dus de kans dat er iemand in uw zeer nabije omgeving, ofwel aan uw keukentafel ofwel aan feesttafel ofwel elders, in het onderwijs zit, is zeer groot. Die mensen spreken niet over eindtermen, die spreken over leerplannen. Die krijgen rond april stress – binnenkort komt het eraan, na de paasvakantie – want ze krijgen hun leerplan niet gezien.

Dan kijken ze allicht naar u: 'Doe daar iets aan, want u zit toch in dat parlement.' Dan moet je zeggen: ja, ik kan daar eigenlijk niets aan doen, want dat leerplan komt niet van mij. Wij maken geen leerplannen. Wij maken eindtermen, minimumdoelen. Leerplannen, dat is iets van de inrichtende macht, die dat uitbesteedt aan de koepel om dan eigen doelen eraan toe te voegen. Dus als leerplannen worden geacht te zwaar te zijn, dan is dat voor een leerkracht niet duidelijk wie dat nu zwaar maakt.

Wel, collega's, ik lees deze zin heel graag voor: "In de leerplannen zijn in elk geval alle door het Vlaams Parlement goedgekeurde ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs en eindtermen voor het gewoon lager onderwijs" – bij secundair staat hetzelfde – "letterlijk opgenomen" – collega's, letterlijk, dat laat weinig aan de verbeelding over wat het wil zeggen, dat is: letterlijk – "waarbij transparant een onderscheid gemaakt wordt welke doelen de eindtermen realiseren en met welke doelen de ontwikkelingsdoelen worden nagestreefd. De leerplannen zijn voor de onderwijsinspectie een aanvullend instrument om het kwaliteitsbeleid van een school te kaderen."

Collega's, het zal dus eindelijk gedaan zijn dat in concordantietabellen – het woord alleen al – zal worden aangegeven met welke eindtermen welk doel concordeert of samenhangt. De leerkrachten zullen dat kunnen zien.

De levensbeschouwingen zijn nog een heikel punt. Daarover hebben we een advies van Raad van State, waarin die zelf ietwat ambigu is. De Raad van State zegt: als je eindtermen maakt, mag je die niet te vaag maken, dan moet je die duidelijk formuleren. Maar als je dat gaat doen over levensbeschouwingen kom je op gespannen voet te staan met de onderwijsvrijheid en de vrijheid van godsdienst. Dat was het punt waarover we eigenlijk moeten oordelen: wat doen

we nu? Ik denk dat we op dit moment een goede zaak hebben gedaan door te zeggen: kijk, in de leerplannen levensbeschouwing willen we wat de levensbeschouwingen onderling hebben afgesproken, terugvinden.

Maar – en we horen ook die signalen – we willen ook dat altijd en overal, ook in levensbeschouwingen, alle rechten en vrijheden, alle internationaalrechtelijke verdragen, maar ook alle eindtermen van andere vakken, gerespecteerd worden en overeind blijven. We geven met dit voorstel van decreet een directeur heel expliciet het mandaat om in de klas lessen bij te wonen om na te gaan of er effectief op die manier wordt gehandeld. Vroeger was daar wat discussie over. Wel, bij deze zijn directeurs effectief gemandateerd om dat te doen.

Een volgend belangrijk issue in dit voorstel van decreet is de basisgeletterdheid. Er is veel discussie over geweest, maar in mensentermen gezegd: je hebt de eindtermen, een lijst aan minimumdoelen, en binnen die lijst duiden we die minimumdoelen aan die cruciaal zijn om mee te kunnen draaien in onze maatschappij. Voor wie de discussie over de PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment) heeft gevolgd – niet het befaamde Italiaanse gerecht, maar wel de internationale vergelijkingen door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) –, daar blijkt dat leerlingen die onder niveau 2 scoren, eigenlijk niet in staat zijn om vlot mee te draaien. Wel, dat is basisgeletterdheid, collega's. Wat we nu doen, is dat invoeren in de eerste graad van het secundair onderwijs. Mocht dat voor onze partij al in het lager onderwijs volledig en in secundair onderwijs? Ja, dat mocht al.

Maar goed, we hebben nu geoordeeld: we doen het in de eerste graad van het secundair onderwijs en dan gaan we – dit is toch een belangrijke zin – bij de implementatie monitoren naar de effectiviteit. Hier in het Vlaams Parlement zullen we evalueren na drie schooljaren, waarbij we gaan kijken, na de invoering ervan, of het mogelijk is of niet in andere graden of andere onderwijsniveaus.

Wat het secundair onderwijs betreft, is er nog een belangrijke zaak om mee te geven. Het secundair onderwijs is anders dan het lager onderwijs. In het secundair onderwijs volgt niet iedereen dezelfde studierichting, zit niet iedereen in dezelfde finaliteit en zit niet iedereen in dezelfde onderwijsvorm aso, kso, bso, tso. Neen, iedereen zit in een andere studierichting. Om die reden staat in dit voorstel van decreet zeer specifiek dat er een specifiek gedeelte is naast de algemene vorming: een specifiek gedeelte met specifieke eindtermen en erkende beroepskwalificaties.

Sta me toe eerst even stil te staan bij de specifieke eindtermen. Specifieke eindtermen zijn die eindtermen die voor doorstroomrichtingen – dat gaat over studierichtingen in aso, tso, kso en onderscheiden of ze domeinoverschrijdend of domeingebonden of dubbele finaliteit zijn – onderscheiden eindtermen worden om op die manier ook die studierichtingen van elkaar te onderscheiden.

Dat is belangrijk voor leerlingen, voor ouders en voor scholen. Het is ook belangrijk voor de oriëntering van leerlingen, want dat maakt dat we nu duidelijk kunnen maken wat nu het wezenlijke inhoudelijke verschil is tussen doorstroom aso, wat domeinoverschrijdend is, en domeingebonden doorstroom tso. Dat is een verschil, en we zullen dat verschil inhoudelijk kunnen aanduiden.

Wat betreft de extra doelen die kunnen worden toegevoegd: er wordt voorzien in extra doelen en uitbreidingsdoelen, ook voor Nederlands. Die uitbreidingsdoelen zijn er om ervoor te zorgen dat we, op het vlak van onderwijstalen, wat cruciaal is in het licht van ons onderwijs, die zaak meenemen.

Dan kom ik bij curriculumdossiers, collega's: curriculumdossiers om ervoor te zorgen dat een leerling, ongeacht de school, ongeacht het net waarin hij wordt

opgeleid, hetzelfde bereikt, dat een leerling kan overstappen van een richting in het GO! naar een richting in het provinciaal onderwijs of een richting in het katholiek onderwijs, zonder dat het net waarin hij gezeten heeft, een verschil maakt. Daarom die curriculumdossiers. Maar nogmaals: in die curriculumdossiers zullen de eindtermen, de uitbreidingsdoelen Nederlands en de specifieke eindtermen letterlijk worden opgenomen, opnieuw omwille van die transparantie, die nodig is om ervoor te zorgen dat iedereen weet waarover het gaat.

Afsluitend wil ik nog op een niet onbelangrijk punt wijzen, collega's. De collega's van de commissie Economie en Werk zullen het graag horen: de beroepskwalificaties. Het is belangrijk in ons onderwijs om leerlingen voor te bereiden op de toekomst en op de maatschappij, maar ook om ervoor te zorgen dat er een goede aansluiting is op de arbeidsmarkt. Sectoren hebben beroepskwalificaties gemaakt. Er is heel lang overlegd en heel lang bekeken wat er nu nodig is opdat je een goede aansluiting zou hebben op de arbeidsmarkt. Wel, die beroepskwalificaties worden meegenomen in onderwijs. En stel, als onderwijsverstrekkers toch zouden willen afwijken van een dergelijke beroepskwalificatie. Dat kan, maar enkel en alleen indien er een akkoord is van de betrokken sector. Dat lijkt me wijs te zijn, zodoende dat we geen mensen opleiden die dan geen aansluiting hebben op de arbeidsmarkt.

Collega's, vanuit de N-VA gaan we met veel enthousiasme dit kaderdecreet goedkeuren. We kijken uit naar de eindtermen die komen en zullen daar verder evalueren en, indien nodig, verder bijsturen. Want dat is de kracht en het belang van dit parlement, in het licht van de minimumdoelen in ons Vlaams onderwijs. Ik dank u. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Collega's, collega Daniëls zei het daarnet al: we gebruiken niet te vaak de terminologie van historische decreten of historische stappen, maar als het inderdaad meer dan twee decennia geleden is dat er nog eens iets veranderd is rond een thema in onderwijs, en er is meer dan twee jaar over gegaan, zowel de consultatie als het werk binnen en buiten de commissie, dan denk ik wel dat we van een historische stap mogen spreken. En ook uit de adviezen, van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), van de Raad van State, hebben we mogen merken dat buiten dit huis mensen dit gevolgd hebben, en ook onderschreven hebben dat er weliswaar op basis van de filosofie van toen verder is gewerkt, maar dat er toch wel ernstige veranderingen gebeurd zijn. Het is niet de typische Vlaamse koterij, waarbij we iets laten bestaan en er dan nieuwe dingen achter bouwen. We hebben werkelijk, met de indieners en met de mensen die meegewerkt hebben, getracht om een aantal dingen ook fundamenteel anders aan te pakken.

Het begint eigenlijk al bij het vastleggen van de zestien sleutelcompetenties, maar ook het onderscheid wegnemen tussen de vakgebonden en de vakoverschrijdende eindtermen; de eindtermen die worden goedgekeurd in dit huis en het initiatiefrecht dat we via dit voorstel van decreet bij het parlement leggen om ontwikkelingsdoelen en eindtermen te herzien of te laten ontwikkelen; de periodieke screening; de eindtermen met betrekking tot bepaalde attitudes, die niet alleen moeten worden nagestreefd, maar ook moeten worden bereikt; de leerplannen levensbeschouwelijke vakken moeten in overeenstemming zijn met de interlevensbeschouwelijke competenties; naast de gewone eindtermen kunnen nu ook eindtermen basisgeletterdheid in het secundair onderwijs; uitbreidingsdoelen Nederlands in het secundair onderwijs; en zo zijn er nog wel een aantal zaken in dit voorstel van decreet die echt dingen gaan wijzigen op het terrein, en niet morrelen in de marge.

Wat voor mijn fractie belangrijk is, is niet alleen dat er hard en lang is gewerkt om de input te verwerken maar ook dat het een hulde is aan al die Vlamingen, jong en oud, die hebben meegewerkt in de aanloop van dit proces om te zeggen

wat zij missen in onderwijs en wat zij inzake inhoud anders zouden willen. Eigenlijk geven we met dit voorstel van decreet niet alleen inhoudelijk al een stuk van het antwoord – de ontwikkelcommissies zullen dat nog verder moeten concretiseren – maar wordt de procedure zo aangepast dat het initiatiefrecht effectief bij het parlement komt te liggen. Wanneer dan in de loop van de geschiedenis nog zaken moeten worden toegevoegd of andere zaken overbodig worden, kunnen we Vlamingen opnieuw een stem geven via hun eigen huis, het Vlaams Parlement, om dat ook te doen.

Voor onze partij is de stap naar basisgeletterdheid een proces van een aantal jaren. Het is een rijpingsproces geweest om van bij de hervorming van het secundair onderwijs waarbij zowel de kabinetten als de fracties van de meerderheid bijeenkwamen in zeer langdurige en frequent bijeenkomende vergaderingen, het concept van basisgeletterdheid te omarmen. Eens omarmd, zijn wij vanuit onze fractie ook wel pleitbezorgers van dit nieuwe initiatief om deze nieuwe weg binnen onderwijs niet alleen te omarmen maar ook alle kansen te geven.

We zijn uitgegaan van zelfredzaamheid in de maatschappij en het is voor ons logisch dat het concept van basiseducatie, het mee kunnen functioneren in de maatschappij, niet alleen op de leeftijd van het einde van de eerste graad of op de leeftijd van de meerderjarigheid moet worden gelegd. Als ik echter het advies van de Vlor lees, is wat voor ons evident is minder evident voor de vertegenwoordigers van het veld.

Ik was op dat vlak wat ontgoocheld door de wit-zwartstelling in het advies van de Vlor. Zij zien het niet zitten dat er iets zou komen als basisgeletterdheid in het basisonderwijs. Ik zal u niet vervelen met alle voorbeelden die mijn fractie al heeft gegeven maar hier zitten ongetwijfeld ouders of grootouders met kinderen of kleinkinderen in het kleuteronderwijs of in de eerste graad basisonderwijs. Wanneer men voldoende middelen en tijd heeft, gaat men als ouder of grootouder met die kinderen naar het zwembad of naar de zwemclub. En eigenlijk wil men dat die kinderen zo snel mogelijk zelfredzaam zijn, voor het geval er iets gebeurt op vakantie, het kind in het water valt enzovoort. Van die vorm van zelfredzaamheid vinden wij het evident dat men daarmee niet moet wachten tot 14 of 18 jaar. In de praktijk proberen heel wat ouders die de tijd en de middelen ervoor vinden en die in een gemeente wonen waar er clubs aanwezig zijn, het onderwijs voor te zijn. Aan die onrechtvaardigheid dat het voor sommige kinderen al lukt en voor anderen niet, en dat we voor andere kinderen in onze huidige eindtermen wachten tot 12 jaar, zouden we perfect basisgeletterdheid kunnen koppelen en die leeftijd kunnen vervroegen naar 8 jaar.

Om te overleven in onze maatschappij voor wat onze gemeenschappelijke taal, het Nederlands betreft, moet men niet wachten tot 14 of 18 jaar om een aantal eindtermen te omschrijven als zijnde basisgeletterdheid.

Bij sommige fracties, en ik heb dat ook gemerkt bij de collega's van de N-VA en Groen, is de goesting groot om basisgeletterdheid te omarmen voor het secundair onderwijs maar ook op andere leeftijden. Ik merk echter dat het draagvlak op dit moment nog niet van dien aard is, dat het voor iedereen een evidentie, is, niet alleen binnen dit huis maar ook daarbuiten. Het is eigenlijk ook een oproep, niet alleen aan onszelf maar ook aan de minister en haar administratie om de komende jaren te werken aan draagvlak. Als compromis hebben we in het voorstel van decreet geschreven dat we na drie jaar een evaluatie doen van de eindtermen basisgeletterdheid na de eerste graad. Bij succesvolle invoeringen ervan zullen we ook gaan kijken naar andere leeftijden.

We hebben het daarnet bij de actuele vragen gehad over draagvlak en het snel of holderdebolder invoeren van dingen. Aan een draagvlak werken, is op dit vlak

echt niet onzinnig. De commissie, de minister en de administratie hebben een maatschappelijke rol om dat draagvlak te vergroten.

Er komen via dit voorstel van decreet en via de sleutelcompetenties een aantal mogelijkheden aan – als we straks op de groene knop duwen – voor de ontwikkelcommissies om in te spelen op wat er in verschillende andere commissies en door heel veel collega-parlementsleden die niet elke dag met onderwijs bezig zijn, terecht is gevraagd om bepaalde zaken meer aan bod te laten komen. In plaats van altijd te zeggen dat ze dat maar moeten doen in Onderwijs, moet je als Vlaams Parlement de keuze durven te maken.

Met de keuze voor zestien sleutelcompetenties maken we het inderdaad mogelijk dat er op het vlak van bijvoorbeeld burgerschap, ondernemingszin, samenleven, andere talen, de digitale wereld en gezondheid meer mogelijkheden zijn. Dat wordt niet alleen door collega-parlementsleden gevraagd of door belangenorganisaties of verenigingen, maar ook door nogal wat mensen tijdens de aanloop van dit proces. Het is zeer interessant om eens te kijken wat er over is gezegd tijdens de Ronde van Vlaanderen of het Festival van het Onderwijs dat we hebben georganiseerd.

Zoals de heer Daniëls al zei, hebben we in de memorie van toelichting extra nadruk gelegd op een van die sleutelcompetenties, een van de bezorgdheden van dit huis, namelijk burgerschap, en dit is terecht in dit tijdsgewricht. Het is een cliché of een open deur intrappen dat we daar meer op moeten inzetten, maar we hebben toch benoemd waar het minstens over moet gaan. De ontwikkelcommissies hebben echt wel van ons meegekregen waar het in de nieuwe eindtermen minstens over moet gaan. Dat gaat onder andere over kennismaking met en respect voor de verschillende elementen van de Vlaamse, Belgische en Europese identiteit, kennismaking met en respect voor de verworvenheden van de verlichting maar ook over diversiteit in al zijn vormen, democratische vrijheden, het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, het Kinderrechtenverdrag enzovoort.

Voor onze fractie is wat inhoudelijk voorligt een belangrijke stap. Het is van bij de start de intentie van de commissie geweest om dit met vijf partijen te doen. We hebben heel veel werkzaamheden samen gedaan. Het feit dat het maar door drie partijen is getekend – ik zal daar niet te lang bij blijven stilstaan –, is voor mij de grootste smet op het werk dat we vanavond aan het parlement voorstellen om goed te keuren.

De beide collega's die tot eind oktober hebben meegewerkt, meer bepaald mevrouw Meuleman en mevrouw Gennez, hebben inmiddels samen met hun fractie en medewerkers naast amendementen ook reflectienota's ingediend. Ze brengen een aantal punten naar voren die niet verrassend zijn voor de huidige indieners omdat ze natuurlijk ook aan bod zijn gekomen. Ze zijn niet alleen door jullie maar soms ook door sommigen van ons mee verdedigd tijdens de werkzaamheden. Voor onze fractie mochten er gerust verdere stappen worden gezet op het vlak van de uitzonderingsprocedure, LEF of basisgeletterdheid voor andere leeftijden.

Mevrouw Meuleman en mevrouw Gennez, ik maak me echter geen illusie. Of we nu met z'n drieën zijn om dit in te dienen of met z'n vijven, het eindwerk dat we hier zouden hebben gepresenteerd, zou altijd het resultaat zijn van gesprekken met meerdere partijen. Zolang er geen enkele partij een absolute meerderheid haalt – ik zie het nog niet direct gebeuren in Vlaanderen –, zal er altijd – dat is ook gezond – een compromismodel moeten zijn tussen de verschillende fracties in dit parlement.

Desalniettemin is voor onze fractie dit voorstel van decreet een stap vooruit en wens ik mij aan te sluiten bij een aantal dankwoorden die al zijn gevallen. Ik wil

uiteraard de collega's in dit huis bedanken, maar ook de mensen van de administratie, de studiediensten en kabinetten die mee aan deze teksten hebben getimmerd om zo het engagement van de vele honderden geïnteresseerde burgers, leerlingen en leerkrachten te honoreren.

Ik wens ten slotte de mensen van de ontwikkelcommissies veel werkijver om ons werk om te zetten en te concretiseren. Eén ding kunnen we in ieder geval al aan elkaar meegeven: we hebben over dit thema in deze legislatuur nog een belangrijke afspraak, wanneer we het eindwerk van die ontwikkelcommissies hier binnenkrijgen. Ons zal immers worden gevraagd om dat goed te keuren, om dat goed te analyseren en om daadwerkelijk te bekijken, zoals de collega's ook al hebben gezegd, of de inhoud van die nieuwe eindtermen en die eindtermen basisgeletterdheid in ontwikkelingsdoelen niet alleen de letter, maar ook de geest volgt van ons voorstel van decreet. Ik dank jullie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, collega's, hier ligt inderdaad een voorstel van decreet voor waarover heel veel is gedebatteerd. Bij de totstandkoming ervan hebben wij geprobeerd op een constructieve manier bij te dragen aan wat toch de essentie is van ons onderwijs, namelijk de inhoud. Wat vragen we als overheid, wat is de synthese waarvan de gemeenschap eigenlijk wil dat de leerlingen in Vlaanderen die kennen en kunnen? Vaardigheden, attitudes, kennis, competenties: daar draait het finaal toch allemaal om. Dat is toch waarom wij met zijn allen bijna 12 miljard euro jaarlijks sparen om te investeren in ons Vlaamse onderwijs.

Voor sp.a is het onderwijs inderdaad de belangrijkste maatschappelijke motor van vooruitgang. Als je dan inderdaad eens om de twintig jaar je inhoud actualiseert, dan vinden wij het nogal essentieel dat daar een breed maatschappelijk draagvlak voor wordt gezocht. We hebben meegewerkt, we hebben geluisterd, we hebben onderwijsavonden gehouden. We hebben inderdaad in een werkgroep, voorgezeten door de voorzitter van de commissie Onderwijs, heel veel constructieve voorstellen gedaan, met een open geest en met als enige doelstelling de lat in ons Vlaamse onderwijs hoger te leggen dan ze vandaag ligt, want onderwijskwaliteit is natuurlijk de essentie als je die maatschappelijke vooruitgang daadwerkelijk wil realiseren. Anderzijds wilden we er toch ook voor zorgen dat de leerkrachten, die op het de klasvloer toch allemaal moeten doen – want onderwijs is mensenwerk – zouden worden verlost van de moordende planlast die er in Vlaanderen toch wel is, die het beroep vaak zwaar maakt en die de creativiteit wel eens durft te fnuiken.

Tot slot zijn we het er allemaal over eens – en dat bewijzen ook PISA-onderzoeken (Programme for International Student Assessment) en andere internationale onderwijskwaliteitsonderzoeken – dat er in ons Vlaamse onderwijs een te grote kloof is tussen de sterkste en de zwakste presteerders. Het motto van sp.a is dus telkens opnieuw: die lat moet hoger voor alle leerlingen, en die kloof moet kleiner, maar net door dat ambitieniveau voor iedereen omhoog te tillen. We hebben meegewerkt, zoals ik zei. We zijn inderdaad ontgoocheld dat we dat proces niet mee tot het einde hebben kunnen doen. U kent misschien de saga: op een bepaald moment werden we op een studiereis van de commissie midscheeps getroffen door een voorstel vanuit de regering, waaraan we helaas niet hebben kunnen bijdragen. Het lijkt me dan ook evident dat we vanuit de sp.a-fractie de collega's van de meerderheid ertoe hebben opgeroepen om nog eens te reflecteren, om toch opnieuw vanuit de essentie te redeneren en voor die twee belangrijke doelstellingen, inzake onderwijskwaliteit en planlast, toch nog een tandje bij te zetten, want dit eindtermenverhaal is inderdaad een belangrijk verhaal.

Waar hebben we op gewezen? We willen nog eens herhalen dat we die ambitie voor alle leerlingen ontzettend belangrijk vinden. Een aantal weken geleden discussieerden we hier over (Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS)), een studie die aangaf dat de basiskennis en de leesvaardigheid qua Nederlands in ons Vlaamse onderwijs en bij alle Vlaamse leerlingen, ongeacht hun thuissituatie, ontzettend sterk achteruitgaan.

Wij vinden het vanuit sp.a heel belangrijk dat de taal, de onderwijstaal, ontzettend goed gekend is. Iedereen moet dat onder de knie hebben, ongeacht de thuistaal, de kansen of het milieu dat een kind herbergt. Daarom pleiten wij ervoor om niet in te zetten op het concept basisgeletterdheid, want dat is een minimum minimorum. Dat is een lat die lager ligt dan de lat van de eindtermen, want dat zijn al minimumdoelen. We willen er net voor pleiten om de lat voor het Nederlands hoger te leggen door alle eindtermen bindend te maken voor elk kind.

Nu is het zo, en dat is misschien een beetje verwonderlijk voor collega's die het onderwijsbeleid niet dagelijks volgen, dat we eigenlijk al tevreden zijn als scholen zich inspannen om die eindtermen op populatieniveau te bereiken. Sommige scholen bereiken inderdaad de eindtermen met 90 procent van hun leerlingen. Maar andere scholen bereiken de eindtermen voor bepaalde vakken maar voor 40 of 50 procent van hun leerlingen. Dan krijg je natuurlijk een ongelooflijke discrepantie en dan kun je niet meer zeggen dat de lat gelijk en hoog ligt voor alle leerlingen.

Wij pleiten er effectief voor, collega's, om alle eindtermen bindend te maken op individueel niveau. We willen tegemoetkomen middels een amendement en voor Nederlands, de basis voor elke andere kennisverwerving, de eindtermen bindend te maken voor elke leerling.

Dat is volgens mij iets waar we niet noodzakelijk grote discussies over moeten voeren tussen de verschillende partijen. Ik denk wel dat het een extra inspanning vraagt van het onderwijsveld, want men gaat inderdaad van scholen vragen dat ze – niet-culpabiliserend maar wel met ondersteuning van leerkrachten, leermethodes, schoolteams en directies – met elke leerling over die lat geraken. Uiteraard verschilt die lat van studierichting tot studierichting, maar voor Nederlands moet elke leerling erover. Want het is toch zo belangrijk dat we een gedeelde taal hebben om samen gemeenschap te vormen en dat die gedeelde taal ook de basis is om later te kunnen verder studeren, om desgevallend op de arbeidsmarkt als talent in de economie vooruitgang te boeken en kansen te kunnen afdwingen.

Wij denken ook dat bindende eindtermen Nederlands die de lat hoger leggen dan basisgeletterdheid met ondersteuning voor leerkrachten en scholen om dat waar te maken, de soms wat overbodige discussie over het gebruik van de thuistaal op school kunnen vermijden. Wij geloven inderdaad in de kracht van de leerkracht om de doelstellingen te bereiken en de methodiek is voor sp.a absoluut niet iets dat in dit parlement moet worden geregeld, wel het niveau, de ambitie, de kwaliteit, daar moeten we het kader voor scheppen, de ontwikkelcommissies moeten dat inhoudelijk definiëren. De realisatie en de methodiek, in alle vrijheid en met respect voor de pedagogische vrijheid van onze scholen en leerkrachteamen, dat is iets voor op de klasvloer.

Dus, collega's, een warme oproep, nogmaals, om het amendement dat wij zullen aanhouden, vanuit de commissie, te willen steunen.

Nog een element dat we belangrijk vinden en waar we ook altijd op gehamerd hebben, is de rol van levensbeschouwing in ons onderwijs. Wij denken als we vandaag zouden vertrekken van een wit blad en ons onderwijslandschap zouden

organiseren, dat we kinderen niet zouden opsplitsen op basis van een aantal religies die in dit land nu eenmaal erkend zijn. We hebben zes erkende religies of levensbeschouwingen. Maar in mijn eigen stad, Mechelen, wonen intussen meer dan 130 nationaliteiten met een veelheid aan religies en levensbeschouwingen.

En het is absoluut de visie van sp.a dat het de opdracht is van een school en van het onderwijs in het algemeen om sterke burgers voor de samenleving te vormen. En dat doe je altijd in dialoog, en niet door jongeren op te splitsen naar de religie en de levensbeschouwing van hun ouders.

We zouden dat willen organiseren, uiteraard met alle respect voor de grondwettelijke vrijheid van onderwijs en van levensbeschouwing. Daarom zouden we er in een ideaal scenario voor pleiten om een vak burgerschap in te voeren in het curriculum voor alle kinderen, ongeacht het onderwijsnet en de levensbeschouwing, uiteraard te faciliteren en te ondersteunen – want het is niet iets voor de achterkamers –, maar dan wel optioneel. Dat zou een visie zijn die 21e-eeuws is, die aansluit bij de samenleving van vandaag, de diverse samenleving, de gesecculariseerde samenleving, maar tegelijk ook een samenleving waar een veelheid van religies vandaag haar plek zoekt.

We hebben daarbij niet zoveel steun gevonden. We hebben wel veel begrip gehoord van de collega's, maar eigenlijk niet de echte wil om verandering te realiseren. We hebben ons dan maar beperkt tot een afgeslankt voorstel, waarvan wij denken dat het wél draagvlak zou kunnen hebben en waarschijnlijk ook kans op slagen om de toets van het Grondwettelijk Hof te doorstaan.

Ik zei het daarstraks al: we hebben zes erkende religies in ons officieel onderwijs. En die religies en die inrichters staan gelukkig niet met getrokken messen tegenover elkaar. Integendeel, ze zijn al een aantal jaar bezig met de koppen bij elkaar te steken en zich te verenigen rond een set van basiscompetenties die men belangrijk vindt om de plek van levensbeschouwing in een democratische rechtsstaat te verenigen. Collega's, we hebben dat ook kamerbreed aangehaald in een andere commissie, de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering, dat we het belangrijk vinden dat we vanuit de overheid niet alleen mogelijkheden bieden om sterker levensbeschouwelijk onderricht aan te bieden, maar ook om meer controle daarop te hebben.

En die religies zijn nu al op vrijwillige basis in dialoog. Maar, ze zijn tegelijkertijd rechter en partij. Want voor het bepalen van de inhoud van die levensbeschouwing zijn zij en zij alleen voor hun respectieve levensbeschouwing bevoegd. En voor het controleren van de kwaliteit zijn ook zij en zij alleen bevoegd. Collega's, dat zouden we toch voor geen enkel ander domein interessant vinden, dat partners aan wie wij een deel van de overheidstaken uitbesteden, tegelijk rechter en partij zijn. Dat zouden wij toch een heel vreemde context vinden. Wel, wij hadden eigenlijk het genuanceerde voorstel om interlevensbeschouwelijke competenties die tot stand zijn gekomen in dialoog tussen de aanbieders van de levensbeschouwingen, effectief als eindtermen in te schrijven, als gemeenschappelijke sokkel voor alle levensbeschouwingen die vandaag worden aangeboden. Dat is toch het minimum minimum. En zelfs daar zijn we er niet in geslaagd om tot een consensus te komen.

Versta me niet verkeerd: sp.a is voor een vak burgerschapsvorming binnen het curriculum, optioneel aangevuld met de levensbeschouwing naar keuze. Maar een minimale sokkel in overleg met alle levensbeschouwingen, gedefinieerd en gecontroleerd door de onderwijsinspectie, met de levensbeschouwingen zelf: dat zou toch een kleine, maar belangrijke stap voorwaarts zijn geweest, die de meerderheidspartijen helaas hebben nagelaten te nemen.

Tot slot vinden we het spijtig dat dit voorstel van decreet de planlast nog verder dreigt te verhogen. U weet dat heel veel leerkrachten dat als de belangrijkste

gesel van hun beroep beschouwen. Ze hebben gelukkig heel veel arbeidsvreugde, omdat ze graag met kinderen werken. Ze kunnen jongeren op weg zetten voor de rest van hun leven. Maar die planlast, dat valt velen zwaar.

En we hadden eigenlijk het idee om, met de hervorming en de actualisering van die eindtermen, ook iets te doen aan die loden planlast die over ons Vlaams onderwijs gaat.

We zouden het simpel maken: de overheid definieert de eindtermen en het is effectief aan de onderwijsverstrekkers, meer bepaald in ons voorstel de scholen zelf meer nog dan de inrichtende machten, om een leerplan te schrijven met pedagogisch-didactische aanwijzingen over hoe de eindtermen op de klasvloer kunnen worden gerealiseerd. Nu staan er allerlei complexe tussenschakels tussen waarvan we inderdaad de noodzaak niet zien. We zien dat de leerplannen complex zijn, dat er onderwijsdoelstellingen zijn bijgeschreven, dat er uitbreidingsdoelen zijn, basisgeletterdheid, curriculumdossiers in het secundair onderwijs. Ook de SERV zegt dat dit zeker niet bijdraagt tot de noodzakelijke vereenvoudiging, integendeel, het wordt alleen maar complexer, en dat zorgt voor een beperkt draagvlak bij de collega's die het toch op de werkvloer moeten doen. Ook de Vlor heeft in zijn advies aangegeven dat er voor het secundair onderwijs een vrij complex bijkomend kader aan onderwijsdoelen wordt ontwikkeld, en dat dat te betreuren is.

Ik heb al een amendement toegelicht, het andere gaat over levensbeschouwing en heb ik ook toegelicht. We willen beide amendementen aanhouden voor stemming in de plenaire vergadering.

Eigenlijk moeten we zeggen dat we belangrijke maatschappelijke keuzes voor het onderwijs, met de actualisering van de eindtermen, vergeten te maken zijn. Vanuit sp.a betreuren we het dat er een minimum-minimorumlat wordt gecreëerd als ondergrens en dat het ambitieniveau in het onderwijs daarmee niet verhoogt maar wel dreigt te verlagen. We vinden het een spijtige zaak dat de Vlaamse Regering en de meerderheidspartijen in het Vlaams Parlement niet samen met ons de kans hebben gegrepen om op diverse domeinen de basis te leggen voor toekomstgericht ambitieus onderwijs, zowel inhoudelijk met verminderde planlast als met een maatschappelijk draagvlak dat ook pluralisme en de plek van levensbeschouwing actualiseert. We betreuren dan ook dat dit voorstel van decreet die kans laat liggen en dat we het uitzetten van zo'n ambitieus kader toch wel een beetje gemist hebben. We vrezen dat het Vlaamse onderwijs de komende decennia de rekening gepresenteerd dreigt te krijgen. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, collega's, minister, er is door de collega's al heel wat gezegd. Ik wil nog wel aangeven dat eindtermen over de essentie van ons onderwijs gaan. Het ging hier over een heel belangrijk debat, over de inhoud van onderwijs, over wat leerlingen moeten kennen en kunnen om voorbereid te zijn op de arbeidsmarkt, maar veel belangrijker nog, om voorbereid te zijn op het leven, op de maatschappij, op het mens worden en op het kunnen functioneren in die maatschappij.

Het was dan ook heel terecht dat er over die eindtermen een groot maatschappelijk debat is gelanceerd, dat mensen hebben kunnen, mogen en willen meedenken. Heel veel leerkrachten maar ook jongeren – de mensen van de Scholierenkoepel, maar evengoed scholieren die niet verbonden zijn aan de Scholierenkoepel – hebben meegedacht over het onderwijs voor de komende twintig jaar en hebben er heel wat inspanningen voor gedaan. Dat is een goede zaak geweest. Er zijn ook heel wat resultaten uit gekomen, goede suggesties die we zeker kunnen meenemen.

Het was ook goed dat we initieel vanuit het parlement hebben geprobeerd om kamerbreed tot een akkoord te komen. De vorige eindtermen hebben twintig jaar standgehouden. We zouden wensen en willen dat ook deze 'toekomstproof' zijn en de toets van de komende jaren zullen doorstaan. Het zou goed zijn dat, ondanks eventueel wisselende meerderheden, iedereen zich achter deze nieuwe eindtermen kan scharen. We hebben heel wat inspanningen gedaan, ook vanuit de oppositie, om oprecht en heel constructief mee te werken.

We hebben twintig vergaderingen en ettelijke uren samengezeten. Het einde was in zicht. We stonden op het punt te landen. Er waren nog wat knelpunten – u gaat mij niet horen zeggen dat dat niet het geval was. Maar toen we met de commissie in Kopenhagen waren, werden we plots, compleet onverwacht en zonder voorafgaande aankondiging of een gesprek daarover, bedankt voor bewezen diensten en de laan uitgestuurd en naar de exit begeleid. Ik hoef u niet te vertellen dat dat op dat moment een teleurstelling was. Het was een bittere pil om te slikken. We hadden het gevoel dat onze inzet niet echt ten volle werd gewaardeerd.

Dat verhindert mij niet om te zeggen dat er in het voorstel van decreet een aantal zaken staan die goed zijn. We hebben daar met vijf partijen samen aan gewerkt. Die punten vormen de vertaling van wat uit het maatschappelijke debat naar voren is gekomen. Ik ben dus tevreden met een aantal zaken in het voorstel van decreet en met de zestien sleutelcompetenties, zoals ze in het voorstel van decreet zijn opgenomen. Er staan zaken in die door de Scholierenkoepel naar voren werden geschoven en die uit het maatschappelijke debat zijn voortgekomen: er moet worden gewerkt aan lichamelijke en geestelijke competenties, aan gezondheidscompetenties, aan juridische, economische en financiële competenties. We moeten ondernemerszin bij jongeren stimuleren, digitale geletterdheid, mediawijsheid. Al die zaken komen nu te weinig aan bod in het onderwijs. Het is goed dat de nieuwe eindtermen daar meer op zullen inzetten. Op die manier zal het onderwijs meer aansluiten bij de leefwereld van jongeren. Het zal de jongeren veerkrachtiger maken. Inhoudelijk zit dat dus goed.

Ik heb een amendement ingediend waarin ik stel dat één sleutelcompetentie nog sterker aanwezig zou mogen zijn. Dit sluit aan bij een discussie die we hadden over interlevensbeschouwelijke competenties. We weten allemaal dat een van de samenlevingsmoeilijkheden vandaag het feit is dat we met verschillende culturen en religies moeten samenleven. Soms barst dat, letterlijk. We hebben een tijd van aanslagen gekend. We hadden een commissie voor de bestrijding van de gewelddadige radicalisering. Daar zijn we wel tot een kamerbrede resolutie gekomen, waarbij we allemaal afspraken dat ook het onderwijs een belangrijke rol kan spelen in die interlevensbeschouwelijke competenties, in het begrijpen van elkaars levensbeschouwing en religie, en tegelijkertijd in het aftoetsen van die levensbeschouwing en religie aan democratische waarden. Wij hebben toen gezegd dat dat meer aan bod moet komen in het onderwijs. We wilden dat doen door een gemeenschappelijke sokkel in te voeren in de levensbeschouwingen. We hebben daarover gediscussieerd. Het is grondwettelijk niet zo eenvoudig om daarin in te grijpen. Mevrouw Gennez heeft daarover een amendement ingediend. Dat is volgens mij een goed amendement. Het houdt de mogelijkheid in om de levensbeschouwelijke competenties te versterken. Wij hebben het anders opgelost met het voorstel om een zeventiende sleutelcompetentie toe te voegen, die inzet op de interlevensbeschouwelijke competenties. Op die manier kan dat meer aan bod komen in het onderwijs. Het kan nog worden bekeken hoe dat wordt gedaan en in welke vakken. Dat kan in een vak LEF of eventueel vakoverschrijdend. Maar het voorstel van decreet stelt dat we geen vakken en vakoverschrijdende eindtermen zullen invoeren en dat we dat onderscheid niet meer maken. Dit was een van de knooppunten die nog moest worden doorgehakt. Hier liggen nog verschillende denksporen, nog verschillende draadjes. Nu

is er gekozen voor een absoluut minimum. Het is niet echt iets ambitieus. Indien de collega's en de minister ons nog een klein beetje had laten doorwerken, dan denk ik dat we tot iets zouden zijn gekomen. Wij kozen in onze reflectienota en in ons amendement voor een zeventiende sleutelcompetentie – het kon ook een gemeenschappelijke sokkel zijn – maar in elk geval kon het iets worden wat het interlevensbeschouwelijke had versterkt. Ik weet dat dit voor heel wat collega's belangrijk is omdat het in de commissie Deradicalisering aan bod is gekomen en omdat ook Open Vld heeft gezegd dat als er iets is wat onze samenleving zal bevorderen, dan wel het begrip voor levensbeschouwingen. We hadden hier dus kunnen landen. Dit ligt nog open. We deden een voorstel en de oproep om dat te steunen.

Er zitten nog een aantal goede dingen in: de competenties, het feit dat eindtermen niet meer vakgebonden of vakoverschrijdend zijn, en dat men inderdaad vakoverschrijdend en projectmatig kan werken. Ik vind dat een goede zaak. Het initiatief ligt bij het parlement. Op deze manier komen de eindtermen toch democratischer tot stand. Dat vind ik ook een goede zaak.

Onze fractie en ikzelf vinden wel dat bij alle grote onderwijshervormingen zoals deze de bekommernis moet zijn dat we de lat hoog genoeg moeten leggen voor alle kinderen zodat we sterke kinderen blijven uitdagen in ons onderwijs. Dat doe je met ambitieuze eindtermen, maar we moeten ook en vooral telkens weer de reflex hebben dat onderwijs de machine is die kan zorgen voor sociale gelijkheid en die de kloof moet dichten tussen wie zwakker presteert en wie sterk presteert. Die kloof is in Vlaanderen nog heel sterk sociaal bepaald. Dat probleem heeft de OESO al uit de doeken gedaan: 17 procent van de 15-jarigen haalt niet het basisoniveau om te kunnen functioneren in onze maatschappij. Dat cijfer is zeer hoog in vergelijking met andere landen en is sociaal bepaald. We moeten daar echt van wakker liggen.

Dat blijft ook mijn motivatie om met onderwijs bezig te zijn: we moeten inzetten op het dichten van die sociale kloof en we moeten sociale gelijkheid tot stand brengen in onderwijs. Daarvoor kan het concept basisgeletterdheid nuttig zijn. Daarmee kunnen we proberen om een groep kinderen, die nu uit de boot valt en bepaalde eindtermen niet kan halen over een lat te tillen, die ambitieus is en die het voor hen mogelijk maakt om te kunnen functioneren in de maatschappij en verder aan te knopen met onderwijs, zodat we iets kunnen doen aan die ongekwalificeerde uitstroom. Die basisgeletterdheid is er gekomen, en ik ben daar tevreden over. Ik heb begrip voor de kanttekeningen die de Vlor daarover heeft geuit. De Vlor waarschuwt voor twee snelheden in het onderwijs, waarbij je scholen hebt die kinderen alleen tot aan die basisgeletterdheid krijgen en andere waar er eindtermkinderen worden afgeleverd. Dat onderscheid mag er niet zijn. Het zal ook nooit zo zijn dat een kind op alles niet zo goed scoort. Bepaalde kinderen zullen het bijvoorbeeld moeilijk hebben met Nederlands, en daaraan moet geremedieerd worden. Maar ik vind het een goede zaak dat we met alle kinderen eindtermen nastreven, die elk kind individueel moet bereiken. Het is jammer dat het alleen in de eerste graad wordt ingevoerd, want de achterstand wordt vaak vroeger opgelopen en dan is het misschien al iets te laat en krijgen we die kloof niet gedicht.

We hadden een amendement ingediend om dat ook op het niveau van het basisonderwijs in te voeren, met begrip voor een aantal bezorgdheden, want je moet ontwikkelingsgericht en geïntegreerd kunnen blijven werken in het basisonderwijs. Ik denk dat dit kan. Ik heb in de reflectienota uitgelegd waarom ik denk dat dit wel nog kan en dat je tegelijk een aantal eindtermen basisgeletterdheid kunt aanduiden binnen de eindtermen. Dat amendement is niet aangenomen in de commissie. Ik zal in de plenaire vergadering een nieuw amendement indienen, dat een klein stapje verder gaat dan het amendement dat

vanuit de meerderheid is ingediend, en waarbij gezegd wordt dat we basisgeletterdheid invoeren in de eerste graad en na evaluatie, indien blijkt dat het positief is, we zullen onderzoeken of we het verder kunnen doorvoeren voor het basisonderwijs.

Wij zeggen het volgende. Als er toch ontwikkelcommissies komen die nieuwe eindtermen moeten ontwikkelen, ook voor het basisonderwijs, kunnen we hun dan al niet vragen om, binnen de eindtermen, met een asterisk aan te duiden welke eindtermen eventueel basisgeletterdheid zouden kunnen zijn in het basisonderwijs. Op die manier, als de evaluatie positief is, kunnen we sneller implementeren. Anders moeten weer ontwikkelcommissies samengesteld worden, die dat opnieuw moeten uitwerken. Het zou jammer zijn dat we zo weer veel tijd verliezen. Ik hoop dat mijn amendement kan worden aangenomen. Het is een suggestie die uit de meerderheid zelf komt en die ik in het verslag had gelezen. Toen ik alles nog eens doornam en dit vertaalde in een amendement, dacht ik dat de meerderheid misschien blij zou zijn dat ik met zo'n constructieve oplossing voor de dag kom. Ik reik u dus een uitgestoken hand.

Maar we zullen het decreet toch niet goedkeuren omdat er toch wel nog wat vraagtekens zijn voor ons. Ik heb in de reflectienota duidelijk aangegeven wat die vraagtekens zijn. Het gaat over onze twee amendementen: basisgeletterdheid en nog een extra stap zetten op het vlak van interlevensbeschouwelijke competenties.

We vinden ook dat er in het decreet een aantal zaken ontbreken. Ik heb dat ook uit de doeken gedaan in de reflectienota. We willen ambitieuze eindtermen. Uit de peilingproeven bleek dat nu soms maar 40 of 50 procent van de leerlingen de eindtermen halen. Dat willen we niet. Het is niet omdat we basisgeletterdheid invoeren, dat we plots voor de andere eindtermen zeggen dat maar 40 of 50 procent van de leerlingen ze moeten halen. Neen, dat moet ambitieuzer, met 90 procent van de leerlingen die de eindtermen bereiken. We hebben er geen getal op geplakt, maar we willen dat veel meer leerlingen dan nu die ambitieuze eindtermen bereiken.

We voeren tal van nieuwe competenties in, we gaan attitudes gaan invoeren in het nieuwe decreet die evalueerbaar zijn, we lanceren een nieuw concept basisgeletterdheid dat moet worden uitgewerkt. Dan moet daar een kader tegenover staan. Leerkrachten zullen dit ook niet zomaar allemaal kunnen uitrollen in 2019. We gaan moeten nadenken hoe we ook daarvoor leerkrachten kunnen ondersteunen, over wat we gaan doen met scholen waarvan blijkt dat niet elk kind zoals wij vragen de basisgeletterdheid haalt. Gaan we die sanctioneren? Wat moeten die scholen dan doen? Moeten ze een plan ter remediëring opstellen? Of gaan we vragen dat de school een plan ter remediëring opstelt? Er zijn nog heel veel vraagtekens die in het voorstel van decreet niet opgelost zijn en die ons misschien weer voor problemen zullen stellen omdat de regering snelsnel knopen heeft willen doorhakken, en niet alles voldoende is uitgedacht. Ik had graag gezien dat er in het voorstel van decreet nog een luik stond over hoe we voor een aantal van de dingen die we aan scholen gaan vragen en die best wel ambitieus zijn, ervoor zorgen dat er vanuit het Vlaams Parlement voldoende ondersteuning zal komen, voor die extra vragen die we nog eens aan leerkrachten zullen stellen. Anders – zoals we al hebben gezien bij andere decreten, een decreet dat hier nog maar net gepasseerd is – komen we met dezelfde problemen, namelijk dat we de taaklast verzwaren en dat het Vlaams Parlement niet in extra ondersteuning, niet in een kader voorziet dat aangeeft hoe die zaken kunnen worden gedaan. Dat is ook een reden waarom we dit voorstel van decreet niet zullen steunen. Dat ontbreekt nog, en met wat meer tijd hadden we ook dat nog kunnen versterken.

Ik deel ook de bezorgdheid in verband met de planlast. De bedoeling was inderdaad een grote vereenvoudiging. Nu zijn er toch andere doelen bijgekomen. Voor ons had dat er niet moeten in staan. Er zijn curriculumdossiers bijgekomen.

De zaak is er toch wel wat complexer op geworden. We vrezen ook voor meer in plaats van minder planlast. Net dat is iets wat we absoluut willen vermijden.

Dat zijn een aantal argumenten waarom we toch niet zullen tegenstemmen, hoewel er inhoudelijk zeker goede zaken in het decreet staan. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik bedoel, waarom we wel zullen tegenstemmen en het decreet niet zullen goedkeuren.

Nog één zaak wil ik gezegd hebben in het parlement. Ik richt me ook tot u, voorzitter. Ik heb het al een aantal keren laten uitschijnen. De manier waarop dit voorstel van decreet tot stand is gekomen, heeft mij pijn gedaan. Het is met een dedain voor het parlement gebeurd, en een dedain voor de oppositie, maar evengoed met een dedain voor de meerderheidspartijen, die ontzettend veel werk hadden verricht en die op een gelijkaardige manier voor voldongen feiten zijn gesteld. De uitvoerende macht heeft gezegd: 'Met de wetgevende macht gaan we niet te veel rekening houden. Jullie zijn in Kopenhagen, nu vinden wij het belangrijker om vanuit de regering knopen door te hakken, de parlementsleden te overrulen en te gaan zeggen hoe het nu zal zijn, los van het feit dat we met jullie werk rekening zullen houden.' Dat ondermijnt het draagvlak voor de politiek en versterkt het absoluut niet.

Dat was één incident. We dachten dat we dan wel alles gezien hadden en we het daarmee hadden gehad, maar neen, het was nog niet gedaan. Op het moment dat het voorstel van decreet ter bespreking voorlag in de commissie, was ons gezegd dat de commissievergadering gedaan zou zijn om zes uur. Dat is de afspraak in de commissie Onderwijs, tenzij anders bepaald, want we zijn allemaal bereid om langer te werken. Maar het is voor de minister zo en voor ons zo: als er niet wordt gezegd dat er langer dan tot zes uur wordt gewerkt, dan leggen mensen andere afspraken vast, en we houden ons daaraan.

Toen werd gezegd dat de stemming niet zou doorgaan. Toch werd lang na zes uur beslist tot de stemming over te gaan. Dit gebeurde tot grote verontwaardiging van andere meerderheidspartijen. Het was zelfs nodig de vergadering te schorsen. Toen werd beslist toch te stemmen, heeft niemand de moeite gedaan de oppositie te verwittigen. De voorzitter heeft niet gezegd dat het fair zou zijn de oppositie de kans te geven om terug te komen en te stemmen. De oppositie had hier immers zeer lang aan meegewerkt. Het voorstel van decreet lag ons na aan het hart. De meerderheidspartijen zijn onder elkaar vrolijk doorgegaan met de artikelsgewijze stemming. Ik vind dat geen manier om met Vlaamse volksvertegenwoordigers of met het Vlaams Parlement om te gaan.

Mijn laatste reden is een formele reden, maar het gaat natuurlijk om de inhoud. De inhoud is belangrijker en ik wil de inhoudelijke redenen vooropstellen. We zullen dit voorstel van decreet niet goedkeuren, maar het bevat wel goede elementen waarmee we in de ontwikkelcommissies aan de slag zullen kunnen gaan. Hopelijk zullen er nog mooie zaken uitkomen voor de toekomst van het onderwijs. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman, ik mag me niet mengen in het debat, maar ik stel voor dat u eens bij mij langskomt om dat uit te praten. Ik heb een uitgesproken mening over de manier waarop Vlaamse volksvertegenwoordigers in de commissie met elkaar omgaan. Ik kende de feiten niet en dus heb ik uw sms niet beantwoord.

De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, de vijf voorgaande sprekers waren vaste leden van de commissie Onderwijs en onderwijsspecialisten die in

het Vlaams Parlement en daarbuiten heel wat tijd en aandacht aan dit dossier hebben besteed. Wij hebben helaas geen vast lid of onderwijsspecialist in die commissie. Ik vind het echter belangrijk dat mijn fractie tijdens de plenaire bespreking van dit voorstel van decreet laat weten hoe en waarom we straks zullen stemmen zoals we zullen stemmen.

Na heel wat gekissebis tussen de vijf andere partijen is dit voorstel van decreet betreffende de onderwijsdoelen en de eindtermen uit de bus gekomen. Zoals de vorige sprekers al hebben toegelicht, zullen voortaan vooral competentiegericht eindtermen worden vastgelegd. In het voorstel van decreet zijn zestien zogenaamde sleutelcompetenties opgenomen. De concrete uitwerking moet nog gebeuren in de zogenaamde ontwikkelcommissies.

Als ik aan competenties denk, denk ik voornamelijk aan bepaalde vaardigheden en attitudes, maar minder aan opgedane kennis of leerstof. Tussen de zestien competenties in functie waarvan de eindtermen zullen worden ontwikkeld, staan competenties inzake duurzaamheid, zelfbewustzijn en zelfexpressie, sociaal-relatieve competenties en dergelijke. In eerste instantie komen die competenties nogal vaag over. Ze lijken niet meteen iets met kennisoverdracht te maken te hebben.

We zijn de voorbije jaren geconfronteerd met tal van verontrustende cijfers, onder meer met betrekking tot de kennis van het Nederlands of de wiskundekennis. Volgens mij zou dit tot een verdere niveaudaling kunnen leiden. De niveaudaling in ons onderwijs, waarvan al maanden en jaren sprake is, heeft volgens mij ten dele te maken met de massa-immigratie, maar ook met de al jarenlang verminderde aandacht voor kennisoverdracht in ons onderwijs.

Ik verwijs naar de conclusies die zijn getrokken uit het maatschappelijk debat over de eindtermen. Het is opvallend aan dat rapport dat het belang van basis-kennis helemaal onderaan bengelde in de aanbevelingen die uit dat debat zijn voortgesproken. Heel wat andere punten in het rapport blijken van veel groter belang, zoals zelfkennis, persoonlijke ontwikkeling, sociale competenties, zelfredzaamheid, omgaan met politieke en maatschappelijke vraagstukken, omgaan met duurzaamheidsvraagstukken en dergelijke.

Dat zijn allemaal belangrijke zaken op zich, maar wat mij betreft toch ondergeschikt aan de kern van wat ons onderwijs moet zijn, met name kennisoverdracht.

Het is in elk geval een goede zaak dat nu na ongeveer twintig jaar, de eindtermen geactualiseerd en later ook geconcretiseerd zullen worden. Elk decreet moet te gepasten tijde geëvalueerd worden. Maar wat goed is, moeten we ook behouden. Wat ons betreft, is kennisoverdracht de essentie van ons onderwijs, en dat moet ook blijken uit de eindtermen, waarvan we de concrete invulling nog moeten afwachten.

Dan zijn er de burgerschapscompetenties, waarop door een heel aantal collega's al de nadruk is gelegd. Ik vind het goed dat we aandacht gaan besteden aan burgerschap, maar ik ga ervan uit dat daarbij ook de kennis van en het respect voor onze Europese waarden en normen en onze Vlaamse identiteit, cultuur, geschiedenis en tradities centraal zullen staan. Burgerschap moet wat mijn fractie betreft ook passen in een beleid dat de integratie van nieuwkomers ten goede zal komen. Maar wanneer ik in de toelichting van het voorstel van decreet lees dat deze burgerschapscompetentie onder meer moet leiden tot een open houding ten opzichte van alle vormen van diversiteit in onze samenleving, dan hoop ik dat men daarmee niet alweer bedoelt dat mensen die kritiek hebben op massa-immigratie, op 'multicultuur' en dergelijke meer, de mond gesnoerd zullen worden.

Collega's, nog een punt dat ik wil aankaarten is de opvolging van de eindtermen. Het vastleggen van de inhoud ervan is één zaak, maar de opvolging ervan is een heel andere zaak. In het verleden is gebleken dat dat niet altijd loopt zoals het hoort. Hoewel de eindtermen minimumdoelen zijn die leerlingen geacht worden te behalen, werden in het verleden al te vaak diploma's afgeleverd aan leerlingen die de eindtermen niet bereiken. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de overheid doelen stelt die vervolgens niet bereikt worden door de leerlingen.

Collega's, ik heb, afrondend en samenvattend, een aantal positieve zaken in het voorstel van decreet gevonden. Het feit dat de eindtermen na twintig jaar geactualiseerd worden, is op zich een goede zaak, maar ik heb toch wel een aantal bedenkingen. Wanneer dit voorstel van decreet straks goedgekeurd zal zijn, moet het vervolgens verder worden uitgewerkt door die zogenaamde ontwikkelcommissies. Ik hoop van harte dat men die niet te veel bevolkt met onderwijsexperten allerhande die al te zeer gefocust zijn op een of andere vernieuwingsdrang, maar dat het in de eerste plaats mensen zullen zijn die met hun voeten in de praktijk staan, leerkrachten zelf die hun inbreng zullen kunnen doen. Wij, Vlamingen, zijn nu eenmaal een klein volk met een klein land, zonder natuurlijke grondstoffen. Het lijkt onze fractie dan ook van het grootste belang dat datgene wat we wel hebben, onze hersenen, optimaal benut wordt. Daarom moet wat ons betreft het behoud, en liever nog de versterking, van de kwaliteit van ons onderwijs bij de verdere invulling van de eindtermen een absolute prioriteit zijn. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1364/8)

– *Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen op artikel 2. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nrs. 1364/11 en 1364/12)

De stemmingen over de amendementen en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 3 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen op de artikelen 6 en 7. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nrs. 1364/11 en 1364/12)

De stemmingen over de amendementen en over de artikelen worden aangehouden.

– *De artikelen 8 en 9 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

**VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over een belastingsupplement voor wagens waarvan de CO₂-uitstoot niet gekend is
– 1407 (2017-2018) – Nr. 1**

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting over het verzoekschrift over een belastingsupplement voor wagens waarvan de CO₂-uitstoot niet gekend is.

De heer De Potter, verslaggever, heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Voorzitter, ik zal verslag geven over het eerste verzoekschrift.

Op 15 september 2017 werd een verzoekschrift ingediend over een belastingsupplement voor wagens waarvan de CO₂-uitstoot niet gekend is. Dat is behandeld in de commissie op 5 december 2017. De minister bezorgde een advies op 7 november.

De verzoeker wenst de aanpassing van de CO₂-uitstoot van zijn voertuig in het kader van de jaarlijkse verkeersbelasting omdat de tabel met standaardwaarden die wordt toegepast wanneer de CO₂-uitstoot van een voertuig niet bekend is, volgens hem niet zou overeenkomen met de werkelijke CO₂-uitstoot. Hij baseert zich daarvoor op verschillende bronnen.

Minister Tommelein heeft een advies uitgebracht en stelt dat voor oudere voertuigen waarvan de CO₂-normen niet bestaan, de decreetgever daarmee rekening heeft gehouden en daarvoor uitdrukkelijk een regeling heeft bepaald. De Codex Fiscaliteit voorziet in standaardwaarden voor voertuigen waarvan geen CO₂-uitstoot is opgenomen in het repertorium van het Directoraat-generaal Mobiliteit en Verkeersveiligheid. Die tabel is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.

In de praktijk wordt die tabel pragmatisch toegepast: indien de belastingplichtige via een officieel document toch kan aantonen dat de reële uitstoot van zijn voertuig lager ligt dan de standaardwaarden, zal de administratie uiteraard een gedeeltelijke ontheffing van de belasting doen. Dat is dus een weerlegbaar wettelijk vermoeden, maar in dit geval waren de argumenten die door de verzoeker werden aangedragen, onvoldoende om het vermoeden te weerleggen.

Dus concludeert de minister dat het weerlegbaar vermoeden in dit geval niet op een goede, objectieve manier kon worden weerlegd en dat de verzoeker helaas geen goede argumenten heeft in het kader van de bezwaarprocedure. De commissie heeft ingestemd met het advies van de minister.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over vrijstelling of vermindering van verkeersbelasting voor auto's die een periode niet op de openbare weg rijden
– 1413 (2017-2018) – Nr. 1**

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting over het verzoekschrift

over vrijstelling of vermindering van verkeersbelasting voor auto's die een periode niet op de openbare weg rijden.

De heer Vandenbroucke, verslaggever, heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Voorzitter, wij kregen op 23 augustus 2017 een verzoekschrift waarin de verzoeker vraagt om de invoering van een vrijstelling of vermindering van de verkeersbelasting voor auto's die een periode niet op de openbare weg rijden. De verzoeker zegt dat de logica moet worden gevolgd dat wie niet rijdt, de wegen niet gebruikt en dus ook geen verkeersbelasting hoeft te betalen, of alleszins minder.

De commissie heeft advies gevraagd aan minister Tommelein. Minister Tommelein heeft advies gegeven en dat hebben we besproken op 5 december 2017. In het advies komen drie elementen naar voren: ten eerste zegt minister Tommelein dat de wegbelasting verschuldigd is vanaf het ogenblik dat een voertuig is ingeschreven bij de Dienst voor Inschrijving van de Voertuigen (DIV), dat het Hof van Cassatie in verschillende arresten al heeft aangegeven dat het feitelijk gebruik geen enkele rol speelt in de hoogte van de te betalen verkeersbelastingen en dat het tijdelijk niet gebruiken van een wagen onmogelijk te controleren valt.

Verder gaf minister Tommelein mee dat de Vlaamse Regering momenteel de haalbaarheid van de invoering van een kilometerheffing voor personenwagens onderzoekt, en dat, indien het zover zou komen, er uiteraard wel een belasting komt in functie van het gebruik.

Tot slot benadrukt de minister nog dat de opbrengst van de verkeersbelastingen niet louter een bijdrage is aan de kosten van het wegennet, maar dat die opbrengsten terecht komen in de algemene middelen van de begroting, en dus ook worden gebruikt voor andere doeleinden.

De commissie stemde in met het advies van de minister.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

ONTWERP VAN DECREET tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk

– 1373 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Jan Peumans houdende diverse bepalingen tot invoering of verbetering van sommige verplichtingen tot rapportering aan het Vlaams Parlement over de toepassing en interpretatie van decreten door rechterlijke instanties, en over het gevoerde opsporings- en vervolgingsbeleid

– 1295 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
100 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden. Applaus! (*Gelach. Applaus*)

VOORSTEL VAN DECREET van Kathleen Helsen, Koen Daniëls en Jo De Ro houdende wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat de onderwijsdoelen betreft (opschrift gewijzigd door de commissie: ... tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs, wat onderwijsdoelen betreft, en tot wijziging van de decreten Rechtspositie onderwijspersoneel)

– 1364 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 9

Aangehouden stemmingsen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingsen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 62, van Caroline Gennez, op artikel 2.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
15 leden hebben ja geantwoord;
80 leden hebben neen geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 58, van Elisabeth Meuleman, op artikel 2.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 63, van Caroline Gennez, op artikel 2.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 2.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
73 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 2 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 59, van Elisabeth Meuleman, op artikel 6.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
8 leden hebben ja geantwoord;
91 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 60, van Elisabeth Meuleman, op artikel 6.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 64, van Caroline Gennez, op artikel 6.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
15 leden hebben ja geantwoord;
84 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 65, van Caroline Gennez, op artikel 6.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
20 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord;
3 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 6.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
72 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 6 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 61, van Elisabeth Meuleman, op artikel 7.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 7.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
70 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 7 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

100 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
73 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden. (*Applaus bij de meerderheid*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, mevrouw Helsen verzoekt me volgende mededeling te doen aan de leden van de Commissie voor Onderwijs: de commissie zal morgenvoormiddag om 10.30 uur in plaats van om 9 uur bijeenkomen.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Dames en heren, er zijn vandaag twee leden jarig: mevrouw Brusseel en mevrouw Peeters. Zij worden respectievelijk 42 en 49 jaar. Maar aangezien zij niet aanwezig zijn, hoeft er niet te worden geapplaudisseerd.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 24 januari 2018 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

– *De vergadering wordt gesloten om 18.24 uur.*

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Imade Annouri, Rik Daems, Grete Remen, Wouter Vanbesien, Daniëlle Vanwesenbeeck: ambtsverplichtingen;

Lydia Peeters: familieverplichtingen;

Ann Brusseel, Ingeborg De Meulemeester, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Yamila Idrissi, Lies Jans, Peter Wouters: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Lionel Bajart, Cindy Franssen

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos

Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie

Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch, Tom Van Grieken

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk De Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Valerie Taldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Valerie Taldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Bart Caron, Johan Danen, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Elke Van den Brandt

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler

Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

An Moerenhout, Björn Rzoska, Elke Van den Brandt

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe,

Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke